БЛАГОВІСНИК

2. 2018

Тема номера:

Самодисципліна:

зректися самого себе

Я додому іду

Я додому іду. Чи сиджу, чи стою,
Чи лежу у зрадливім безсонні,
Мов за плугом іду, краю ниву свою —
І болять мозолисті долоні.

Я додому іду. Вже спускаюсь з гори.
Думав, легше піду, ніж під гору.
Та мій дух, мій світильник, не так вже горить,
Як в юначу горів мені пору.

Я додому іду. Поки вбачу поріг,
Ще не раз відпочити присяду,
Нелегких і щасливих, суєтних доріг
Вже лишилося більше позаду.

Як додому прийду, там зустрінуть мене —
Друзів щирих і вірних багато…
Доорю своє поле коротке, земне…
А поріг… не кінець, лиш початок.

Володимир САД

Тема номера:

Самодисципліна: зректися самого себе

У номері:

2 *Стів ЛОУСОН.* Самодисципліна: рух вперед чи гамівна сорочка?

5 *Джеррі БРИДЖЕС.* Дисциплінуюча благодать

8 *Станіслав ГРУНТКОВСЬКИЙ*. Останній крик апостола

11 *Благовісник-100*

12 *Юрій ВАВРИНЮК*. Зректися самого себе

14 *ВАСИЛЬ МАРТИНЮК.* Мета й дисципліна

17 *Том С. РЕЙНЕР.* Моя церква — моя сім'я

20 *Дмитро ДОВБУШ.* Закопаний талант

25 *Юрій Крантовський:* «Христос мене врятував»

26 Методизм як практика християнського життя

28 Юрій Сущ: «Перемога не здобувається на фінішній прямій, вона кується в спортзалі»

32 *Василь ПОПУДНИК.* Небезпечна грань служителя

37 *Михайло МОКІЄНКО.* П'ятидесятницька ідентичність

40 *Нематжон БАГІРОВ.* По милості «Бога білих людей»

42 Гелен Келлер— найяскравіша зірка щастя й оптимізму

43 *Гелен КЕЛЛЕР.* Практика оптимізму

46 Дмитро Коваль: «КДБ старався проникнути в осередки церковного керівництва»

51 *Віктор ПРОХОР.* Здатність бачити наперед

54 Новини Української Церкви ХВЄ

У номері використані фото Юрія Вавринюка, Віктора Мокійчука, архіву журналу «Благовісник» та інтернет-ресурсів

Благовісник

Щоквартальне видання
Української Церкви Християн Віри Євангельської

№ 2 (100) 2018

Редколегія журналу:
М. Паночко, М. Синюк, В. Онищук,
Є. Мельничук, Є. Абрамович, В. Паламарчук,
О. Міцевська, В. Мартинюк,
Д. Довбуш, Ю. Троць

Головний редактор: Юрій ВАВРИНЮК

Адреса редакції:
вул. Вороніхіна, 14а, м. Луцьк, 43012

Телефони:
(0332) 25-44-06
098 83 27 611,
E-mail: blagovis@gmail.com

www.blag.org.ua

Розрахунковий рахунок
26000232440001, МФО 303440
в КБ "Приватбанку" м. Луцьк, код 23253886
Отримувач: РХЖ Благовісник

Свідоцтво про реєстрацію КВ № 3574 від 30.11.98

Над номером працювали:
Віктор МОКІЙЧУК, Ольга МІЦЕВСЬКА,
Василь МАРТИНЮК, Володимир ШОЛОМ,
Наталія КОРНІЙЧУК, Дмитро ДОВБУШ

Представник журналу в Канаді:
Anatoliy Koren, 1764 Dingman Dr.
London, ON, N6N107 Canada
тел. (519)685-99-88

ЕСТЕРО друкарня

Друк: ПП "Естеро"
тел. 068 22 62 444
e-mail: 645740@mail.ru

Наклад 2200 примірників

При передруку посилання на «Благовісник» обов'язкове.
Редакція не завжди поділяє думки авторів матеріалів, що друкуються.
Надіслані матеріали не рецензуються і назад не повертаються.

Самодисципліна: рух вперед чи гамівна сорочка?

Стів ЛОУСОН

Зростання в особистій святості значною мірою визначається нашим прогресом в самодисципліні. Без твердої основи на дисципліні не може бути зростання в благодаті. Перш ніж дисциплінувати кого-небудь вдома, на роботі або в церкві, спочатку потрібно дисциплінувати самого себе.

Загальновідомо, що особиста дисципліна — це не дуже популярна тема в наші дні. У нашому суспільстві наполеглива вимога самодисципліни натикається на опір навіть серед багатьох християн. Вони кричать, що це легалізм, захищаючи свої права на християнську свободу. Ці люблячі свободу віруючі дотримуються ідеї, що дисципліна обмежує їхню свободу в Христі й одягає на них духовну гамівну сорочку.

Але багато хто з цих віруючих таким чином настільки неправильно використовують свою свободу в Христі, що насправді не мають взагалі ніякої духовної дисципліни. Вони настільки сильно перенесли свою увагу на християнську свободу, що їхнє духовне життя втратило рівновагу. А таке нехтування своєю духовною самодисципліною подовжує період духовної незрілості й залишає майже без самоконтролю для протистояння спокусам і гріху.

Будьмо чесними: там, де немає дисципліни, немає й учнівства (слідування за Христом). І якщо ми не дисциплінуємо самі себе, то Бог Сам буде виховувати нас (див. Євр.12: 5-11). Так чи інакше, у нашому житті буде дисципліна. І, знаючи нашу схильність до гріха, ми повинні самі виховувати себе, щоб жити благочестиво, або ж ми будемо піддані Божій дисципліні.

Що таке самодисципліна?

Грецьке слово «дисципліна» (енкратейа) походить від кореня «крат», який позначає владу або панування. Самодисципліна — це прояв влади над самим собою. Це вміння тримати себе під контролем. Це слово позначає управління своїми внутрішніми бажаннями, думками, діями й словами. Це те, що віруючий повинен здійснювати у своєму житті (див. Гал.5:23, де йдеться про здержливість).

Це ж слово використане в Першому посланні до коринтян, 7:9, щоб позначити «стриманість» від незаконних сексуальних бажань. Так само «єпископ» повинен бути «стриманий» (Тит.1:8), дисциплінований і у своїх внутрішніх прагненнях, і в їхніх зовнішніх проявах. Самоконтроль — це обов'язкова риса для духовного лідера.

Протилежність самодисципліні — стиль життя, що потурає своїм бажанням, який продукує «вчинки тіла» (див. Гал.5:19-21). Навіть невелике ослаблення самоконтролю неминуче призведе до грішних справ. І де є самовладання, там є й сильний опір чуттєвим бажанням і гріховному вибору. Володіння собою приводить всі думки, слова й справи в підпорядкування Христу (див. 2Кор.10:5). Будь-яке просування в особистому освяченні вимагає самоконтролю.

Що не самодисципліна?

Щоб краще зрозуміти, що таке самодисципліна, треба подивитися на те, чим вона не є. Два помилкових погляди на християнське життя — пелагіанізм і напівпелагіанізм — спотворюють правду про самодисципліну.

У IV столітті британський аскет на ім'я Пелагій (354 – 420 рр.) вчив смертоносній помилці, що людині властиві можливості спасти й освятити себе саму. Він заявляв, що використовуючи особисту силу волі, людина може виконати волю Божу. Цим Пелагій відкинув ідею про первородний гріх і про повну безбожність людства. Він наполягав, що єдине, що необхідно, — це знання Божого закону. І говорив, що людина може своєю свободою волі дисциплінувати себе, якщо прийме таке рішення.

За своє смертоносне вчення Пелагій був визнаний єретиком на Карфагенському Соборі (418 р.). Але, як це не трагічно, «Пелагій» все ще залишається з нами. Багато людей у наш час помилково вважають, що вони можуть бути тим, чим вони просто оберуть бути за своїм бажанням. Ця безглузда мантра виявляє себе в сучасних рухах «допоможи собі сам» і «Євангелія процвітання»: «Що може уявити собі ваш розум, те може зробити ваша воля». Прихильники цих рухів заявляють, що у нас є здатність до самодисципліни.

Другий помилковий погляд — це напівпелагіанізм. Цей підхід має на увазі, що людина має деякі можливості для свого порятунку й освячення. Людина повинна проявити свою волю у взаємодії з Богом. У цій спільній діяльності й формується самодисципліна. Бог дає деяку міру благодаті, але людина робить все інше.

Напівпелагіанізм тільки наполовину християнське вчення. Це компромісне рішення також було проголошено єретичним Західною церквою на Другому Оранжському Соборі (529 р.). Але, на жаль, ця нечиста спадщина збереглася до сьогоднішнього дня в людиноцентричній теології армініанства (православ'я) й прагматичних методах фіннеїзму (походить від імені євангеліста Фіннея).

Але на противагу цим ученням істину проповідував у IV столітті інший учитель — Августин (354 – 430 рр.). Цей обдарований церковний лідер визнавав, що Бог — єдиний автор людського спасіння й освячення. Своєю суверенною благодаттю Бог одноосібно відроджує духовно мертвих грішників.

Кожен християнин повинен прагнути до святості, але для цього Бог повинен діяти в нас, щоб звершити це особисте благочестя (див. Фил.2:13-14). Вчення Августина проголошувало, що тільки Бог може сформувати справжню самодисципліну в віруючому.

Звідки береться самодисципліна?

Ця чеснота самоконтролю — плід Духа (див. Гал.5:22-23). Як лоза формує плід, так і самодисципліна формується винятково Духом. Самоконтроль ніколи не буває створений самою людиною, швидше за все це праця благодаті в нас. І хоча ми й виявляємо самодисципліну, але ми просто приносимо її як плід. Ми ніколи не створюємо її.

Ісус сказав, що без Нього ми нічого не можемо (див. Ів.15:5). Не в нашій волі робити щось угодне Богові. Тільки через Його благодать, яка дає нам цю здатність, ми можемо контролювати себе у своїй постійній боротьбі з гріхом. Апостол Павло казав, що може все в Христі, що його підкріпляє (див. Фил.4:13). Тобто Христос повинен здійснювати в нас Свою велику працю.

Як соки, що течуть в галузці, формують плід, так і божественна благодать наповнює віруючого, формуючи в ньому плід — самоконтроль. Сама по собі людина ніколи не зможе зробити цього. Тільки християни, які живуть під владою Святого Духа, можуть управляти своїм життям. У Посланні до галатів, 5:22-23, ми читаємо, що є дев'ять різних складників плоду духа. Самодисципліна займає заключне місце в списку. І ця позиція підкреслює її стратегічну важливість. І насправді, самодисципліна — це сукупність всіх попередніх плодів, вироблених Духом. Праця Духа приходить до своєї ме-

ти у формуванні самоконтролю. Ця чеснота допомагає нам втілити в життя всі інші аспекти духовних плодів.

Як виглядає самодисципліна?

Апостол Павло порівнював самодисципліну, яка повинна бути в житті християн, з тренуваннями атлета для участі в античних спортивних змаганнях: «І кожен змагун утримується від усього» (1Кор.9:25). Якщо бігун хоче виграти в змаганнях, він повинен усе своє життя підпорядкувати суворій дисципліні жорстких тренувань. Напружена праця атлета вимагає, щоб він серйозно обмежив свої бажання. Щоб стати переможцем він повинен відмовитися від багатьох доступних йому речей. Вони дозволені глядачам, але не атлету-чемпіону. Він повинен дотримуватися правильної дієти, мати достатньо відпочинку і напружено тренуватися. Всі аспекти його життя повинні бути під контролем.

Так і в християнському житті. Павло спонукає нас «вправлятися в благочесті» (1Тим.4:7). Прагнучи до святості, віруючий повинен слухати біблійну проповідь і вчення, а також брати участь у спільному поклонінні громади, вечері Господній, читати Біблію, роздумувати, молитися й спілкуватися з братами й сестрами у Христі. І не тільки це — він також повинен відмовитися від безлічі не заборонених йому задоволень, якщо хоче отримати нагороду.

Така самодисципліна — докір для теплих християн, які майже нічого не роблять для досягнення духовної перемоги. Цих віруючих можна порівняти з людьми, що страждають від зайвої ваги — вони духовно безформні, з обрюзглою вірою, такі собі духовні диванні овочі з роздутими таліями. Стиль їхнього життя характеризується потуранням своїм бажанням через відсутність у них самоконтролю.

Павло додає, що він б'ється не так, щоб бити повітря (див. 1Кор.9:26). Боксер-чемпіон на рингу повинен бути чітко сфокусований на цілі. А недисциплінований боєць розкидається ударами навколо, ніколи не потрапляючи в противника. Так і недисциплінований віруючий зазнає поразки в сутичці з гріхом. Але віруючий не повинен бути таким, він повинен контролювати себе в своїй боротьбі з гріхом.

Атлет-чемпіон повинен домогтися від свого тіла повного підпорядкування. І якщо у нього не вийде, то він не зможе змагатися. Павло каже нам: «Але вмертвляю й неволю я тіло своє, щоб, звіщаючи іншим, не стати самому негідним» (1Кор.9:27). Апостол спонукає нас дисциплінувати наші тіла й протистояти гріховним бажанням. І якщо ми не будемо цього робити, то втратимо нагороду.

Яка ціна самодисципліни?

Віруючі мають свободу в Христі досягати того, що не заборонено в Писанні. Але ми не можемо дозволити чому-небудь панувати над нами. За перемогу завжди треба платити. І в християнському житті так само.

Це породжує необхідність проявляти самодисципліну в таких сферах, як харчування, час, гроші та ін. Ми повинні контролювати себе, коли розважаємося й відпочиваємо. Ми повинні обмежити свої бажання в будь-якій сфері, якщо це заважатиме нам досягнути вічної нагороди.

Якщо ми хочемо контролювати себе, то повинні віддати контроль над своїм життям Ісусу Христу. У цьому є якась парадоксальність християнського життя: ми повинні віддати контроль над собою, щоб знайти самоконтроль.

Тож нехай дарує нам Бог здатність до самодисципліни, яка так потрібна для перемоги над гріхом!

Виправдання вірою

«Бо коли ми, бувши ворогами, примирилися з Богом через смерть Сина Його, то тим більше, примирившися, спасемося життям Його» (Рим.5:10).

Спасаюся я не вірою, вірою я пізнаю, що спасенний. Мене спасає не покаяння, покаяння — це ознака того, що я розумію, що Бог зробив у Христі Ісусі. Нас постійно підстерігає небезпека ставити на перше місце не причину, а наслідок. Мене нібито виправдовує перед Богом мій послух, моє посвячення себе Йому. Але такого просто бути не може!

Я виправданий перед Богом тому, що перед усім тим, що міг зробити я, за мене вже помер Христос. Коли я звертаюся до Бога й вірою приймаю все те, що Він відкриває мені, то завдяки незбагненному викупу Ісуса Христа я моментально опиняюся в правильному становищі щодо Бога. Через надприродне диво благодаті Божої я виявляюся перед Богом виправданим — і не тому, що засмучений своїми гріхами, не тому, що покаявся, а тому, що за мене помер Христос. Ця звістка від Духа Божого вривається в мою душу, осяваючи її неймовірним світлом, і я знаю, що спасенний, хоча не знаю, як це сталося.

Спасіння Боже ґрунтується не на людській логіці, а на жертовній смерті Христа. Ми можемо народитися згори завдяки викупу нашого Господа. Грішні люди можуть стати «новим творінням» не завдяки своєму покаянню або своїй вірі, а завдяки дивовижним ділам Божим у Христі Ісусі, які передують усьому, що з нами відбувається (див. 2Кор.5:17-19). Непохитна застава виправдання й освячення — це Сам Бог. Нам не потрібно все це робити своїми силами, усе вже зроблено у викупі. Надприродне стає природним завдяки чуду Божому, і ми розуміємо, що вже зробив для нас Ісус Христос — «звершилося!» (Ів.19:30).

Освальд ЧЕМБЕРС

Дисциплінуюча благодать

Бо з'явилася Божа благодать, що спасає всіх людей, і навчає нас, щоб ми, відцуравшись безбожности та світських пожадливостей, жили помірковано та праведно, і побожно в теперішнім віці.
Тит.2:11-12

Мені подобаються оксиморони — побудовані на протиріччях висловлювання. Як от фраза на зразок: «Там надто рано стало пізно». Можливо, і назва цієї статті теж комусь видалася оксимороном. Ще б пак! Бо часто поняття дисципліни для людей включає в себе обмеження та законництво, правила й постанови. Вона ніби змальовує Бога, Який постійно сердиться на тих, хто щиро веселиться. З іншого боку, благодать, здавалося б, означає свободу від будь-яких правил, невимушене й невпорядковане життя. Але передусім — це Бог, Який любить нас безумовно, незважаючи на нашу гріховну поведінку.

Подібне мислення відображає неправильне розуміння як благодаті, так і дисципліни. По суті, як ми бачимо з епіграфу, та ж благодать, яка приносить нам спасіння, ще й дисциплінує нас, бо, фактично, слово, яке перекладене тут як «навчає нас», має набагато більший зміст, аніж просто передачу знань, як ми зазвичай його сприймаємо. В оригіналі цьому відповідає термін, який означає виховання дітей, включаючи не лише настанову, але й застереження, докір і покарання, і все це з любов'ю, на благо дитині.

У духовному сенсі дисципліна включає в себе будь-які докори й зауваження, а також будь-які передбачені Богом труднощі в нашому житті, що мають на меті сприяти нашому духовному росту й розвинути благочестивий характер. І хоча у фізичному світі діти зрештою виростають, і батьки перестають їх виховувати, у духовному світі ми до кінця своїх днів перебуваємо під дисциплінуючою батьківською опікою Бога.

Отже, як бачимо, та ж благодать, яка приносить нам спасіння, ще й учить нас вести богоугодне життя. З боку Бога увесь виховний процес базується на Його благодаті — незаслуженій та безумовній прихильності до нас. Ми схильні прирівнювати дисципліну до правил і стандартів поведінки, а Бог прирівнює її до суворого, але люблячого піклування про наші душі.

Коли мене вперше познайомили з ідеєю християнського учнівства, то дали мені перелік духовних дисциплін, які я повинен був практикувати щодня: тихий час із Богом, вивчення Біблії, завчання напам'ять уривків із Писання, молитва й т. ін. Усі ці дисципліни, без сумніву, пішли мені на користь, і я дуже вдячний за кожну з них. Вони заклали в мені основу мого духовного зростання.

Тим не менше, практикуючи ці дисципліни, я прийшов до переконання, що моя старанність у них визначає якість моїх повсякденних взаємостосунків із Богом. Насправ-

ді ніхто не казав мені, що Божа прихильність до мене залежить від моїх учинків, і все ж у мене розвинулося ледь вловиме, однак реальне відчуття, що залежно від успіхів у моїх духовних вправах Бог або посміхається, або ж насуплюється. Напевно, це відчуття частково сформувалося тому, що я далеко не завжди був вірним у тому, щоб регулярно проводити час наодинці з Богом.

І мій досвід аж ніяк не є унікальним. Один мій друг, служитель в університетському містечку, розповів мені про студента, який був надміру пильний у тому, щоб щодня вділяти достатньо часу для особистої молитви й читання Біблії. Коли мій друг запитав цього юнака, чому він так суворо дотримується цього правила, той відповів: «Щоб зі мною не трапилося чогось поганого». Його дисциплінувала не благодать, а законництво.

Ми орієнтовані на вчинки за своєю природою, і наша культура (наше виховання) тільки утверджує наш законницький спосіб мислення. Надто часто батьки оцінюють дітей, опираючись на їхню поведінку, і тому ті перенесли такий спосіб мислення й на свої взаємини з Богом. Тому реагуючи на Божі дисциплінарні заходи і практикуючи ті духовні вправи, які для нас хороші та корисні, ми схильні думати, що нас дисциплінує Божий «закон», а не Його благодать.

Однак Павло сказав, що нас дисциплінує та ж сама благодать (незаслужена Божа прихильність), яка дарує нам спасіння. Це означає, що будь-яка наша реакція на Божі дії щодо нас і будь-яка практика в духовних дисциплінах повинні базуватися на усвідомленні того факту, що Бог має справу з нами по благодаті. Це у свою чергу означає, що всі наші спроби навчити інших благочестивому життю й духовній зрілості також повинні бути вкорінені в благодаті. Якщо ми не будемо вчити людей, що суть дисципліни — у благодаті, то вони (як і я у свій час) будуть вважати, що вона — у справах.

Ось чому ми не повинні ставити Євангелію на полицю, як тільки людина повірила в Христа. Новонаверненому не менш важко повірити в те, що Бог спілкується з нами щодня на основі благодаті, ніж невіруючому — в те, що Бог спасає по благодаті, а не за вчинками. Тож ми повинні щоденно звіщати Євангелію як самим собі, так і тим, кого ми тою чи іншою мірою дисциплінуємо, чи дітей у недільній школі, чи людей, яких ми наставляємо особисто.

Тому якщо ми хочемо зростати в пізнанні Бога й послуху Йому, то повинні постійно відчувати потребу в Божій благодаті, щодня обертатися до хреста й очищаючої крові Ісуса. Саме тому щодня так важливо мати тісні стосунки з Богом і перебувати в Його Слові. Ми щодня тою чи іншою мірою грішимо, і щодня нас засуджує совість, і саме тому щодня ми потребуємо Євангелії.

Залежна дисципліна

Уявіть себе на борту пасажирського авіалайнера, який летить на висоті 10 кілометрів. Припустимо (звісно, в реальному житті це неможливо), що пілот звертається до пасажирів через систему оповіщення: «Пані та панове, у нас серйозні проблеми. От-от відпаде одне крило». Якому б із крил ви надали перевагу — правому чи лівому? Безглузде запитання, чи не так? Жоден літак не зможе летіти з одним крилом. Деякі з них в аварійному режимі можуть летіти тільки на одному двигуні, але на одному крилі — ніколи. Обидва крила необхідні.

Уявіть собі літак, на одному з крил якого написано «дисципліна», а на іншому — «залежність». Цей літак ілюструє сутність християнського життя. Так само, як і літакові для польоту потрібні обидва крила, так і нам у прагненні до святості необхідні як дисципліна, так і усвідомлена залежність. Так само, як літак не може летіти з одним крилом, успіх у прагненні до святості не можливий тільки завдяки дисципліні чи тільки залежності. Нам абсолютно необхідні обидва складники.

Дисципліна в тому сенсі, у якому я маю на увазі, — це певні дії, спрямовані на оволодіння людиною певними здібностями. Апостол Павло наставляв Тимофія вправлятися в благочесті, тобто дисциплінувати себе в тому, щоб бути благочестивим (див. 1Тим.4:7). У цій настанові він використав слово зі світу спорту. Вислів «вправляйся» пов'язаний з регулярним виконанням вправ і використовувався в ті дні для описання підготовки до змагань молодих атлетів. Пізніше його стали застосовувати також і щодо розумових вправлянь та морального виховання. І тому Павло використав цей вислів щодо духовного тренування.

Безумовно, Бог дисциплінує нас, навчає, дає «хотіння й чин згідно з волею Своєю», проте ми повинні також дисциплінувати самих себе. Суть ілюстрації з літаком полягає в тому, що ми не повинні намагатися виконати свої обов'язки власними силами чи зусиллям волі. Нам слід покладатися на силу Святого Духа, який діє через нас. У той же час ми не повинні думати, що залежність автоматично звільняє нас від відповідальності. Бог дає нам силу діяти, однак Він не діє за нас.

Діяти чи молитися?

У Писанні немало прикладів, коли в одному й тому ж реченні чи абзаці згадують обидві концепції — і залежності, і відповідальності. Наприклад, Псалом, 126:1, гласить: «Коли дому Господь не будує, даремно працюють його будівничі при ньому! Коли міста Господь не пильнує, даремно сторожа чуває!» Псалмоспівець вважає, що Бог настільки тісно задіяний у будівництві й охороні, що Сам будує і Сам пильнує. Тут не сказано: «Якщо Господь не допоможе тим, хто будує чи пильнує».

І все ж не менш очевидне те, що псалмоспівець змальовує важливість будівничих, які працюють над зведенням будови, і сторожів, які пильнують місто. Будівельники не можуть відкласти своїх інструментів і вирушити на рибалку, сподіваючись, що Бог побудує дім замість них. Так само й сторожа не може лягти спати, очікуючи, що Бог пригляне за містом. Будівельникам слід будувати, а сторожі стояти на варті. Але й ті, й інші повинні виконувати свої обов'язки в настільки повній залежності від Бога, що псалмоспівець говорить саме про Його безпосередню участь в будівництві та охороні.

Це принцип залежної дисципліни, який гласить, що ми одночасно

залежні й відповідальні. Звісно, у Старому Заповіті є декілька ілюстрацій з історії Ізраїлю, коли Бог дивним чином втручався в обставини і, фактично, Сам вигравав битви для юдеїв. І все ж подібні приклади — винятки, а не правило. Однак, і це дуже важливо зауважити, у новозавітному вченні святості немає жодної згадки про те, що ми повинні залежати від Духа Святого без відповідної дисципліни з нашого боку.

Дисципліна — це не обов'язково надія на людські зусилля. Звісно, таке теж можливе і, на жаль, нерідко так буває. Але, наставляючи Тимофія вправлятися у благочесті, Павло однозначно говорив не про надію винятково на людську дисциплінованість і силу волі. Насправді в Другому посланні до Тимофія, 2:1, він переконує Тимофія зміцнюватися в благодаті — силі, яка у Христі Ісусі. І все ж Павло напоумляє Тимофія дисциплінувати себе, а не просто перекладати все на Бога. Нам необхідні обидва крила літака, тому що з одним ми не зможемо летіти. Дух Святий діє в нас, даючи нам силу жити угодним Богові життям. Він не діє замість нас, а дає нам силу діяти. Кожне моральне повеління в Біблії апелює до нашого обов'язку дисциплінувати себе в благочесті. Ми не повинні просто перекладати все на Господа, надаючи Йому право жити через нас. Замість того ми зобов'язані любити один одного, вмертвляти вчинки тіла, відкласти попередній спосіб життя старої людини й зодягнутися в нову. Тож на крилі «дисципліна» в нас вимальовуватиметься безліч пунктів. А на іншому так і буде одне слово — «залежність». Однак це слово — найважливіше з усіх, оскільки забезпечує необхідний баланс для суми дисциплін.

Залежність — це не просто один із пунктів у переліку дисциплін. Вона оживляє їх усіх і робить життєздатними. Так само, як закон життя, що змушує насіння прорости, робить плідними усі зусилля землероба, робота Святого Духа всередині нас робить ефективною нашу дисциплінованість.

Джеррі БРИДЖЕС

Ми повинні пройти…

Ми повинні пройти… Ми щодня у житті на екзамені
І щоденного його то здаємо, а то не здаєм.
Ми є глина і дух — за Господніми мудрими планами
І Його, і себе у земному житті пізнаєм.

Ми повинні пройти… Ця дорога буває пустелею,
Через хащі іде, переходить узвишшя й сади,
Але там, у кінці, Боже місто нам стане оселею…
Ми лише захожани! Ми так ненадовго сюди.

Ми повинні пройти… Хоч в хвилини тяжкі з неохотою
Часом хочеться нам десь осісти і спокій знайти,
Але людська душа у всі дні є в Творця під роботою:
Знає Він лиш Один, що довкола і як провести.

Ми повинні пройти… Ті, хто взявся за руку простягнену.
Ми отримали дар, що ніхто Його не заслужив.
І щоби у кінці перед Батьком не стати роздягненим,
Нам потрібно прожить наші дні так, як Він би прожив.

Ми повинні пройти… І для цього від Господа маємо
Ми завжди скільки треба Його допомоги і сил,
А якщо у житті зупиняємось і знемагаємо,
То кого з нас Господь, як дітей, на руках не носив?!

О, як треба всім нам бути в вірі й надією сталими,
Щоби наше життя, як та нива, родило плоди!
Щоб у прихід Його стати нам, як і Він, — досконалими,
Ми повинні пройти… Ми повинні дійти до мети!

Ольга Лазарук

Останній крик апостола

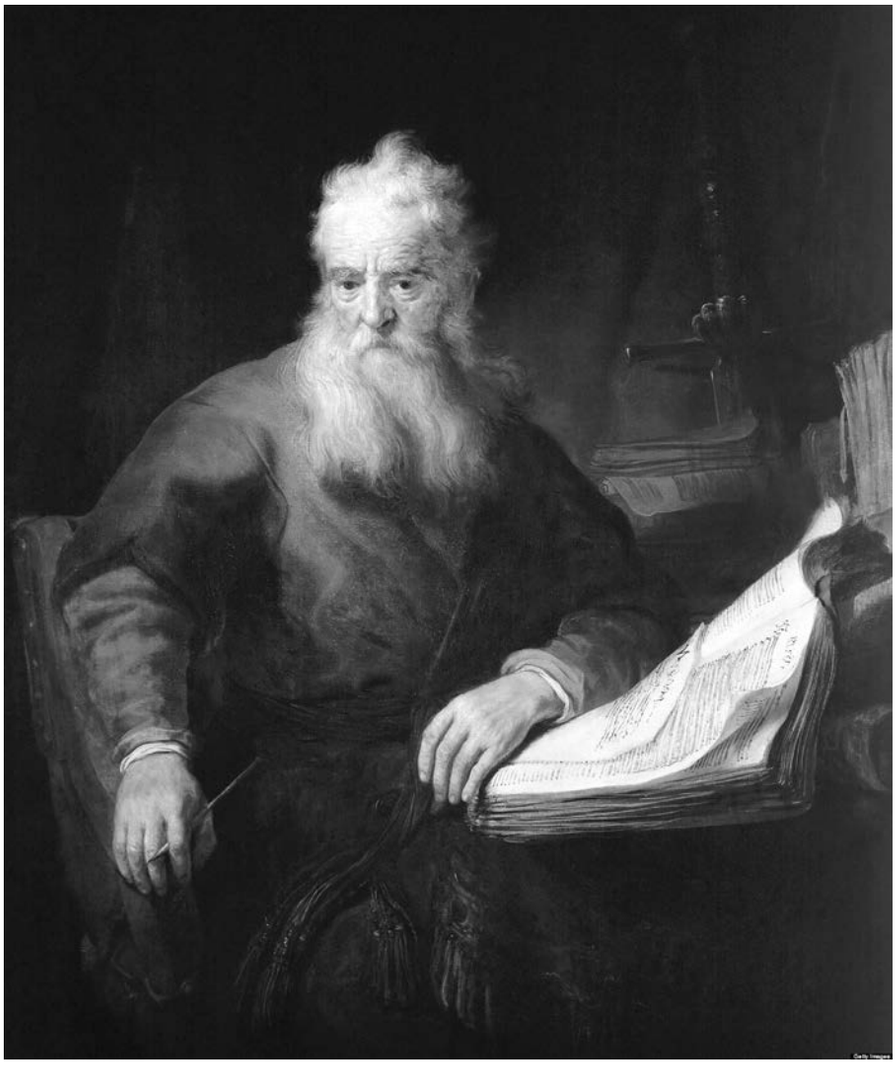

Дитячий крик

Кому із нас подобається дитячий крик? Той різкий гучний звук, якого ці маленькі милі істоти можуть часом піднімати в ефір. Особливо — о 3-4 годині ночі. Напевно, нікому… Але я згадую, як одного разу саме такий крик допоміг мені стати на якусь йоту кращим чоловіком! За моїми плечима двадцять з лишком років подружнього життя з Аллою, надіюся, тепер я кращий чоловік, ніж був у перші роки. Не вірите, запитайте у моєї дружини — вона знає «правильну» відповідь! (сміється).

У нас народився Влад. 1996 рік. Після пологів у Алли дуже швидко зникло молоко. Через невігластво і відсутність мудрих порад, та й через певну скромність у фінансах ми почали годувати дитину коров'ячим молоком, розбавляючи його так, як нам старенькі бабусі розповідали. Ми тоді не розуміли, що саме це призводило до страшної кишкової коліки — Влад був дуже неспокійним.

Щоб покращити фінансовий стан нашої сім'ї, я прийняв додатковий виклик і пішов підзаробити підсобником на будівництво. Після відносно неважкої фізично роботи фельдшером на «швидкій» це мене дуже виснажувало, я просто приповзав додому. Єдине, про що мріяв — це виспатися. І так м'яко натякнув дружині, що, напевно, буде краще, якщо спатиму в окремій кімнаті. Мені здавалося це правильним — вона вдома, не на роботі… Якщо хтось із нас втомлюється, то здогадайтеся хто! Тому, якщо хтось і заслуговує на нічний відпочинок, то, звичайно, це — я.

Тієї ночі прокинувся від страшного крику нашого сина. Я чекав, коли ж то Алла підніметься і я почую її ніжний солодкий наспів колискової. Але ж ні! Коли піднявся сам і зайшов до спальні дружини, побачив, що вона продовжує солодко спати — незважаючи на пронизливий крик, від якого робилося моторошно. Як можна спати при такому шумі?! Можна, якщо виснажена не менше за чоловіка, який працює на будівництві! От тоді я зрозумів, що означає бути мамою з дитиною вдома.

Я взяв дитину, вийшов до іншої кімнати. Довго ходив по дому, теліпаючи малюка, а потім впав на коліна і став просто плакати і молитися, благаючи Бога, аби Він щось зробив. Як чоловік я відчув себе зламаним, неспроможним цей крик заспокоїти. Коли ти чуєш такий крик, за нього дуже важко дякувати Богові! Єдине бажання — щоб він стих, щоб Бог полікував цей біль.

Але часом дорослі можуть почути такий дитячий крик, за який вони мають прославити Бога. У США десятирічна дитина врятувала не менше 40 людей. Прокинувшись пізно вночі, хлопчик побачив загоряння і почав голосно кричати, в результаті — розбудив дорослих. Випадок трапився в готелі у штаті Вірджинія. Гості, повернувшись з весілля, мирно спали у своїх номерах. Єдиною, хто відчув страшний запах гару, виявилася дитина. Мешканці встигли покинути приміщення до того, як полум'я охопило весь готель. Це той випадок, коли за крик хочеться подякувати Богу!

Великими літерами

Моя проповідь завершує цикл, в основі якого — лист апостола Павла до галатів. Як би ви кричали, як-

би між вами та вашим співрозмовником була сотня кілометрів, відсутність телефону, скайп-звязку?.. І можна лише писати. Маючи тільки аркуш паперу і ручку — як прокричати?

«Погляньте, якими великими буквами я написав вам своєю рукою!» — пише ап. Павло (Гал.6:11-18). Чому — великими? Як правило, тоді писали не так — писали дрібними літерами. Основним носієм писаної інформації був пергамент зі шкіри тварин, виготовлення якого було досить складним і дорогим процесом. Нелогічно і неправильно на такому дорогому матеріалі писати великими літерами! Це не раціонально! Але апостол ігнорує цей принцип. До того ж він пише власноруч, чого зазвичай не робив. Очевидно, так він хоче звернути на щось особливу увагу. Таким чином він ніби — кричить до галатів!

Хтось із надзвичайно закоханих молодих людей написав на стіні будинку великими літерами: «САШЕНЬКА, Я ТЕБЯ ЛЮБЛЮ!» Він так щиро «закричав» це на всю вулицю, він хотів, щоб усі, хто проходить біля стіни, почули його крик. Але потім щось сталося — попередній напис закреслено, а внизу дописано: «Я ОШИБАЛСЯ!» Він знову «кричить», але вже з болем… Тепер ви розумієте, що означають великі літери — це особливе послання, бажання, щоб звернули увагу, запам'ятали, щоб не пройшли повз. За однією з версій апостол написав так, бо мав ваду зору — можливо, але ключовий момент — щоб почули галати, щоб зрозуміли, щоб це торкнулося їхніх сердець!

Але — що ж саме було написано великими літерами? Я піду від зворотного і спершу відповім — чого НЕ написав ап. Павло у цьому посланні? А звідки ми можемо це знати? Коли вивчаємо інші його послання, бачимо певний почерк, типову структуру. Ось, наприклад: «Насамперед дякую Богові моєму через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша звіщається по всьому світові» (Рим.1:8); «Я завжди дякую моєму Богові за вас, через Божу благодать, що була вам дана в Христі Ісусі» (1Кор.1:4); «Не перестаю за вас дякувати, і в молитвах своїх за вас згадую» (Еф.1:16); «Дякую Богові своєму при кожній згадці про вас» (Фил.1:3); «Ми дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, завжди за вас молячись» (Кол.1:3); «Ми дякуємо Богові завжди за всіх вас, згадуючи вас у наших молитвах» (1Сол.1:2). До галатів — єдиний лист ап. Павла, де відсутня вдячність (серед тих, щодо яких його авторство не ставиться під сумнів). Навіть за коринтян він дякує! Послання до галатів відрізняється від усього, що він писав до і після. Апостол дуже різко переходить до самої суті: «Дивуюся я, що ви так скоро відхилюєтесь від того, хто покликав Христовою благодаттю вас, на іншу Євангелію» (Гал.1:6).

Коли розвалився Радянський Союз, до нас почали приїздити гості-християни з-за кордону, представники інших національностей. Разом із Євангелієм вони привозили й частинку своєї культури. І от частинку культури, яку привезли до нас американці, ми з часом стали називати «американський сандвіч». Це стосується їхнього підходу до критики. Ми, коли хочемо висловити якийсь докір, найчастіше робимо це «в лоб»! Сказали як відрізали. Це ми, українці, бо у нас «бутерброд», а не «сандвіч». А американці — на початку і в кінці говорять щось добре, а всередині — власне критику. Бо в їхній культурі картання взагалі важко сприймається. Але Біблія говорить: «карання Господнього не відкидай, і картання Його не вважай тягарем» (Пр.3:11); «хто нехтує картання, той блудить» (Пр.10:17); «хто докір ненавидить, той нерозумний» (Пр.12:1); «хто осторогу ненавидить, той умирає» (Пр.15:10).

Коли Бог підвищує голос

Критика, докори та картання пронизують увесь лист до галатів. Це й було написано великими літерами! М'яко кажучи, неприємний для прочитання лист, до написання якого ап. Павла спонукав Святий Дух. Хто з нас чує голос Божий, коли нас критикують чи докоряють? Так і хочеться сказати: «Павле, тихіше, тихіше, образиш читачів!» Однак послання до галатів — це крик не ап. Павла, це крик люблячого Бога! О, нам не подобається Бог, який підвищує голос! Нам подобається тихий, мовчазний, толерантний до наших забаганок, слабостей та грішків Бог…

А як ви реагуєте на критику? Намагався згадати себе і мусив визнати, що у відповідь на докір я найчастіше дію за двома сценаріями. Перший — це захист. Захист теж може мати два способи. Нападаючи у відповідь: мені докір, а я у відповідь — два. І більш лагідний спосіб — виправдання себе. Другий сценарій — це скласти руки, почати себе жаліти. Але ігноруючи картання від людей, ми можемо пропустити голос Божий! Як важливо нам полюбити докори!

Так що ж саме змусило Бога через апостола перейти на інший тон розмови? «А коли ми дізнались, що людина не може бути виправдана ділами Закону, але тільки вірою в Христа Ісуса, то ми ввірували в Христа Ісуса, щоб нам виправдатися вірою в Христа, а не ділами Закону. Бо жодна людина ділами Закону не буде виправдана!» — пише ап. Павло (Гал.2:16).

Свого часу Закон був важливий. Його можна порівняти з процедурою хіміотерапії. Уявіть собі, що пацієнтові поставили діагноз — рак, пухлина почала давати метастази. Лікарі видаляють пухлину і призначають хіміотерапію. Це вже не дасть повного зцілення — але хоча б продовжить життя. Оці 613 старозавітних правил, як хімія, бомбардують пухлину гріха, яка є в кожному з нас, не дають їй рости. Закон можна порівняти до вчителя початкових класів. Для дитини дуже важливі перші роки навчання. Учитель має два головних завдання: пояснити дітям, що вони нічого не знають, і пробудити цікавість до навчання. І зрештою Закон веде до чогось більшого — до Голгофи, до Ісуса Христа!

До Ісуса Христа підійшов юнак із запитанням: «Чим я можу заслужити Царство Небесне?» В присутності усіх він заявив, що виконав усі заповіді. Хто із нас міг би так сказати? Але молодий чоловік відчував, що ще чогось бракує. Ця ситуація подібна до вокального конкурсу «Голос країни». Коли виходить учасник, він бачить обличчя глядачів, а судді сидять до нього спиною. І він

має їх якось здивувати — щось таке видати, такі ноти, такий діапазон, таку ритміку — аби хоча б у когось тьохнуло серце, хоча б хтось натиснув на кнопку і повернулося крісло. Цей юнак думав, що з Богом так само: не брешу, батьків шаную, нічого не вкрав — і таку «ноту» взяв, і таку заповідь… А нутром відчуває — не повертається Бог! Яку ще пісню заспівати, яку ще заповідь виконати, щоб Єдиний Суддя повернувся і сказав: «Так! Ти — у Моїй команді!»? Ісус Христос сказав: «Продай свої багатства і йди за Мною!» Але це виявилася нота такого діапазону, якої юнак не міг взяти. Про що це говорить? В Законі завжди буде щось, що тобі і мені не під силу! І це так гостро відчули апостоли: «Ісусе, хто ж тоді може спастися?!» І відповідь: «Це неможливо для людей, але можливо Богові!»

І тут нам відкривається інша формула, та, з якою ап. Павло колись прийшов до Галатії: тільки завдяки заслугам Христа ми маємо спасіння! А від людини потрібно — вірити. Ти не можеш власними ділами зробити, щоб Бог повернувся. Єдине, що ти можеш сказати на цій сцені, ставши на коліна: «Боже, я вірю!» І тоді стається чудо — Бог повертається до тебе Своїм обличчям!

Але раптом в галатійські церкви прийшли інші вчителі, які сказали: «Христос це добре, але потрібно ще дещо — обрізатися!» А це — повернення до Закону: «Христос + твої старання». Сьогодні вже ніхто не говорить про обрізання, але вам можуть сказати: якщо не охрестишся, або не виконуватимеш суботи, або чогось ще не зробиш… Надати хрещенню, чи причастю, чи будь-якому служінню статусу, що воно обов'язкове для спасіння — означає змінити Євангелію! І апостол не міг мовчати!

Хрест Христів

Яка мила людина! Слова, як пташенятка, вилітають з її уст. Язик творить мелодії — заслухаєшся! Отакими були ці лжевчителі, вони вдавали, що дуже турбуються про галатів. Та у своєму листі ап. Павло ніби засовує їх до камери МРТ і показує усім фото їхніх мотивів. І виходить, як у пісні, тільки навпаки: «На лицо прекрасные, злобные внутри». Адже ті, хто обрізується, й самі не виконують Закону. Вони просто хочуть хвалитися, що ви, галати, їм підкорилися. Це перший мотив — справити враження. Це те ж саме, що бути добрим до своєї дружини не з любові до неї, а щоб справити на людей враження. Як це страшно — одного дня дізнатися, що все добро, яке тобі демонструвалося, було не ради тебе. Апостол запитує: «Ви вірите цим людям? Ви хочете йти за тими, хто вас просто використовує?» Як важливо розуміти мотиви людей і самому мати правильні мотиви!

Ще одне — лжевчителі нав'язували обрізання тому, що хотіли уникнути переслідування за хрест Христовий. Блаженний Ієронім стверджував, що ще за правління Юлія Цезаря були прийняті закони, які захищали монотеїстичних юдеїв від переслідувань у язичницькому світі. А як перевірити єврей чи не єврей — обрізаний чи ні! Таким чином, обрізання давало юридичний захист, і навпаки — його відсутність ставила церкву під удар…

Ніщо в історії людства не здатне так оголити нашу сутність, як хрест. Усі ми носимося із вельми перебільшеною думкою про себе: «Можливо, я й грішник, але не найгірший!» Тільки біля підніжжя хреста ми зменшуємося до своїх справжніх розмірів! Звичайно ж, людям це не подобається. Побачити себе Божими очима — це приниження для них. Їм більше до душі власні ілюзії, тому вони тримаються від хреста подалі. Вони створюють християнство без Христа, де спасіння засноване на ділах, а не на Ісусі. Розп'ятий Христос для них нестерпний. Проповідників розп'ятого Христа женуть, лають, висміюють — і все це через власну гордість. Ось тому лжевчителі, які прийшли в Галатію, говорили про обрізання. Йти за Вчителем, спина Якого зігнута під тягарем хреста? Який каже: «навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий» (Мт.11:29). Не за вчителем, який їде на коні і змушує тремтіти усіх навколо… Це означає забути про себе, свої права — просто зректися самого себе! Кому таке подобається?

«А щодо мене, то нехай нічим не хвалюся, хіба тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа» — каже ап. Павло (Гал.6:14). Хрест Христовий і нове створіння в Ньому — ось про що останній крик апостола. Він не тільки не намагався уникнути хреста — хрест був його гордістю! Не можна одночасно хвалитися собою і хрестом, потрібно вибрати щось одне. Тільки впокорившись, визнавши себе тотально грішним, можна отримати радість спасіння. Тільки в такому випадку ми зможемо хвалитися хрестом Христовим!

Христос помер на хресті за нас, ставши прокляттям. Хрест повідомляє нам деякі непривабливі істини про нас самих. А саме — що ми грішні, перебуваємо під праведним прокляттям Божого закону і не можемо самі себе врятувати. Якби можна було отримати прощення власними добрими справами, обрізанням, виконанням Закону — ніякого хреста не було б! «Бо коли набувається правда Законом, то надармо Христос був умер!» (Гал.2:21). Хрест — це місце, де ми дізнаємося всю правду про себе і всю правду про Бога. Голгофа стала місцем стовідсоткової правди: про нас — ми безнадійно зіпсовані, про Бога — Він безмежно люблячий, Його благодать «перегрішити» неможливо!

Хрест — це вирок цьому світу, що він приречений. Тому — світ помер для мене, а я помер для світу! Я більше так жити не хочу, я більше не хочу керуватися цією системою цінностей, заразившись цим вірусом, кашляти на інших! Ні — я помер! Я — нове творіння. Ап. Павло протиставляє дві релігії. З одного боку — обрізання, яке символізує людську самоправедність. З іншого — хрест Христів і нове творіння через народження згори і преображення. Ось що головне, ось що має значення!

На нашій церкві висить банер: «ШУКАЙ БОГА!» Чому шукати? Бог з нами у хованки грається? Ні! Це не Він до нас повернувся спиною у кріслі, це ми відвернулися від Нього. Повернися до Нього! Прийди до Його хреста! Знайшовши Його — знайдеш усе!

Станіслав ГРУНТКОВСЬКИЙ

БЛАГОВІСНИК 100

У нас нині свято!

Ви тримаєте в руках журнал, який має порядковий номер 100.

На перший погляд, це не так вже й багато: є видання, де рахунок іде на тисячі. Але, коли врахувати невелику періодичність — щоквартально — то цифра 100 справді знакова. А в часі — це аж 26 років!

Так, ми зустрічаємося з вами, шановні читачі, уже 26 років. Видання народилося в далекому 1992 — в період економічної та політичної нестабільності, моральних та духовних пошуків, кардинальної зміни орієнтирів та пошуку власної ідентичності. Журналісти назвали ті часи «буремними дев'яностими». Щойно народилося українське об'єднання християн віри євангельської. Віруючі кинули сили на євангелізацію, пошук нових форм служіння. Саме тоді почали з'являтися християнські періодичні видання — газети та журнали. Професійних журналістів було мало, досвіду також. Але було велике бажання донести до українців Добру Новину засобами масової інформації.

Так, за ініціативи тодішнього керівництва Церкви ХВЄ, за участі окремих ентузіастів народився «Благовісник». Так, він був не надто досконалий з журналістської та поліграфічної точки зору. Але він ніс дух місіонерства та задовольняв духовну спрагу жителів колишньої атеїстичної держави. Потім був довгий час пошуків, становлення, вдосконалення. Так сталося, що з певних причин редакція всеукраїнського журналу перебазувалася на Волинь, у Луцьк, де й працює донині.

За 26 років було багато цікавих зустрічей, ідей, планів, відкриттів. Були, звичайно, й прорахунки, невдачі. Але ми завжди старалися триматися на належному рівні, друкуючи цікаві, духовно корисні та актуальні матеріали.

Сучасні технічні досягнення настільки швидко змінюють реальність, що нерідко ми не встигаємо за тими змінами. Вони впливають також на свідомість, поведінку та моральний стан суспільства. Тому християнським працівникам, в тому числі й журналістам, доводиться вчасно і правильно реагувати на ці виклики сьогодення. Не завжди це, на жаль, вдається.

Останні роки для нашого видання були важкими і, перш за все, з фінансового боку. Причина не лише в подорожчанні витрат на друк та розсилку та у зменшені фінансової спроможності читачів. Велику роль зіграло неймовірно швидке зростання ролі та значення інтернету в житті людей і особливо молоді. Друковані видання стають дедалі менш затребуваними. Їх стали менше читати. А зменшення тиражу будь-якого видання автоматично веде до подорожчання окремого примірника. І нам щораз важче вдається втримати журнал на плаву. Цей рік особливо важкий у фінансовому плані, і ми не знаємо, як він закінчиться.

Тому не можемо спрогнозувати майбутнє «Благовісника», навіть найближче. Багато залежить від того, наскільки ви, читачі, будете готові нас підтримувати як молитовно, так і фінансово. Щиро дякуємо, що усі ці роки ми відчували цю підтримку. Вона додавала снаги, підбадьорювала, коли було важко, надихала на нові ідеї. Нехай Господь благословить вас!

Надіємося та чекаємо на нові зустрічі з вами на сторінках часопису!

А поки що у ваших руках «Благовісник» № 100. Просимо вас, подякуйте Богові за нього, як і за всі попередні номери. Помоліться за працівників нашої редакції, за усіх, хто тією чи іншою мірою причетний до видання журналу. Нам потрібна ваша підтримка та ваше благословення.

Дякуємо вам, дорогі читачі!

З повагою головний редактор журналу «Благовісник» Юрій Вавринюк

Зректися самого себе

Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме щоденно свого хреста, та й за Мною йде (*Лк.9:23).*

Історії, почуті в дитинстві, часто залишають яскраве та незабутнє враження на все життя. Одна з таких історій супроводжує мене й донині. Моє дитинство та молодість припали на атеїстичний період нашої держави. Християнство й усе, що пов'язане з ним, було поза законом. У тому числі й християнська література. Якимось чудом у нашу церкву потрапила книга (видана, до речі, підпільно примітивним ручним способом) про місіонерів, що працювали в Еквадорі серед племені аука. Це була історія про відвагу та високе покликання п'ятьох молодих людей, які відмовившись від перспектив благополучного життя в Сполучених Штатах, подалися в південноамериканські джунглі проповідувати Євангелію одному з найбільш кровожерливих племен аука. Перша безпосередня спроба контакту з індіанцями закінчилася трагічно: усіх місіонерів було вбито. Через декілька років дві дружини загиблих зробили спробу продовжити служіння чоловіків — і ця спроба стала успішною.

Мене тоді вразила самопожертва молодих людей, які, знаючи про велику небезпеку, свідомо вибрали таку нелегку дорогу служіння людям.

«…Хай зречеться самого себе». Ці слова Ісуса Христа були сказані як відповідь тим слухачам, які під впливом проповідей мандрівного Вчителя загорілися бажанням стати Його послідовниками. Але Ісус не спішив поповнювати ряди своєї школи, Він явно не ставив за мету кількість. Йому потрібна була якість. Йому потрібні були свідомі послідовники, які знають за ким і заради чого йдуть. Які приймають рішення не під впливом емоцій, а серйозно все зваживши, знаючи, чого це буде їм вартувати.

Ця думка проходить через усю Євангелію. Про неї читаємо в посланнях апостолів. Посвята справі служіння Богові — чи не найголовніший складник самого служіння. А посвята ставить перед людиною, що зробила вибір, певні вимоги. «Від днів Івана Хрестителя Царство небесне силою здобувається». Бути християнином — це не просто благодать, яка впала з неба, це постійна, наполеглива праця над собою. Це зречення самого себе. «І живу вже не я, а Христос проживає в мені», — каже апостол Павло про своє слідування за Христом (Гал.2:20).

Іноді християни не до кінця розуміють фразу про зречення себе. В історії відомі періоди, коли ці слова сприймалися буквально: ревні віруючі настільки «зрікалися» себе, що це породило цілий напрям у християнстві, відомий як аскетизм. Люди відмовлялися від елементарних людських потреб, відгороджувалися від світу, проводячи час у постах, молитвах та самобичуванні. Але Христос не це мав на увазі. Самозречення — це не стільки зовнішня форма поведінки чи способу життя, скільки інструмент, за допомогою якого християнин досягає певної мети, який робить його справжнім послідовником Господа.

Самозречення — переважно релігійний термін, який нині не надто популярний. Але він в деяких мо-

ментах ідентичний сучасному термінові — самодисципліна.

До самодисципліни сьогодні ставляться по-різному. З одного боку, філософія свободи та вседозволеності, самоповаги та вільного вираження своїх поглядів і смаків, на думку декого, не дуже поєднується із самодисципліною, яка нібито має на увазі обмеження отих самих свобод. З іншого боку, все популярнішими стають тренінги, спеціальні заняття, школи, які пропонують найрізноманітніші методи самовдосконалення та самодисципліни як шляху до успіху (а філософія успішності все більше пропагується в сучасному суспільстві). Існують методики самодисципліни для бізнесменів, спортсменів, простих людей. Несподівано західний секуляризований світ, особливо молодь та інтелігенція, став захоплюватися східними релігійно-філософськими системами (хатха-йога, раджі-йога, дзен-буддизм), у яких присутні елементи самодисципліни та самовдосконалення. Великого поширення набули біографії відомих бізнесменів, акторів, політиків, у яких розповідається про їхній героїчний шлях до успіху через самодисципліну та посвяту вибраній справі.

І це стосується не лише сучасного суспільства: такі погляди в тій чи іншій формі відомі з давніх-давен.

Отже, Христос не сказав чогось нового. Він лише акцентував увагу Своїх послідовників на тому, що Його вчення — справа серйозна та відповідальна й вимагає певних зусиль. Таких, яких люди докладають в будь-якій іншій сфері, посвячуючи себе чи то бізнесу, чи мистецтву, чи просто улюбленій справі, й де самодисципліна — один із засобів досягнення мети. Людина, яка нехтує робочим розкладом, яка може проспати початок роботи чи то в офісі, чи на будівництві, чи на полі, яка вчасно не виконує поставлених перед нею завдань, бо «не в настрої» чи «голова болить», — ризикує втратити роботу. Спортсмен, який пропускає заняття, не дотримується графіку тренувань, режиму харчування та сну, ніколи не досягне високих результатів. Співак чи музикант, який щоденно по багато годин не вдосконалює свої музичні здібності, не зможе показати всіх можливостей свого таланту. Військовий, що нехтує теоретичним та практичним навчанням і тренуванням, порушує дисципліну, не зможе виграти битви.

Християнин, який не обмежує себе в чомусь другорядному заради служіння Богові, не може стати повноцінним послідовником Христа. Ми не говоримо про гріховні речі, яких взагалі потрібно уникати й від яких нас застерігає Слово Боже. У житті є чимало речей, які не заборонені, але часто вони шкодять людині, яка йде до поставленої мети. Тому в кожній сфері людської діяльності є свої обмеження. Вони прописані в правилах, статутах та розкладах, є відповідні люди, які контролюють дотримання цих вимог. Але в ідеалі найкращим контролером повинна бути сама людина, яка розуміє важливість поставленої цілі, яка відповідально ставиться до свого завдання й готова жертвувати другорядним заради головного.

«…Хай візьме щоденно свого хреста». Серед людей ця фраза сприймається більше як негативна. «Несе свій хрест», «тяжкий хрест йому випав», «позбувся нарешті свого хреста» — ці вислови, які часто можна почути, носять песимістичний характер. Хрест став синонімом важкого тягаря, приреченості, безвиході. Не думаю, що Ісус мав це на увазі. Так, хрест є тягарем, вимагає сил, часу та жертовності, але він не повинен стати моральним тягарем, який придушує нас та завдає прикрості. Хрест повинен стати насолодою. Так, ця фраза не абсурдна. Обмеження, зречення, дисципліна можуть бути насолодою. Але при умові, коли до цих слів додаємо «само»: самообмеження, самозречення, самодисципліна. Бо коли робимо щось із примусу, такі вимоги, такий «хрест» справді будуть пригніченням та причиною роздратування й невдоволення.

І це легко проілюструвати простими життєвими прикладами.

Мати, яка «самозрікається» заради дитини, терплячи передродові незручності та переносячи породільні фізичні муки, обмежуючи себе в сні, розвагах, їжі та інших життєвих задоволенях, відчуває себе щасливою, розуміючи, що це робить для найріднішої істоти («Журиться жінка, що родить, бо настала година її. Як дитинку ж породить вона, то вже не пам'ятає терпіння з-за радощів, що людина зродилась на світ…» (Ів.16:21)). Коли чоловік та дружина, які по-справжньому кохають, самодисплінують себе і жертвують собою заради щастя один одного, вони мають найвищу насолоду від такої жертви (згадайте Якова, який служив 14 років заради коханої, 1М.29). Людина, яка свідомо відмовляється від чогось особистого заради блага якоїсь групи людей чи суспільства, отримує стимул та натхнення робити це із задоволенням (Неемія: «Як почув я ці слова, сів я та й плакав, і був у жалобі кілька днів, і постив, і молився перед лицем Небесного Бога» Нем.1:4); Павло: «Я бажав би сам бути відлучений від Христа замість братів моїх, рідних мені тілом…» Рим.9:3).

Так само й християнин бере свого хреста свідомо, з радістю та оптимізмом, знаючи, що тимчасові труднощі та зречення варті високої мети, що стоїть перед ними. «Бож ярмо Моє любе, а тягар Мій легкий!» (Мт.11:30). «Усе я вважаю за втрату ради переважного познання Христа Ісуса, мого Господа, що я ради Нього відмовився всього, і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа…» (Фил.3:8). Християнське життя, хрест Христа, який тисне на людину морально, психологічно та духовно, не є справжнім тягарем, про який говорив Христос. Навпаки, він повинен стати тим стимулом, який додає сил, натхнення та впевненості в слідуванні за Богом. І самодисципліна в духовному житті сконцентровує на тій високій меті, що стоїть перед нами. Вона допомагає нам триматися у здоровій духовній формі, як щоденне тренування спортсмена — у фізичній. Вона допомагає зберегти себе в чистоті та святості, які даровані Христом. Вона дає сили перемагати гріх та спокуси й береже від духовного падіння — і зрештою доведе до Царства Небесного, яке обіцяє Господь.

Юрій ВАВРИНЮК

Мета й дисципліна

Слово «дисципліна» багатозначне. Оскільки походить з латинського disciplina, що означає вчення, виховання, розпорядок, то в нашій мові може вказувати на галузь знань, дотримання правил, норм поведінки. Часто дисципліна асоціюється з примусом. Якщо когось дисциплінують, то ми розуміємо, що карають за порушення певного порядку й змушують його дотримуватися. Але все-таки це дуже хороше слово, яке має чудові відповідники, як-от «порядок», «лад». Уся Біблія стоїть за дисципліну, хоча на це слово ми в ній не натрапимо. Але вона нам повідомляє, що «Бог не є Богом безладу» (1Кор.14:33), закликає, щоб у нас все було «добропристойно і статечно» (1Кор.14:40), радіє, як апостол Павло, коли бачить наш «порядок» (Кол.2:5), а якщо є щось незавершене, то наказує впорядкувати його (див. Тит.1:5).

Без дисципліни нежиттєздатна жодна система, починаючи від Усесвіту й закінчуючи людським чи будь-яким організмом або ж колективом. Немає дисципліни — немає порядку, хаос і безлад. Варто зазначити, що, згідно із законами термодинаміки, кожна система тяжіє до хаосу, і потрібні зовнішні зусилля, щоб утримати її у функціональному стані. Якщо це Всесвіт, організм чи щось інше глобальне — то розуміємо, що зберегти це може тільки якась надлюдська сила — божественна. Якщо ж держава, Церква, організація, колектив, сім'я, побут окремої людини — то активність людини, її зусилля мають стати стабілізуючим фактором, або ж вони будуть дестабілізуючим. Тобто людина має владу будувати, підтримувати ці системи, або руйнувати. І тут можна говорити про самодисципліну.

Звичайно, простіше бути дисциплінованим, коли знаєш, що за порушення того чи іншого правила отримаєш штраф чи потрапиш в тюрму або тебе звільнять з роботи. Оцей зовнішній примус тримає нас у відповідній формі. Але коли на тебе не тиснуть обов'язки, ти залишений сам на себе й вільний у своєму виборі — ситуація значно ускладнюється. Ти змушений сам собі встановити правила, упорядкувати свої цілі й пріоритети в їх досягненні, інакше житимеш відповідно до ситуації, до того, що продиктують твої бажання чи обставини, просто плистимеш за течією життя разом із усім, що вона несе. А це перспектива хаосу, невдоволення собою й втраченим часом, а зрештою — і смерті своєї особистості.

Важко бути дисциплінованим просто так, дотримуватися якогось порядку ради порядку. Обов'язково будуть збої в нашій дисципліні, певні відхилення як наслідок утоми від браку мотивації. Людина не буде дотримуватись правил, якщо не може дати відповіді на питання: для чого я це роблю? Тобто якщо не бачить цілі попереду себе, якщо не має мети, достойної зусиль на дотримання правил.

Сам Господь Ісус не просто покликав учнів до Себе й дав їм заповіді, мовляв, будь ласка, виконуйте, але й визначив мету — виконуючи те, що Він нам сказав, ми будемо готовими до Його другого приходу й вічного життя разом із Ним.

Отже, дисципліна — це не самоціль, а засіб для підтримання життєдіяльності системи, зокрема, інструмент для досягнення мети. Дисципліна — це вияв нашого смирення й покори. Я б навіть сказав, дисципліна — це життя.

Одним із яскравих прикладів дисципліни ми можемо знайти в житті біблійного Неемії. Він — єврей на службі перського царя Артаксеркса. Займає високу посаду чашника, часто буває в присутності царя — володаря тогочасного культурного світу від Греції та Єгипту до Індії, подає йому вино й разом із тим бесідує з ним, виконуючи роль своєрідного радника. Отже, йому нічого не бракувало — ні багатства, ні честі. Але він єврей, його країна знищена, Єрусалим зруйнований, а тут ще прийшов брат з людьми з Юдеї й розповів про жалюгідний стан його улюбленого міста. І запалала в серці Неемії любов до свого народу ще сильніше, він вельми забажав допомогти йому. І це бажання не було короткочасним сплеском емоцій, слабкістю його почуттів, куцим жалем, який проминув, як тільки пішли від нього гості й він повернувся до своїх обов'язків царського чашника, — воно стало його мрією. У нього з'явилася мета — допомогти євреям у Юдеї та Єрусалимі. Відповідно став вимальовуватися план, як її досягти. По-перше, потрібне сприяння перського царя. Що ж робить Неемія насамперед? Постить і молиться до Творця неба й землі заступницькою молитвою за свій народ і просить у Нього успіху у своїй справі та прихильності царя Артаксеркса.

Стосовно нас, то ми ніколи не будемо задоволені безцільним життям, навіть якщо воно проходить у комфорті й потаканні нашим забаганкам. Нам потрібна мета. А якщо вона є — то приводить наші почуття й наш розум у тонус. Ми шукаємо шляхів її досягнення — і благо нам, якщо ці пошуки починаються зі звернення до Бога.

Що ж, молитва Неемії почута — і Він втручається в його справу. Як наслідок, сам цар звернув увагу на Неемію і запитав, що він хоче. Неемія відважно відкриває йому свій план: «…пошли мене до Юдеї, до міста гробів батьків моїх, і я відбудую його!» (Неем.2:5). Коли цареві сподо-

балася пропозиція його чашника і він дав згоду на її реалізацію, то Неемія, знаючи, що сам цю справу не зробить, став просити в царя засобів для звершення свого плану: охорони, листів до намісників із вимогою забезпечити його будівельними матеріалами.

Просто вражає мудрість Неемії, як він детально продумав кроки до реалізації своєї мети. Це стосується й нас: потрібно не тільки молитися, але й обміркувати до нюансів усе, що сприяє досягненню мети. А це вимагає неабиякої духовної дисципліни.

Прибувши до Єрусалима, Неемія не поспішає розголошувати мету свого приїзду, а таємно оглядає місто та його мури, вивчає обстановку на місці, щоб знати про неї не з чужих вуст. Лише ознайомившись із ситуацією в місті й, відповідно, настроями людей, він відкриває їм свій план, надихаючи їх розповіддю про Боже й царське благовоління до себе і своїх намірів. Таким способом Неемія придбав собі прихильників і помічників, які сказали: «Станемо й збудуємо! І зміцнили вони руки свої на добре діло» (2:18).

Якщо й у нас визріла мета, то не потрібно про неї кричати на кожному розі, а варто бережно виношувати її, утверджуватися в ній, а якщо й відкривати комусь, то тільки тим, хто може підтримати нас у її досягненні. Згодом про неї всі дізнаються — і вороги, і друзі — але тоді ми будемо непохитні, і ніяка перешкода не зупинить нас.

Кожна справа має свої труднощі. Знайдуться навіть ті, хто заважатиме нам її виконати. Це можуть бути як зовнішні наші недоброзичливці, так і люди, із середовища, близького нам. У випадку з Неемією тими зовнішніми недоброзичливцями були Санваллат, Товійя, араби, аммонітяни і ашдодяни. Як тільки вони прочули, що стіни Єрусалима відбудовуються, то спочатку висміювали робітників, щоб впали на дусі, зневірилися. Коли ж це не допомогло, стали готуватися до нападу, щоб фізично знищити їх. Неемія твердо стояв у своїх намірах закінчити працю відбудови Єрусалима, тому він не тільки підбадьорював своїх одноплемінників і підтримував їх, але й продумав захист Єрусалима та його жителів на випадок інтервенції.

Внутрішньою перешкодою в справі відбудови Єрусалима стали незгоди між самими євреями, зокрема між багатими й бідними. І ця внутрішня перешкода була більш небезпечна, ніж зовнішня, бо вона деморалізувала народ, пригнічувала його, відбирала духовні та фізичні сили в праці, більше того — могла стати руйнівною силою, більшою, ніж ворожа ззовні. Тому Неемія прикладає всі зусилля, щоб усунути внутрішню перешкоду на шляху до мети, йде на певні особисті жертви. А саме, він докорив усій місцевій шляхті за їхню несправедливість до бідних і наказав: «Верніть їм зараз їхні поля, їхні виноградники, їхні оливки, й їхні доми та відсоток срібла, і збіжжя, виноградний сік та нову оливу, що ви дали їм у заставу за них!» (5:11). Неемія сам пробачив усі боргові зобов'язання щодо нього, а також його родини. Він не тільки не брав ніякої плати за своє намісництво, на відміну від попередників, але й вкладав свої кошти у відбудову Єрусалима. Крім того, він не дозволяв собі тратитися на придбання землі, а можливо й іншої нерухомості, і цього не робили йо-

го брати. Тобто він відкинув від себе всяку корисливість і не потакав забаганкам найближчого оточення. І все це робив Неемія, як він сам каже, «через страх Божий», бо «робота направи мурів була тяжка на тому народі» (5:15,18) — він любив і жалів свій народ. Яка політична дисципліна! Ось справжній патріотизм! Ось у кого мають брати приклад наші політики!

Ще однією внутрішньою небезпекою було найближче оточення Неемії, яке у своїх корисливих інтересах намагалося дискредитувати його, налякати, щоб він, боячись смерті, ховався в храмі й, давши привід зневажати себе, утратив авторитет. У цьому були задіяні навіть пророки, як Шемая і Ноадія, яких вдавалося підкупити ворогам. Ми можемо тільки уявити всю міру духовного тиску на Неемію, аби тільки відвернути його від мети — відбудувати Єрусалим. І яку потрібно мати духовну дисципліну, щоб триматися Господа та Його волі, чути Його голос і розрізняти правду й неправду навіть у вустах пророків.

Стосовно нас, то це означає, що в дорозі до мети не обминути опору — як з боку людей, так і з боку своєї плоті. Нашими санвалатами й товіями можуть бути не тільки відверті недоброзичливці, але й колишні друзі, з якими сиділи за одним столом й провадили задушевні розмови. Дехто відверто звинувачуватиме нас у різних провинах, в егоїзмі, висміюватиме, підбурюватиме проти нас інших людей, навіть наших друзів і близьких, а дехто буде нарікати на нас, що ми змінилися в ставленні до них, не любимо, і вимагатиме більшої уваги до їхньої персони, — це зовнішні супротивні чинники.

А внутрішні — наша плоть, яка, як пророки Шемая і Ноадія, нам пророкуватиме смерть, якщо ми не зупинимося на дорозі до мети, викликатиме в нас замішання й страх, різні думки, які вгашатимуть наш запал в прямуванні до бажаної цілі. Ми вже не раз чули й ще почуємо щось на зразок: «Навіщо тобі себе мучити? Може, пора відпочити? Чи справді воно тобі так потрібно? Ти впевнений, що в цьому є Божа воля?» — і таке інше. Тож важливо дисциплінувати себе й бути готовим до труднощів, які можуть з'явитися з того боку, з якого ми їх не чекали, до певних втрат і обмежень, що стосуються нашого комфорту. Але якщо ми вірні своїй великій меті, приємній Богові, то духовний комфорт нам забезпечений.

Та велика мета — служіння своєму народові, якій присвятився Неемія, дисциплінуючи себе й відкидаючи будь-який власний інтерес, не обмежилася тільки відбудовою мурів Єрусалима і його брам, вона вилилася в реформу громадського життя всіх євреїв. Неемія навів порядок у єрусалиському храмі, вичистив його комори від чужих речей, а натомість заповнив їх десятинами, що дало змогу відновити служіння священиків і левитів, повернувши їх з полів, на які вони були змушені піти, бо їм не видавалися призначені частки з храму. Деморалізований після вавилонського полону народ перестав дотримуватися Мойсеєвого Закону, тому Неемія запровадив його публічне читання: «І читали в книзі, у Божому Законі виразно, і вияснювали значення, і робили зрозумілим читане» (8:8), що привело народ у духовний тонус: він покаявся у своїх гріхах, став дотримуватися суботи й інших свят, відмовився від шлюбів із язичниками, а разом із тим зрікся всякого ідолопоклонства. Тобто Неемія з Божою допомогою впорядкував громадський та релігійний побут свого народу, можна сказати, дисциплінував його згідно з книгою Закону — і з того часу євреї вже не відступали від Бога Єгови, щоб служити божкам навколишніх язичницьких націй.

От що значить мати мету й підкорити себе їй.

Так само підкорив себе меті пізнання Ісуса і виконання Його волі апостол Павло. Про це він і пише у своєму посланні: «Тож усе я вважаю за втрату ради переважного пізнання Христа Ісуса, мого Господа, що я ради Нього відмовився всього, і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа… прагну, чи не досягну я того, чим і Христос Ісус досягнув був мене… забуваючи те, що позаду, і спішачи до того, що попереду, я женусь до мети за нагородою високого поклику Божого в Христі Ісусі» (Фил.3:7-14). Як бачимо, і Павло не обійшовся без жертви й самопожертви, без упокорення, без дисципліни. Такими цілеспрямованими героями сповнена вся Біблія нам на науку. Сам Ісус «умалив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людини; і подобою ставши, як людина, Він упокорив Себе, бувши слухняний аж до смерті, і то смерті хресної...» (Фил.2:7,8).

Тож де є мета, там має бути й дисципліна.

Василь МАРТИНЮК

Я дивилася вгору

Одна дівчинка, граючись із іншими дітьми, могла дуже високо вилізти по драбині. Зазвичай туди боялися підніматися інші діти. Одного разу дідусь запитав її: «А чому ти не побоялася залізти вище від інших?»

— Тому що вони, піднімаючись вгору, дивилися вниз, — пояснила дівчинка, — Вони бачили, наскільки високо піднялися, і тому лякалися. Я ж, піднімаючись, дивилася вгору. І мені видавалося, що я ще дуже низько, і це допомагало мені підніматися вище.

«Думайте про те, що вгорі, а не про те, що на землі. Бо ж ви вмерли, а життя ваше сховане в Бозі з Христом» (Кол.3:2-3).

Моя церква — моя сім'я

Я буду активним членом церкви

Ця подія для хлопчини з містечка на півдні США стала чимось надзвичайним. Я не уявляв, яким саме буде той заміський клуб, але знав, що його незабаром відкриють. І в ньому — басейн, кафе, щоби втамувати голод, та приміщення для ділових зустрічей. Власники також обіцяли невелике поле для гольфу — щоправда, за кілька років.

Не хочу, щоб у вас виникло хибне враження. Той заміський клуб — не один із типових елітних клубів, а невеликий приватний заклад, власники якого сподівалися заробити в містечку трохи грошей, пропонуючи кілька цікавинок.

Та я був переповнений почуттями. Мої батьки належали до середнього класу, тож могли дозволити собі щомісячні внески. Хоч я вважав, що то був мій успіх. Бо тепер міг відвідувати басейн. Я не знав у містечку жодної людини, яка мала власний басейн, тож можливість пірнути у воду була дуже принадливою. Я міг замовити в ресторанчику бургер. І ми могли святкувати дні народження біля басейну чи в клубних залах. І я дещо зрозумів. Членство — це додаткові пільги. Воно дає привілеї. Членство означає, що інші служитимуть мені. Просто платиш певну суму й насолоджуєшся дозвіллям — про все подбають.

І, що трагічно, саме так і трактують належність до ексклюзивного гурту більшість членів церковних спільнот.

«Це моя церква, тож ви маєте виконувати музику, яка подобається мені».

«Послухай, пасторе, ти мусиш пам'ятати, хто тобі платить».

«Якщо ви не впровадите цієї програми, я припиню жертвувати на церкву».

«Я — член цієї церкви вже понад тридцять років, тож маю право отримувати те, що мені заманеться».

«Я віддаю на свою церкву такі гроші не для того, щоби слухати ці нескінченні проповіді».

Гаразд, ви зрозуміли, про що я кажу. На жаль, це зразки типових критичних зауважень від членів церковних спільнот, які дотримуються небіблійних поглядів на членство. Вони сприймають свою належність до спільноти як членство у заміському клубі.

Для них належність означає отримувати, а не віддавати; щоб служили їм, а не служити самим;

права, а не обов'язки; вимоги, а не жертви. Це хибний погляд — тлумачити десятину й пожертви як членські внески, що наділяють членів безмежними привілеями та очікуваннями, а не як безумовний добровільний дар Богу.

Отже, що ж каже про членство в церкві Біблія?

Добре, що ви запитали.

Належність до церковної спільноти означає, що ми одне ціле

У Новому Заповіті кілька разів згадано, що означає належати до церкви. Й одну з основних думок знаходимо в Першому посланні до Коринтян, у 12, 13 та 14 розділах. У 12-му Павло пояснює метафору церкви як тіла з багатьма членами. У 13-му він наголошує, що любов — це ставлення і дія, яка має бути ключовою для всіх членів церковної спільноти. А в 14-му він повертається до охопленої безладом церкви в Коринті з викривленим уявленням про належність.

Деякі лідери та віруючі вважають, що перебування в церковній спільноті — це сучасна бізнесова чи організаційна ідея, а тому відкидають її як небіблійну. Ні, належність до церкви — поняття біблійне. Біблія тлумачить «членів» інакше, ніж світська культура. Наприклад, подивіться на цей вираз у Першому посланні до коринтян, 12:27–28: «Ви ж — Христове тіло, і члени кожний зокрема. І деяких поставив Бог у церкві…» Бачите відмінність? Члени церкви становлять одне ціле та є її частинами. Апостол Павло продовжує тлумачити метафору тіла й пояснює, що члени — це окремі частини тіла. Ось чому він каже: «Бо як тіло одне, але має членів багато, усі ж члени тіла, хоч їх багато, то тіло одне, так і Христос» (1Кор.12:12).

Членство в церкві означає, що ми різні, та все одно працюємо разом

У випадку з членством у заміському клубі ви платите іншим, щоб ті працювали замість вас. У випадку церковного членства — у кожного є своя роль чи функція. Саме тому ми — руки, ноги, вуха або очі. Ми різні, проте необхідні частини одного цілого. Тому кожна частина має виконувати свою роботу, інакше страждатиме все тіло. У церковній єдності живе чудова різноманітність. Біблія чітко говорить, що коли хтось не виконує своєї роботи, то все тіло не зможе функціонувати належним чином. Але коли кожен робить те, що повинен, усе тіло радіє та зміцнюється: «І як страждає один член, страждають усі з ним члени; і як один член у славі, радіють з ним усі члени» (1Кор.12:26).

Належність до церкви означає: все, що ми кажемо і як діємо, будується на біблійних засадах любові

Більшість читачів Біблії із захопленням говорять про 13-й розділ Першого послання до коринтян, так званий розділ про любов. Його читають на весіллях. Чоловіки використовують його для проголошення любові до дружин, а дружини — до чоловіків. На його основі проповідують про повніше значення агапе або ж безумовної любові.

Хоча цитування «розділу про любов» у такому розуміння допустиме, але первинно він змальовував стосунки між членами церковної спільноти. Можете уявити собі читання 13-го розділу Першого послання до коринтян на церковному зібранні, де панують уїдливість та ворожість? З огляду на справжній біблійний контекст, таке місце було б, мабуть, найкращим.

Якби ми жили за законами «розділу про любов», наші церкви були б абсолютно здоровими. Це була б революція!

Подивіться на деякі принципи стосунків у Першому посланні до коринтян, 13:4–5: «Любов довготерпить, любов милосердствує, не заздрить, любов не величається, не надимається, не поводиться нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого».

Вистачає лише правил із цих двох віршів, щоби пробудити більшість церков!

Ми маємо любити не тільки тих членів церковної спільноти, яких легко любити. Ми маємо любити й тих, кого любити важко. Маємо молитись і підтримувати наших пасторів не тільки тоді, коли вони чинять так, як нам подобається. Ми маємо молитись і підтримувати їх, коли вони чинять те, що нам не подобається. Ми маємо служити церкві не лише тоді, коли до нас приєднуються інші. Ми маємо служити церкві навіть тоді, коли доводиться служити самотужки.

Церковна належність ґрунтується на любові. Справжній біблійній безумовній любові.

Церковне членство — це активне членство

Знаєте, як залишитися членом заміського клубу? Сплачувати внески. І навколо вас будуть люди, готові вам послужити.

Знаєте, як залишитися *біблійним* членом церковної спільноти? Жертвуйте щиро та служіть без вагань.

Зверніть увагу на слово, виділене курсивом: *біблійним*. Звісно, можна бути в списках багатьох церков і ніколи там не з'являтися та не жертвувати. Можна бути «активним» членом в інших церквах, будучи «святковим християнином», тобто відвідувати церкву лише на Різдво і Пасху. Можна навіть бути шанованим членом у низці церков, щороку жертвуючи їм чималу суму й не во-

Дізнайтеся, що насправді означає бути членом церковної сім'ї
Замовити книгу
ezrabooks.com.ua
+38 067 627 28 13
+38 050 026 84 54
ЕЗРА
ХРИСТИЯНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО

рухнувши при цьому пальцем, щоб послужити чи допомогти у самій церкві.

Але варто усвідомити, що такий тип членства — небіблійний. Такий підхід до церковної належності створила людина, він обертається навколо людини і його контролює людина. І він суперечить тому, чого навчає Біблія. Йому не місце в наших церквах.

Біблійне церковне членство жертвує без застережень. Біблійна належність до церкви сприймає десятину й пожертви як можливість радісно допомогти. Без жодних умов. У біблійних заповітах служіння й допомога природні.

Біблійна належність до церкви — це *активна* участь у її житті.

Щоби краще зрозуміти цю ідею, пропоную повернутися до 1 Коринтян, 12. Павло, говорячи про церкву й використовуючи метафору тіла, керувався двома важливими міркуваннями. Перше: тіло — єдине ціле. Так і церква має бути єдиною у своїй місії, меті, служіннях та діяльності.

Друге: тіло не тільки єдине — воно складається з багатьох частин. Зауважте, йдеться про частини тіла, зазначені у Першому посланні до коринтян, 12:12–26: нога, рука, вухо, око, ніс.

Кожна з цих частин повинна функціонувати: нога — ходити; рука — хапати й тримати; вухо — чути; око — бачити; ніс — відчувати запахи.

Ми, члени церковної спільноти, також маємо функціонувати в церкві. Бездіяльний член у спільноті — речі не поєднувані. Згідно з Біблією, таких членів церкви не повинно бути взагалі.

Саме тому нас закликають відкривати свої дари та здібності, щоб найкращим чином використовувати їх у служінні церкві для слави Божої. Наша сила насправді полягає в тому, що в нашій церкві стільки різноманітності. Кожен повинен виконувати свою функцію. Кожен має бути активним. Кожен повинен мати певну роль.

Оскільки ми всі різні, з різними дарами та здібностями, то й функціонуватимемо по-різному. Але якщо ми справжні біблійні члени церкви, то будемо активними.

Ось одне із запитань, які ми постійно маємо ставити собі й Богу в молитві: «Як найкраще я можу послужити своїй церкві?» Питання «Чи служити?» ви взагалі не повинні собі ставити.

Якщо ви член церкви, то маєте діяти.

Ось так усе просто.

Перше зобов'язання

Неможливо знати напевно кількість членів тієї чи іншої церкви. Списки членства не завжди легко перевірити, а деякі церкви просто відмовляються дивитися реальності у вічі. Проте, за нашими оптимістичними оцінками, церковні списки перебільшені приблизно втричі.

Це багато. Справді багато.

Отже, якщо ваша церква нараховує в списках триста осіб, то реальних, біблійних, членів може бути приблизно сотня. Лише третина активних членів. Лише один із трьох жертвує щедро та служить без вагань. Щиро кажучи, можу побитися об заклад, що багато хто вважатиме навіть наші цифри перебільшенням, і сумніватиметься, що аж одного з трьох членів можна назвати біблійним й активним.

Та ваші наміри інші.

Ви зобов'язуєтеся бути таким членом церковної спільноти, як навчає Біблія, і таким, як задумав Бог.

Ви зобов'язуєтеся жертвувати охоче й щедро.

Ви зобов'язуєтеся служити та допомагати, не вагаючись.

Ви зобов'язуєтеся бути активним, функціонуючим членом церкви.

Том С. РЕЙНЕР

Дисципліна служіння

Як хрест — знак покори, так рушник — знак служіння. Живучи перед своїми учнями життям служіння, Ісус кликав їх на цей шлях: «Якщо Я, Господь і Учитель, умив ноги вам, то і ви повинні обмивати ноги один одному» (Ів.13:14). У якомусь сенсі ми навіть воліли б слухати слово Христа про те, що ми повинні залишити будинок, батька і матір, і землю заради Євангелії, ніж Його слово про обмивання ніг. Радикальне самозречення дає відчуття незвичайної пригоди. Залишивши все, ми отримуємо змогу виглядати як славні мученики. Але служіння — це щось земне, звичайне, тривіальне.

Проте в дисципліні служіння є теж велика свобода. Справжнє служіння робить нас здатними сказати «ні!» світським іграм у досягнення й владу. Воно знищує «клювальний порядок», у якому ми опиняємося, як малі курчата, які ніяк не заспокояться, поки не з'ясується, хто з них більший, хто — менший, а хто — посередині.

Справа не в тому, що ми повинні взагалі відмовитися від будь-якої ідеї влади й керівництва. Будь-який соціолог швидко доведе неможливість цього. Навіть в Ісусовій групі Його учнів факт керівництва й влади легко простежується. Уся справа в тому, що Ісус дав зовсім інше визначення лідерства й перебудував організацію влади.

Ісус ніколи не вчив, що кожен має одну й ту ж владу. Насправді, у Нього було багато що сказати про справжню духовну владу й про те, що багато хто нею не володіє. Але влада, про яку говорить Ісус, це не «клювальний порядок». Нам потрібно чітко розуміти, наскільки радикально Ісус змінив все вчення людське з цього питання. Він не просто перевернув існуючу систему, як багато хто думає. Він знищив її. Влада, про яку Він говорив, не була владою для того, щоб контролювати людей і вести їх. Це була влада дії, а не становища, статусу.

Ісус заявив: «Ви знаєте, що князі народів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. Не так буде між вами…» Він абсолютно, повністю відкинув «клювальну» систему того часу. Як же тоді має бути між ними? «Хто хоче між вами бути великим, нехай буде вам слугою» (Мт.20:25-26). Тому духовна влада, про яку Ісус говорив, була владою, яку можна знайти не в становищі й не в титулі, але в рушникові.

Ричард Фостер

Закопаний талант

Дмитро ДОВБУШ

Люди з лопатами

І я побоявся, пішов і талант твій сховав у землю. Ото маєш своє...

Мт. 25:25

Одним із аспектів відповідальності перед Богом згідно з Писанням є відповідальність за довірені Ним здібності й таланти. Кожен християнин дуже добре знайомий із притчею Ісуса Христа про трьох рабів, яким господар довірив різні суми коштів, і, повернувшись, чекав отримати прибуток. Про негативний приклад невірного раба, який нічого не надбав, досить часто згадують на церковних богослужіннях, застерігаючи від подібної поведінки.

Ми все це знаємо, але все одно… закопуємо! І в кожній церкві є люди, які ходять на зібрання з «лопатами»…

Нудні богослужіння

Хлопчик звернувся до Бога в записці: «Дорогий Господи, з церквою все гаразд, тільки служіння дуже нудні. Чи не міг би Ти написати кілька нових пісень? Твій друг Беррі»

Річард Вурмбранд «Із вуст дитини»

Іноді я запитую своїх друзів: «Згадайте останнє богослужіння, на якому вас вразила якась проповідь, пісня чи вірш. Щось, що не лишило байдужим». Найчастіше довго згадують і не можуть згадати. Ми майже щодня натрапляємо в мережі на захоплюючі прояви людських здібностей у різних сферах. Хіба не мало б бути розмаїття талантів і в церковних зібраннях?

Традиційне богослужіння в принципі не передбачає більше трьох-чотирьох видів діяльності — спів і музика, поезія, риторика… В стінах дому молитви це, мабуть, виправдано. Хоча різноманітності і там не завадить. Але життя церкви не обмежується тільки приміщенням для зібрань. Тому важливо допомогти кожному учаснику Христового тіла відчути себе потрібним і розвинути свої здібності у певному служінні. На мою думку, в християнському середовищі існує два негативних явища, які стримують розвиток талантів.

Рамки для талантів

Сумно, коли церква стає кладовищем талантів

Невідомий автор

Навіть сьогодні багато талантів вважаються незначними, непотрібними чи навіть гріховними.

Наведу такий приклад. В дитинстві на мене справила велике враження поїздка у християнський табір. Саме там я пережив перший переломний момент у пізнанні Бога. Цей момент пов'язаний із інтерактивним театральним дійством, розіграним табірною командою. Йшли останні дні заїзду. Під час загальних зборів прозвучало оголошення: кожен, хто за час перебування в таборі чимось згрішив (риторично — це стосувалося всіх без винятку) повинен підійти до спеціального столу і отримати символічний бланк із «прощенням». Це було сказано тільки один раз, мабуть тому багато хто пропустив оголошення мимо уваги. Тільки не я — як справжній відмінник зробив усе в точності. І коли прийшов час традиційного вечірнього спілкування біля вогнища — почалося… Відповідно до наявності чи відсутності «прощення» усі діти виявилися поділені на дві частини — праворуч і ліворуч. Хтось придумав для тих, хто опинився ліворуч, «покарання» у вигляді удару кропивою по руці. Досі пам'ятаю емоції, пережиті в ті хвилини — суміш радості, що я на «правій стороні», відчуття несправедливості за друзів з протилежного боку, відчай від безсилля чимось їм допомогти… Градус напруги дійшов до того, що деякі з нас демонстративно переходили на бік «непрощених», викидаючи власні «бланки-перепустки» у вогонь. Але тоді вийшов один із табірних працівників і сказав, що не може допустити, аби дітей били кропивою і згідний узяти їхні удари на себе. Так і сталося — його шкіра врешті була вся у пухирях. А я у той вечір зрозумів одну з найважливіших істин — це тінь того, що зробив для мене Ісус Христос. Можливо комусь такі методи здадуться надто жорстокими, але за силою впливу їм немає рівних. Коли не просто спостерігаєш збоку, а пропускаєш усе через себе, будучи безпосереднім учасником — це залишається з тобою на все життя.

Коли потім мені доводилося чути про заборони церквами театралізованих постановок та й загалом дитячих таборів, то думав — а це саме той шлях, яким я почав іти до Бога!

Універсальний служитель

Пригадую один випадок з дитинства. Коли мені було 7 років, я запросив до себе в гості сусідського хлопчика Вітю, молодшого від мене на 2 роки. […] Я не мав чіткого плану, що ми будемо робити. […] Я взяв альбом, олівці і сказав до друга: «Давай я буду малювати, а ти дивися». Ми почали, але ентузіазму у Віті вистачило не більше, ніж на одну хвилину — йому стало нудно і він захотів піти. Коли сусід пішов, мама, яка чула все це, покликала мене і сказала: «Тобі слід було дати і йому аркуш і олівці, щоб він також малював. Зрозуміло, що просто дивитися, як хтось малює, не дуже цікаво!»

Сергій Чепара

Не так давно у багатьох містах була поширена (а може й досі є) послуга, яка називалася «Універсальний працівник». На рекламі був зображений шестирукий чоловік, у кожній руці він тримав інструмент — від молотка до дриля. Із цим образом у мене асоціюється класичний церковний працівник — який може і дрова вдові рубати, і проповідувати, і співати в хорі, і керувати оркестром… Причина такого явища банальна — часто просто більше немає кому або ніхто не хоче. Також можуть бути домішані неправильні мотиви — прагнення бути на виду, показати себе.

Найсуттєвіший недолік подібного підходу в тому, що, стараючись на всі боки, важко досягнути досконалості в кожному виді діяльності. Таким чином все робиться на середньому рівні, і яка б не була талановита людина, у неї просто немає часу розвивати власні здібності. Таланти втрачають свою красу... А глядачам, зрештою, стає просто нецікаво сидіти і спостерігати за «універсальними служителями».

Запитання «чому?»

Мами скаржаться на своїх синів, які позакінчували університети і сидять біля комп'ютерів, не шукаючи роботи. Я запитую: «А ви раніше залучали їх до якоїсь праці?» — «Та я ж сама з усім справлялася…» Щось подібне і в церкві. Ми самі навчилися з усім справлятися, тому не залучаємо ні новонавернених людей, ні навіть власних дітей. І, зрештою, вони звикають до цього. Коли ж їх просять допомогти, це видається їм протиприроднім

Віктор Шевчук

Запитання «чому?» завжди важливіше за «де?» і «коли?» — воно проникає в саму суть проблеми. Один батько, повернувшись додому, виявив, що його маленька дочка не може витягнути руки із вази для квітів. Як не старався, жодним способом витягнути її руку не вдавалося. Вже змирився з думкою, що, напевно, доведеться розбити посудину. Насамкінець йому прийшла думка запитати: «А чому твоя рука застряла?» «Тому що я хочу дістати звідти монетку!» — відповіла дівчинка.

То чому люди закопують свої таланти? Чому так небагато християн залучені до активного служіння? Спробуємо розглянути проблему із двох сторін — зсередини і ззовні.

Бідний раб

З малої іскри великий вогонь буває

Народна мудрість

Поговоримо про внутрішню мотивацію: що керувало вчинками невірного раба зсередини? І почнемо з відповіді на запитання: «А чому цей слуга взагалі отримав від господаря лише один талант?»

Не раз доводилося чути, як раба з одним талантом «жаліють», виправдовуючи певною мірою його невірність. Мовляв, справді, він отримав найменше, може тому й побоявся діяти. Перш за все, я хочу заперечити саме твердження, що один талант — це мало. Так, один, але даний Богом — а це вже багато! В даному випадку, «мало» звучить як відмовка, яку часто використовують, щоб «перевести стрілки» на когось іншого. «Чому я маю це робити? От у них більше часу, хай вони й роблять! От у них більше коштів, хай вони й жертвують»…

А тут уже проблема не в малій кількості одержаних талантів, а в неправильному способі мислення. Раб із такою свідомістю закопав би і 2, і 5, і скільки б йому не дали!

Кожному за спроможністю

І одному він дав п'ять талантів, а другому два, а тому один, кожному за спроможністю його

Мт.25:15

Щодо кожного раба у притчі Ісуса Христа вживається слово «спроможність». На мою думку, це слово містить у собі два компоненти значення.

По-перше, спроможність — означає наявність певного ресурсу сили, знань тощо. Наприклад, учень з 1-го класу просто не спроможний вирішити рівняння з 10-го або виконати фізкультурні нормативи, які ставляться перед старшокласниками. Але від нього цього й не вимагають. Припустімо, що є дві банки — об'ємом 0,5 л і 3 л. Кожна з них має свій ліміт, тобто «спроможність» вмістити обмежену кількість рідини. Півлітрова банка ніколи не вмістить трьох літрів, як не вливай. І тут криється найцікавіше. Я не експерт, але помічав, що для декотрих консервацій господиням необхідно саме кілька маленьких банок, і їх не можна замінити одною великою. Тобто, якщо ти, перепрошую, півлітрова банка, це аж ніяк не означає, що чимось гірший за трилітрову. Просто у тебе — своє унікальне призначення.

З іншого боку, спроможність також передбачає бажання, відповідальність, сумлінність. Навряд чи людина без ентузіазму «спроможна» якісно виконати роботу. Тому, коли вчитель хоче дати важливе доручення, він більш ймовірно вибере учня, який сам піднімає руку, ніж того, хто, ховаючись, пригинається до парти. Так і в церкві — здебільшого служитель просить допомоги у людей, швидких на підйом, а не у тих, яких треба довго вмовляти…

Шанс від Бога

Бо кожному, хто має, дасться йому та й додасться, хто ж не має, забереться від нього й те, що він має.

Мт.25:29

І тут виникає нерозуміння. Очевидно, що господар знав цього раба, знав, що той — не дуже надійний. Зрештою, господар у цій притчі — прообраз Бога, а Бог точно знав, що слуга закопає навіть той один талант у землю. Виникає запитання: то навіщо взагалі було йому давати? Відповідь вражаюча: навіть знаючи, що не всі з нас використають свої здібності, Бог все одно дає нам шанс! Жодна людина не зможе потім сказати, що її обділили, тому що мінімум доступний абсолютно для кожного. Більше того — навіть один талант, якщо його розвивати, з часом розквітає та примножується.

Бог дав мені талант до поезії. Він прокинувся ще в дошкільному віці. Але пройшов довгий період, поки я усвідомив свою відповідальність за нього. Почалося все із римованих забавок, дружніх шаржів (якщо так голосно можна назвати віршики про однокласників). Потім настав етап заримованих привітань із днями народження та всілякими пам'ятними датами. Ще пізніше я став використовувати цей талант у корисливих цілях — вчителі завжди ставили вищу оцінку, якщо написати твір у віршованій формі. У період перших серйозних розчарувань творчість стала для мене антидепресантом — виливаючи на папір душевний біль, вдавалося знизити градус емоційної напруги. Далі був переломний момент у пізнанні Бога, який супроводжувався сильною внутрішньою боротьбою — з тих пір поезія стала для мене синонімом молитви. Але навіть тоді я ще не зовсім серйозно ставився до таланту. Пройшов не один рік, перш ніж усвідомив, наскільки це потужний інструмент проголошення істини, який може глибоко торкатися людських сердець.

Не раз думав — а що якби я не зустрів тих людей, які допомогли мені переосмислити ставлення до поезії, які підштовхнули до розвитку? Що якби «закопав у землю» довірений Богом дар? Перш за все я нашкодив би самому собі — адже, відкинувши покликання, пропустив би даний Богом шанс прожити цікаве і щасливе життя.

Вирок господаря

Часто християни в бізнесі на свого шефа працюють краще, ніж вони працюють у служінні для Бога. Тоді виникає запитання: хто є їхнім Богом?

Віталій Шабунін

Даючи оцінку внутрішнім мотивам невірного слуги, господар вказав на дві серйозні проблеми — лукавство і лінь (Мт.25:26). Лукавство в даному випадку полягає у формулюванні «знав і не зробив». Якщо вдуматися, виправдовуючись, раб протирічить власній логіці. Чи доводилося вам чути від людей із очевидними здібностями у відповідній сфері фрази на зразок: «Та який з мене проповідник (співак, євангеліст)?» Чи не віє від них лукавством? Людина знає, що талант у неї є, але чомусь «прибідняється»… Апостол Павло застерігає: «Що ти маєш, чого б ти не взяв? А коли ж бо ти взяв, чого чванишся, ніби не взяв?» (1Кор.4:7). Чи можете уявити, щоб будівельник сказав замовнику: «Та я не дуже-то і вмію мурувати, так, пробував кілька разів…»? Які шанси у такого працівника отримати роботу? Цікаво, що ми не любимо применшувати власний професіоналізм у матеріальній сфері, бо від цього залежить заробіток. Чому ж тоді лукавимо у набагато важливішій — духовній?

Причина ліні — байдужість і егоїзм. Напевно, раб подумав так: «Доки пана немає, можна жити для себе!» Це абсолютна протилежність старозавітного «раба любові», який, маючи можливість отримати свободу, залишався служити господарю із власної волі, із любові до нього! Отже, тільки любов до Бога може перемогти духовну лінь.

Страх перед людьми

Чого то зійшов ти? І на кого ти позоставив трохи тієї отари в пустині? Я знаю зарозумілість твою та порожнечу твого серця, бо ти зійшов, щоб подивитися на війну!

1Сам.17:28

Повернімося до запитання «чому?» і спробуймо зрозуміти зовнішній бік проблеми. Які зовнішні обставини могли змусити слугу відмовитися навіть від спроби застосувати талант?

Найперше, із чим ми зустрічаємося, роблячи перші кроки у певній сфері, — це критика, насмішки, несприйняття оточуючих… Люди завжди готові прийти ще й зі своїми лопатами, щоб допомогти комусь поховати власні здібності. Найважче, коли у тебе не вірять навіть близькі. Із цим зіткнувся юний Давид. Сьогодні таких як він називають зневажливо: «пацан з рогаткою». Мені неодноразово доводилося чути, як різні види служіння розподіляють за рівнем важливості, називаючи «віршики», «сценки» дитячими пустощами на фоні серйозних високодуховних проповідей… Але, уперше побувавши на богослужінні, я не зрозумів і не запам'ятав жодної із промов проповідників — вони просто були занадто складними для мене. Натомість — досі пам'ятаю продекламований вірш про відступництво Петра, який був дуже простим і зрозумілим, і через якого Бог говорив до мого серця.

На перший погляд незначні, «недуховні» таланти, такі як швацька майстерність Тавіти або музичні здібності гусляра, який грав для Єлисея, можуть приносити найпотужніший результат, нічим не гірший за «високі» форми служіння. Особливо, якщо будуть відточені — немов оті п'ять вигладжених каменів, які узяв Давид із потоку. Здавалося б — нікчемна зброя, але вона принесла перемогу там, де мечі були безсилими.

Ризик банкротства

Ніколи не помиляється той, хто нічого не робить

Теодор Рузвельт

Ще одна фобія, яка, очевидно, тиснула на свідомість раба — страх втратити те, що є. Тим більше, що шанс у нього був тільки один. А навколо ж — нестабільна економічна ситуація, різні види шахрайства, корумпована влада… Напевно, слуга мислив приблизно так: «Краще принести господарю хоча б те, що він мені дав, ніж, у разі невдачі, прийти з порожніми руками...» І, погодьтеся, певна логіка у цьому є. У чому ж помилка?

Помилка у неправильному розумінні цілі господаря. На перший погляд може здатися, що головною метою пана було отримання прибутку. Але, погляньмо на момент, коли добросовісні раби приходять із надбаними коштами: господар щиро радіє їхній вірності і обіцяє винагороду. В аналогічній притчі про міни він призначає їх управителями над цілим рядом міст. Що із цього випливає? Те, що для пана було головним не принесені слугами гроші, а той досвід, якого вони здобули у процесі праці.

На перший погляд незначні, «недуховні» таланти, такі як швацька майстерність Тавіти або музичні здібності гусляра, який грав для Єлисея, можуть приносити найпотужніший результат, нічим не гірший за «високі» форми служіння. Особливо, якщо будуть відточені — немов оті п'ять вигладжених каменів, які узяв Давид із потоку.

Уявімо ситуацію, що раб із одним талантом все ж ризикнув — пустив гроші в хід, але після довгих зусиль «прогорів»… Так, він вернувся би з порожніми руками, але — з досвідом. Цілком можливо, що цей досвід допоміг би йому навіть виправити ситуацію і таки принести якусь здобич господареві. Та якщо й ні, то навіть чисто емоційно зустріч була б зовсім іншою. Щире визнання «Так, у мене не вдалося, але я зробив усе, що міг» звучало б набагато краще, ніж зухвале самовиправдання: «Я знав тебе, пане, що тверда ти людина, ти жнеш, де не сіяв, і збираєш, де не розсипав…» (Мт.25:24). Бути вірним — означає не «принести якнайбільше плоду» (хоча це теж важливо), а «працювати, не покладаючи рук».

Віддати, щоб отримати

Є тут хлопчина один, що має п'ять ячних хлібів та дві риби, але що то на безліч таку!

Ів.6:9

Перше, що необхідно зрозуміти тим, хто боїться ризикувати: Божий дар не терпить поразки! Той талант, якого Бог тобі дав — це те, що про-

сто не може у тебе не виходити. Ти просто приречений на успіх у цій сфері!

Єдине — необхідно задіяти віру, без цього ніяк. Чудо почне діяти тільки тоді, коли ти сам почнеш працювати. Вода стала твердою тільки тоді, коли Петро зробив по ній перші кроки. Щоб хліби і риби помножилися на тисячі людей, хлопчик повинен був їх спершу віддати, довірившись Господу. Аби вижити, вдова із Сарепти Сидонської повинна була спершу нагодувати Іллю останнім хлібом. Хто не ризикне, той не отримає досвіду і нічого не надбає. Він стоятиме на місці.

Нездоланні обставини

Щоденне читання Біблії і причастя для мене найважливіше. Молитва дає мені сили, допомагає ніколи «не відставати». Я знаю: ні престиж, ні гроші не роблять людину щасливою. Справжнє щастя — це життя з Богом! […] Господь піклується про кожну людину і дає кожному індивідуальний талант. Наше завдання не розтрачувати ці таланти даремно, а використовувати їх для того, щоб свідчити про Христа...

Якуб Блащиковськи

Часто обставини паралізують нас, стають нездоланною стіною на шляху реалізації талантів. Іноді перешкоди посилає нам Бог, щоб змінити щось погане в нас. А іноді — диявол, щоб змінити щось добре в нас. То хто зацікавлений у тому, щоб талант зогнив у землі?

Нерідко обставини, оточення, місце проживання людини не сприяє розвитку її таланту. У мене є друг, який професійно займається футболом (читайте інтерв'ю на стор. 28). І йому довелося відстоювати свою позицію щодо цього в церкві. Але це варте того, адже відповідати за свій талант перед Богом — не комусь, а тобі. І від тебе залежить — будеш шукати виправдання чи можливості?

До речі, щодо футболу. Якось я натрапив на матч чемпіонату Європи 2012 року між Польщею та Росією. Після забитого голу, капітан польської збірної Якуб Блащиковськи став на коліна і підняв вказівні пальці до неба. Зацікавившись, я став шукати інформацію про футболіста і дізнався, що він є практикуючим християнином, який не соромиться сповідувати свою віру ні перед колегами по команді, ні перед багатотисячним стадіоном. Більше того, у 10-річному віці Якуб пережив страшну трагедію — на його очах батько вбив матір. Після шоку він перестав відвідувати школу і футбольні тренування. Але навіть такі жахливі обставини не зупинили хлопця. Тепер — він елітний спортсмен, який з допомогою свого таланту може свідчити людям про Бога.

Коли Чарльз Пархам 1905 року відкрив біблійну школу в Хьюстоні (Техас), туди прийшов навчатися афроамериканець Вільям Сеймур. Та закони сегрегації не дозволяли чорношкірому студенту знаходитися в одному класі з білими. Ось такі були нездоланні обставини! Але Вільямове бажання навчатися було настільки сильним, що врешті решт для нього поставили окрему парту в холі, і він слухав лекції через відчинені двері. А вже 9 квітня 1906 року в Лос-Анджелесі через Сеймура почалося духовне пробудження, яке вважається початком сучасного п'ятидесятницького руху (Азуза-Стріт).

Віддати в обіг

Якщо людина усвідомлює, що вона отримала талант від Бога, вона його не закопає, не занедбає. Якщо я лікар і знаю рецепт важливої вакцини, то як не поділитися ним із людьми, що помирають від хвороби? Якщо я музикант, та граю тільки для себе — обкрадаю людей, які могли б надихнутися моєю творчістю. Варто розвивати, множити власні таланти. Хай вони служать для будівництва церкви, приносять плоди і славу для Того, хто ними нас наділив!

Володимир Сад

Сучасне слово талант походить від назви грошей. Продовжуючи цю аналогію, можна сказати, що Господар зробив своєрідну інвестицію у нас — своїх слуг, щоб цей період, до Його повернення, працювали для Нього. Наше завдання — віддати таланти в обіг, тобто почати практикувати, розвивати — примножувати. Чимало людей не ставляться серйозно до своїх здібностей, інші — використовують їх лише для збагачення, декотрі — взагалі не вважають за потрібне вдосконалюватися… Але Біблія закликає робити як для Господа (Кол.3:23) і застерігає від недбальства (Єр.48:10). Людина працелюбна навіть без особливих задатків досягає більшого, ніж лінива з великим потенціалом.

Служити своїм талантом — це жертва. Це вимагає посвяти. Чи готові ми платити цю ціну? Чи просто заховаємося за безліччю причин і перешкод? Хай нас надихне приклад Ісуса Христа, який віддав у жертву Самого Себе!

Час викопувати

Сказав же йому його пан: «Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, увійди до радощів пана свого!»

Мт.25:21

Хто із нас не хотів би почути таких слів під час зустрічі з Господом? Але для цього уже сьогодні потрібно брати лопати і викопувати свої таланти!

Навіть один талант — це багато, якщо тільки людина не шукає виправдання своєму небажанню працювати. Це Боже зерно, яке має властивість рости і примножуватися. Бог знає спроможність кожного, і не вимагає неможливого. Він кожному дає шанс реалізувати свої задатки. Часто за показною невинністю і скромністю ховається лукавство і лінь. Якщо цього не лікувати, хвороба переходить у хронічну стадію.

Чи дозволимо ми людям, страхам і обставинам вкрасти цінність, закладену Богом, покликання, у якому будемо по-справжньому щасливими й успішними? Цікаво, що саме за те, за що спочатку найбільше критикували і насміхалися — потім найбільше люблять і поважають.

Господарю потрібні не гроші, а люди — це найцінніший ресурс. Небесний Господар виявив нам свою довіру і чекає на результат — переображену в процесі праці особистість. І якщо замислитися, то це потрібно не стільки Господу, скільки нам самим.

Христос мене врятував

Мені 45 років. Народився в Світловодську. Дитячі спогади найяскравіші. Чітко пам'ятаю свою прабабусю та її розповіді про Ісуса Христа. Прабабуся померла у віці ста років. Її оповідей було недостатньо, щоб я навернувся до віри в Бога. Я жив у середовищі дуже далекому від правди Божої. Наша сім'я вважалася неблагополучною. Мій батько був злодієм. І він навчав мене у всьому чинити за злодійськими поняттями. Коли він виходив з в'язниці, то вчив мене, щоб я всюди був лідером. За його повчанням, шлях до лідерства йде через насильство над іншими. Він учив, як принижувати інших людей.

Дивлячись на батьків, я думав, що ніколи не буду жити так, як вони, як мій батько. Але то були тільки слова. На жаль, моє життя дуже скоро покотилося в пекло. Спочатку я намагався вести нормальне життя, навіть служив у армії. Прийшовши з армії, знайшов роботу. Але весь час мене переслідувала якась порожнеча. У мене були друзі, але в душі був самотній. Я був високої думки про себе, гордість просто переповнювала мене. Хотів жити добре, але, на жаль, не міг чесним шляхом забезпечити собі гідне існування, тому потроху зійшов на злодійський шлях. Таке життя привело мене в місця позбавлення волі. Моє здоров'я дуже занепало через вживання алкоголю. Я думав, що сильний: можу пити, можу не пити, але скоро гріх став керувати мною, як маріонеткою, я став повністю залежним від алкоголю. Спробував усі земні способи позбавлення від алкоголізму. Але це все не допомагало, після чергового лікування ще більше впадав у пияцтво.

Зрештою, опинився на вулиці, жив на смітниках, у підвалах. Іноді намагався заповзти у відкритий під'їзд, але через сморід, що виходив від мого одягу й тіла, мене швидко викидали на вулицю. Напевно, я вже не був схожий на людину, мене обходили, намагалися не помічати або обурювалися моїм виглядом. Я чекав смерті. Але все-таки щось ще жевріло в моїй душі. Гордості в мене вже не було. Я був повністю розчавлений, просто лежав і помирав. Смутно розумів, що відбувається навколо, розум мій був потьмарений, але мені вистачило здорового глузду заволати до Бога. Чи то були слова, чи стогін, але навіть зараз я пам'ятаю, що просив, щоб Бог допоміг мені, врятував від смерті…

І Бог допоміг. Це Він послав до мене Ангела в образі жінки. Коли я вже майже замерз у підворітті, лежав розбитий, голодний і хворий, до мене підійшла жінка-християнка, яка виявила до мене надзвичайну турботу, явила мені справжню любов одягом, продуктами, ліками, фінансами й навіть тимчасовим житлом. У наш час це звучить майже нереально. Мало тих, хто здатний на таку любов. Вона стала для мене, як добрий самарянин із Євангелії для того чоловіка, що лежав на дорозі, побитий і пограбований розбійниками. Цією християнкою рухав Дух Святий, вона не погребувала мною, моїм виглядом, а проявила велике терпіння, співчуття. Її труд не пройшов марно: я не тільки повернув пристойний зовнішній вигляд, а змінився внутрішньо. Став відвідувати зібрання християн, став читати Євангелію, потім звернувся всім серцем до Бога, покаявся в гріхах і дійсно відчув: як це чудово, коли Бог прощає гріхи! Важкий камінь, що стільки років тиснув на мою душу, був знятий рукою Господа Христа. Алілуя!

Від моєї гордості не залишилося й сліду. Я не маю чим пишатися, бо був піднятий рукою Господа з самого дна, із болота. Христос мене врятував, омив, зцілив, дав цілком нове життя. Звільнився від алкогольної залежності, одружився на християнці. Моя дружина співає в церковному хорі. У нас двоє дітей. Моє життя набуло сенсу, у моїй душі вже немає порожнечі. Я тепер знаю, для чого живу.

Від батька я часто чув, що кожен повинен пройти й випробувати все, як-то кажуть, пройти Крим, Рим і мідні труби. Я вважаю, що не треба слухати подібних повчань, не треба шукати порад у людей, які обманюють, зраджують. Послухайте поради Ісуса Христа, Він не обманює, Його слово певне, правдиве. Не треба випробовувати долю, як робив багато років я, що вже й обома ногами був у могилі. Не чекайте, коли ваші роки проминуть, коли здоров'я похитнеться. Сьогодні шукайте лиця Господнього, сьогодні поверніться від темряви до світла. Тільки Христос — істинне світло для людини й шлях до життя.

Юрій Крантовський,
м. Світловодськ, Кіровоградщина

Методизм

як практика християнського життя

Піднімаючи тему самодисципліни та відповідальності в практичному християнському житті, не можна не згадати руху, в основу якого були покладені ці якості. Акцентуючи увагу на важливості особистого освячення, на ретельному та постійному виконанні християнських обов'язків, удосконаленню свого духовного життя, послідовники Джона Веслі увійшли в історію під назвою «методисти». Саме методичне та точне виконання вимог Слова Божого протягом усього життя допомагало цим християнам тримати високо рівень духовності. А почалося все з того, що один англійський священик вирішив впорядкувати своє духовне життя та особисті стосунки з Богом.

Джон Веслі (28 червня 1703 — 2 березня 1791), один з лідерів євангельського пробудження XVIII століття, засновник методистського руху, так окреслив своє призначення: «Змінити народ, особливо церкву, і поширити біблійну святість по всій землі». Усе життя Веслі та його служіння були пройняті цією пристрасною ідеєю. У підсумку, переміна окремих людей, сімей, церков і громад докорінно вплинули на розвиток всього народу Британії. Інші народи, йдучи за Британією в Промислову революцію, запозичували її способи вирішення проблем нової епохи.

У Джона Веслі була чудова мати. Сюзанна Веслі не тільки дала життя сімнадцятьом дітям, але також проводила біблійні заняття для сусідів на своїй, ймовірно, досить великій кухні. Іноді в неї збиралося до 200 чоловік.

Незважаючи на таке релігійне виховання, Джон і його брат Чарльз, вступаючи на навчання в Оксфорд, щоб згодом стати священиками Англіканської церкви, ще не повністю прийняли реформаторське вчення про спасіння через віру. Однак вони не відчували браку в релігійному завзятті й незабаром спільно зі своїм однокурсником Джорджем Вайтфільдом організували Біблійний клуб. Інші студенти зневажливо називали їх «біблійними хробаками», «зазнайками» та іншими образливими іменами.

Назву «методисти», яка закріпилася за ними, вони отримали через ту особливу увагу до ведення впорядкованого, методичного та благочестивого способу життя.

Після того, як Джон отримав духовний сан в Англіканській церкві, він поплив через Атлантику, щоб спробувати себе в ролі священика в новому північноамериканському штаті Джорджія, сподіваючись знайти «справжню віру серед корінних жителів».

Посеред океану корабель потрапив у жахливий шторм. У своєму щоденнику Веслі описує, як його охопив страх, що корабель розламається — і всі потонуть. Почувши серед шуму бурі церковні пісні, він кинувся через усю палубу до каюти, де жили сім'ї моравських братів, які також прямували до Джорджії.

«Невже ви не боїтеся потону-

ти?» — вигукнув Веслі в сум'ятті. — «Брате, — спокійно відповіли йому, — наше життя в Його руках!» Ця зустріч привела до того, що згодом назвуть одним із найважливіших покаянь в історії.

Спокій духу й непорушна віра, проявлена тими людьми під час молитви посеред бурхливого океану, переконали молодого англійця, що в них є те, чого йому не вистачає.

У Джорджії Веслі зустрівся з керівником громади моравських братів Августом Шпангенбергом, який запитав у Веслі, чи прийняв він Ісуса як свого особистого Спасителя. Пізніше Веслі зізнався у своєму щоденнику, що тоді сказав неправду. Він розумів, що в нього з Ісусом були аж ніяк не тісні стосунки.

Повернувшись до Лондона після невдалого місіонерського служіння, Веслі став відвідувати біблійні заняття моравських братів. Одного разу, під час читання вголос передмови Лютера до Послання до римлян, він відчув, як його «серце дивним чином наповнилося теплом». З тих самих пір, як написав Веслі у своєму щоденнику, він знав, що Христос дійсно помер за його гріхи й що Ісус насправді став його особистим Спасителем.

Прагнучи більше дізнатися про духовність моравських братів, Веслі відправився до Німеччини, щоб побути в Гернгутській громаді, яка пережила в 1727 році злиття Святого Духа, що й стало поштовхом до поширення місіонерства. Веслі повернувся в Лондон 31 грудня 1738 року саме на служіння в переддень нового року, яке проходило в громаді Феттер Лейн. Тут були присутні Джордж Вайтфільд і Чарльз Веслі. У перші ж години нового року вони пережили злиття Святого Духа, що стало передвісником майбутнього Пробудження.

Джон, Чарльз і Джордж стали проповідувати спасіння через віру в Ісуса Христа всюди, де тільки мали можливість, кажучи, що не слід ставити знак рівності між «прихожанством» і біблійним християнством. Двері церков зачинялися перед цими «методистами».

Вайтфільд став читати проповіді шахтарям поблизу Бристоля просто неба та запросив Джона приїхати й допомогти. Джон відправився в Бристоль, але в своєму щоденнику відверто написав, що перспектива проповідування просто неба лякає його. Він вважав майже гріхом навернути людину до віри поза будівлею церкви. Але якось, проповідуючи членам однієї невеликої громади, він раптом яскраво усвідомив, що його Господь і Спаситель проповідував людям... просто неба! Наступного дня Джон проповідував трьом тисячам шахтарям, які ніколи раніше не читали Євангелії та які відчули присутність Святого Духа у своєму житті.

Для навчання навернених християн Веслі й Вайтфільд заснували невеликі гурткі, названі осередками або групами. У Лондоні Веслі орендував покинутий збройовий завод і відкрив там місіонерський центр. На додаток до церкви, яка вміщала 1500 чоловік, тут же організував безкоштовну лікарню й школу, книжковий магазин і притулок для вдів. Щотижня в центрі проводилося до 60 зібрань.

Веслі став подорожувати верхи на коні з Лондона в Бристоль, далі в Ньюкасл і повертався в Лондон. На цьому шляху він проповідував, навчав новонавернених і об'єднував їх в осередки, групи й громади, відкривав методистські церкви. Тих, хто володів особливим даром проповідування, він навчав і посилав о 5 ранку на дороги й стежки для проповіді людям, які йшли на роботу.

Новонавернені ставали проповідниками, пасторами і, по суті, засновниками церков, бо організовували громади й осередки по всій країні, наслідуючи приклад свого енергійного лідера.

За своє життя Джон подолав відстань у 250 000 миль, сказав 40 000 проповідей, іноді збираючи на них до 20 000 чоловік (це без допомоги сучасної техніки). Він виховав 10 000 лідерів громад і груп, і до 1798 року методистський рух налічував до 100 000 чоловік.

Веслі проповідував не просто ідею спасіння особистості, у нього було гостро розвинене почуття громадського співчуття.

Джон Веслі прагнув бачити владу Христа скрізь і в усьому. Він критикував рабство, виступав на підтримку громадянської та релігійної свободи. Попереджав про згубність економічної практики експлуатації бідних і незаможних. Він організовував в'язальні та швейні цехи для бідних. Протягом 26 років у вільний час Веслі вивчав медицину й анатомію, щоб допомагати тим хворим, хто не міг дозволити собі найняти лікаря.

У 1774 році Джон Веслі написав «Роздуми про рабство», де виступив з різкою критикою цього явища в суспільстві, яке спиралося на підтримку правлячих кіл, у тому числі й державної церкви. За три дні до своєї смерті Веслі писав молодому християнському парламентарю Вільяму Вільберфорсе, закликаючи його наполегливо боротися проти рабства до тих пір, поки це зло не буде викорінено з Англії. У результаті торгівля рабами була визнана незаконною в 1807 році, а всі раби в Англії були звільнені в 1833-му.

Методистський рух із його сильним акцентом на індивідуальному покаянні й благочесті пробудив національно-суспільну свідомість, і це зберегло Англію від кривавих революційних сутичок на зразок тих, що захопили Францію в кінці XVIII століття.

Християнська досконалість не має на увазі здобуття досконалого пізнання, позбавлення від помилок, недоліків і спокус. Насправді це ще один синонім святості. І тому кожен, хто святий у біблійному значенні, той і досконалий. І, разом з тим, ми знаємо, що немає на землі абсолютної досконалості. Немає досконалості, яка б мала на увазі кінець постійного поліпшення. Як би багато людина не досягла і до якої б міри не була досконала, їй все ще необхідне «зростання в благодаті» й щоденне збільшення її знання і любові до Бога.

Джон ВЕСЛІ

Юрій Сущ: «Перемога не здобувається на фінішній прямій, вона кується в спортзалі»

Юрій Сущ (нар. 1987 р.) — гравець збірної України з футболу серед людей з інвалідністю (з ампутованими кінцівками). Проживає в с. Стобихівка Камінь-Каширського р-ну Волинської обл. За освітою — педагог. У церкві відповідальний за молодіжне служіння. Неодружений.

— Яке місце у твоєму житті займає спорт? Для тебе це робота, хобі чи служіння?

— Напевно, найбільшою мірою — хобі, меншою — робота, ще меншою — служіння. Тобто спорт просто мені подобається — ще з дитинства. Разом із тим гра на професійному рівні оплачується. А перебуваючи в колективі, маю можливість показати характер Христа.

— Чи ти розглядаєш це певною мірою як покликання, талант, який потрібно використати, а не закопати?

— Коли я роздумував, чому в мене з народження інвалідність, то приходила думка, що, можливо, це не випадково. Адже саме ці обставини привели мене в професійний спорт. Хоча я не дійшов однозначного висновку, що це моє покликання, але й не виключаю цього.

— Розкажи для тих, хто ніколи не бачив, як проходять футбольні змагання серед людей з інвалідністю?

— У команді, у якій я граю, є хлопці, які втратили ногу або з народження не мають однієї ноги. Це польові гравці. А воротар грає з однією рукою. Польові гравці бігають за допомогою милиць і грають тільки однією ногою. Якщо навіть є якась частина другої ноги, нею грати заборонено — це порушення правил.

У мене ж одна нога з народження вкорочена на 5 см — згідно з регламентом змагань, таке допускається. Просто я не маю права на неї ступати, тим більше грати.

— Які досягнення маєш у цій сфері?

— Якщо говорити про командні здобутки, то команда Волинської області була чемпіоном України. У складі збірної України наші успіхи — 4-те місце на Чемпіонаті Європи і 7-ме місце на Чемпіонаті світу. Хлопці були навіть срібними призерами на світовому рівні, але я тоді ще не грав.

Щодо особистого заліку, то два рази визнавали кращим гравцем Чемпіонату України, також визнавали кращим гравцем команди.

— Кілька провокаційних зауважень, які можуть робити люди в церковному середовищі: «Замість того, щоб ганяти шматок собачої шкури, краще піти допомогти вдові порубати дрова!» Що ти на це відповідаєш?

— З мого досвіду, таке зазвичай кажуть люди, які самі рідко кому допомагають. Вони готові накласти на інших тягарі, а самі не хочуть і пальцем ворухнути. Як Юда казав: «Краще оце миро продати й роздати вбогим...»

Тривалий час футбол був для мене роботою, за яку отримував гроші. Тому я був зобов'язаний готуватися, тренуватися й грати. Але це ніколи не заважало й не заважає мені до-

помагати тим, хто цього потребує. Просто потрібно правильно розподілити час.

— Часто противники спорту наводять цитату: «Вправа тілесна мало корисна…» (1Тим.4:8).

— «Мало корисна», але все ж таки корисна (сміється). А якщо серйозно, там є продовження: «…А благочестя корисне на все». Є таке трактування цього тексту. Павло писав у відповідь на античну філософію, яка стверджувала, що фізичні заняття — запорука духовного росту, звідти й відомий вислів: «У здоровому тілі — здоровий дух». Вважалося, що тілесні вправи допомагають людині вдосконалюватися, у тому числі й духовно, а тілесний розвиток прирівнювався певною мірою до благочестя. І апостол у посланні спростовує саме цю думку, зазначаючи, що благочестя не досягається через фізичні заняття. Але в нього немає навіть натяку, що тримати себе у формі — це гріх.

— Ще один камінь спотикання. Змагання завжди передбачають суперництво, азарт. І у дворовому, і в професійному футболі буває з'ясування стосунків. Як ти поводишся в таких ситуаціях?

— Непорозуміння й конфліктні ситуації бувають у будь-яких сферах, не тільки в футболі. І в побуті, і на роботі, і навіть у служінні буває, що люди не сходяться в позиціях, у кожного виявляється своя «правда».

Був випадок, коли на навчально-тренувальних зборах ми поділилися на команди й грали «двосторонку». І один із гравців дуже невідповідально ставився до справи. Я роблю ривки по 40 м, віддаю йому пас, а він грає як-небудь… Врешті я не стримався і нагрубив йому. Закінчилася гра, а мені не виходить з голови. Пішов у душову, а воно мене мучить. Підійшов, кажу: «Вова, вибач, я не повинен був так говорити». Він навіть здивувався, бо зовсім не образився, навіть не взяв до серця.

До речі, у футболі, коли навіть виплескують один на одного емоції, це не сприймається за образу. Усі розуміють, що це звичайні ігрові моменти. Були випадки, під час дворового футболу хлопцям робили зауваження, що вони кричать, сперечаються… І хтось відповів так: «Навіть якщо й, буває, посваримося, після матчу ми йдемо всі разом, сміємося, і ніхто ні на кого не тримає зла. А в церкві є люди, які у футбол не грають, але обходять один одного й роками не спілкуються!»

— Кілька питань до тебе як до молодіжного лідера. По-перше: чи мають точки дотику спорт і церква?

— Якщо говорити про непрофесійний спорт, то я до нього ставлюся як до будь-якого хобі. Хтось любить читати книги, хтось — грати на гітарі, хтось — ходити на рибалку. Це те, що приносить людині задоволення, емоційну розрядку. Якщо мова йде про професійний спорт, то це така сама робота, як будівництво чи сільське господарство.

Для мене спорт і церква цілком сумісні й одне одному не заважають.

— Чи може бути спорт інструментом взаємодії церкви й суспільства? Чи розглядаєш ти своє заняття спортом як можливість для благовістя?

— Коли прийшов у команду, хлопці знали: Юра не п'є, вірить у Бога, ходить у церкву. Дехто добродушно жартував, а дехто насміхався й намагався принизити. Із одним із тих, хто мене найбільше старався принизити, ми претендували на одну й ту ж саму позицію в команді. Можливо, тому він не тільки морально тиснув, а й на тренуваннях максимально жорстко проти мене грав. Було, що й ногу мені травмував. Минуло багато часу, і він написав лист приблизно такого змісту: «Юра, вибач, що я так до тебе ставився. Зараз розумію свою неправоту. Ти — молодець, я поважаю твою позицію».

Був один хлопець, із яким ми жили разом під час зборів. Коли живеш із людиною два тижні в одній кімнаті, постійно спілкуєшся, вона починає бачити тебе таким, яким ти є. Пам'ятаю, я старався йому щось акуратно засвідчити про Бога, але якось усе не виходило… Він постійно переводив розмову на іншу тему. Я навіть став себе картати за це. Було кілька таких виїздів, де ми жили разом, і якось він сам мені каже: «Ти якийсь цікавий. Я чекав, що будеш мене «грузити» біблійними цитатами, переконувати…» Виявилося, що хлопець уже мав такий негативний досвід. Але коли побачив, що я нічого йому не нав'язую, став сам ставити запитання. Одного разу в нього під час виїзних змагань помер брат, він підійшов, запитав, чи є для брата шанс на спасіння й т. ін. І я міг поділитися Доброю Звісткою.

Це, якщо можна так сказати, благовістя без слів, через спілкування й повсякденну поведінку. Воно — найприродніше. Але хто краще може засвідчити спортсменам, як не той, хто сам спортсмен і перебуває

серед них?

— У консервативних церквах поширене негативне ставлення до заняття спортом. Чи доводилося тобі стикатися із заборонами з боку служителів? Чи стояло питання вибору між спортом і церквою?

— Категоричних ультиматумів мені ніхто не ставив, але дискусії щодо цього відбувалися й відбуваються постійно. Запитують, як можна таким займатися, чи не краще в цей час зробити щось корисне… У більшості випадків після таких розмов кожен лишається при своїй думці. Хоча бували й випадки, що люди змінювали свою позицію.

— Тобто в принципі люди в церкві змирилися з тим, що ти граєш, і не повертаються до цього питання?

— Дискусії щодо футболу час від

часу відбуваються… Загалом до моєї гри на професійному рівні служителі ставляться з розумінням. А на місцевому рівні я навіть поки що перестав грати, щоб не бути каменем спотикання.

— А як ти сам вважаєш, чи шкодить футбол церкві?

— Не раз були такі випадки, коли віруючі хлопці показували хороший приклад. Інші люди зауважували, що під час гри не чути матюків, що грають самовіддано, іноді просять перенести гру, щоб встигнути на зібрання. Таким чином, люди бачать, що це люди порядні, для яких важлива церква, але вони не обмежені, а також розвиваються і в інших сферах. Хлопці, які грають у футбол, у житті близькі друзі. У церкві беруть участь у служіннях. Хоча, як я вже казав, бувають і негативні моменти, конфлікти, які не з кращої сторони показують християн. Я визнаю, що це неправильно, цього не повинно бути. Але тут проблема не у футболі.

— У Новому Заповіті шлях християнина порівнюється зі шляхом спортсмена. Які уроки для духовного життя ти виніс із занять спортом?

— По-перше, це режим. Якщо хочеш досягнути успіху, мусиш постійно й регулярно себе навантажувати, бігати, відмовлятися від деяких звичок, правильно харчуватися. Існують цілі програми підготовки атлетів.

Усе це можна перенести й у духовну сферу. Якщо людина має певну ціль у житті й служінні, їй теж потрібна стратегія, план для її досягнення. Тут теж дуже важлива постійність і т. ін.

Часто люди, дивлячись на спортсмена (або, проводячи паралель, на служителя), який досяг успіху, концентрують увагу на видимому результаті. Але перемога не здобувається на фінішній прямій, вона кується в спортзалі (проводячи паралель, у «таємній кімнаті») під час напружених тренувань.

— У цьому номері журналу ми саме говоримо про самодисципліну. Поділися, як ти організовуєш свій графік, як готуєшся до змагань.

— Загалом, підтримувати форму потрібно постійно. А конкретно до змагань починаю готуватися за кілька місяців. Майже кожного дня — пробіжка, заняття з м'ячем, ривки, прискорення. Стараюся на ніч не їсти. Щодо продуктів, то в селі все можна їсти, бо все натуральне (сміється). Коли їдемо на збори, то за харчуванням стежать спеціальні люди.

— Як ти борешся з лінню? Що говориш собі, коли не хочеться йти на пробіжку?

— Для мене завжди найважче — розпочати після тривалої перерви, як-от після зими. Відкладаєш: «Може, вже завтра почну», а потім: «Вже з неділі». Я себе мотивую так: по-перше, якщо хочеш результату, потрібно тренуватися. По-друге, чим більше тренуєшся, тим легше буде на полі. Бували випадки, коли мало тренувався, а на змаганнях — відразу велике навантаження, то ногу аж зводило, потім тиждень не міг ходити… Також трохи стимулює небажання виглядати перед іншими слабаком. Адже на зборах відразу видно, хто тренувався, а хто ні.

Коли ж почнеш, пробіжиш перших кілька разів, то втягуєшся, і це стає навіть у задоволення. Загалом скажу, що перемогти лінь можна, тільки коли чітко бачиш перед собою ціль.

— Розкажи про сім'ю, у якій ти народився. Чи підтримували тебе батьки в спортивних починаннях?

— Мій батько — електрик, мама — домогосподарка. Нас у сім'ї семеро дітей. Мама приймала хрещення, коли мені було років 7, батько пізніше, коли мені було десь 15. Тож я виховувався в християнській сім'ї. Щодо спорту, мене ніхто особливо не мотивував, але й не забороняв. Батьки дозволили мені самому зробити вибір. Загалом, вони дуже багато в мене вклали любові й турботи.

— Як ти взагалі прийшов у спорт?

— Ще навчаючись у педколеджі, я став грати за команду людей з інвалідністю. Почалося з того, що мій викладач фізкультури запитав, чи не потрібно мені звільнення. Я відповів, що навпаки — мені подобається фізкультура. Він побачив мої здібності й познайомив з тренером із Центру інвалідного спорту. Спочатку я трохи грав у команді людей з ДЦП. Але в цій категорії я не проходив у склад збірної.

Вже навчаючись в інституті «Україна», поїхав на універсіаду в Крим і познайомився з хлопцем, який грав у футбол серед ампутантів. Він запропонував мені спробувати. На початку це було для мене дуже дивно: як це — бігати на милицях? (Сміється). Тож поїхав з ними на чемпіонат України, де мене помітив тренер збірної та президент Федерації футболу ампутантів. Вони відразу запропонували мені лишитися на збори збірної й спробувати ввійти в склад. Так і сталося. Це був 2007 рік. З того часу ми побували на чемпіонатах у Туреччині, Аргентині, Мексиці, Польщі, Росії.

— Розкажи детальніше про свою фізичну ваду. Як вона вплинула на твоє життя й характер?

— Це вроджена вада, по-

медичному вона називається диспластичний коксартроз. Попростому, деформований тазостегновий суглоб, внаслідок чого одна нога коротша.

Мені здається, великий плюс, що мої батьки з самого початку не ставилися до мене як до дитини з інвалідністю. Не робили поблажок. Не ставили ніяких обмежень. Таким чином вони вклали в мене розуміння, що я нічим не гірший за інших, що я не неповноцінний. Часто людину з фізичними вадами жаліють, і це впливає на неї — вона усвідомлює себе такою й сама себе починає жаліти. Це все — на психологічному рівні. З іншого боку, ставлення інших людей до тебе визначається тим, як ти сам до себе ставишся. Якщо сам себе жалієш, то й інші будуть. Якщо запрограмуєш себе на негатив, то це зрештою передається навіть на фізіологію. Я ж ніби й не відчував, що в мене є патологія, постійно був на рівних із іншими — і в школі, і на змагання їздив, і був навіть одним із перших. Звичайно, у перехідному віці приходили такі думки: як на мене дівчата будуть дивитися? Але я ніколи не поступався авторитетом іншим хлопцям, тому сумніви швидко нівелювалися.

Ще один позитивний, на мою думку, момент — я рано став готуватися до самостійного життя. Через хворобу мене часто відправляли в санаторії. Бувало, що я майже рік жив далеко від батьків. І це в 6-річному віці. Таким чином, вчився ще з ранніх років відстоювати себе серед однолітків, приймати самостійні рішення…

— Чи близька тобі така цитата Ніка Вуйчича: «Якби в мене була можливість народитися знову, я знову вибрав би народитися без рук і ніг»?

— Був період, коли я молився за власне зцілення. Але зрештою, аналізуючи, як усе склалося, думаю: чи хотів би я жити по-іншому? Однозначно мені важко сказати, але схиляюся до думки, що все-таки ні. Без цієї вади я не познайомився б із багатьма друзями, не грав би у футбол на такому високому рівні, не побував би в стількох країнах…

— Розкажи про свої богошукання. Що їх мотивувало — батьки, обставини чи особисті переживання?

— Я з дитинства час від часу відвідував зібрання. Батьки ніколи не змушували, і я вважаю, це дуже добре — мені дали право вибору. Серйозні особисті пошуки Бога почалися в мене десь у 18 років. Це відбувалося плавно, поступово й продовжується до цього часу. Християнське життя мені завжди подобалося, я знав, що колись обов'язково прийму хрещення. Це стримувало мене від багатьох неправильних вчинків. Просто в якийсь момент зрозумів, що треба обрати щось одне, і прийняв чітке рішення на користь Бога.

— Як ти прийшов до служіння молодіжного лідера?

— Мені завжди було цікавим служіння. Проповідувати став, ще навчаючись у Луцьку. Думаю, це також стало результатом внутрішніх пошуків і пізнання Бога.

Коли повернувся в село після навчання й роботи, у нас якраз стояло питання вибору відповідальних за молодіжне служіння. Подали й мою кандидатуру, хоча я не хотів, бо не знав, чи лишатимуся в селі. А коли проголосували, то вже куди було діватися? (Сміється).

— У чому ти бачиш найгострішу проблему молодіжного служіння, і як, на твою думку, її можна вирішити?

— Як на мене, є проблема в розриві поколінь. Часто є непорозуміння щодо зовнішніх моментів, на які молодь і старші мають різні погляди. Втрачається взаємна довіра. Коли молодих людей обмежують лише старими формами й методами служіння, які здаються їм несучасними й неефективними, це відбиває в них охоту взагалі щось робити. Часто кажуть, що сучасна молодь «недуховна». Не розумію, на чому це ґрунтується, адже більша частина всієї роботи в церкві виконується саме молодими людьми. Також я бачу проблему в євангелізаційній пасивності церкви, яка теж пов'язана з уже сказаним.

Щоб вирішити ці проблеми, потрібно відкрито спілкуватися, будувати дружні стосунки між молоддю й старшими. І ініціатива, очевидно, має виходити від більш зрілої сторони. Потрібно, щоб була повага до різних думок, навіть якщо вони відрізняються від «правильної». Тому останнім часом намагаюся проводити зустрічі зі служителями в формі дискусії. Я хотів би досягнути відкритої атмосфери в церкві, коли молодь і старші ставляться один до одного з повагою й розумінням.

— Назви три особистості, які були для тебе прикладом: біблійного героя, сучасного служителя й спортсмена.

— Мені завжди подобалася сміливість Мойсея, коли він виводив народ із Єгипту. Із служителів для мене став прикладом Олександр Ковальчук, який показав, що пастор може бути простим і доступним. З-поміж спортсменів я би назвав футболіста Кака, який завжди після забитих голів знімав футболку — і всі читали напис на майці: «Я люблю Ісуса».

Розмовляв Дмитро Довбуш

Небезпечна грань служителя

Василь ПОПУДНИК

Ми, християни, у житті своєму йдемо за Христом. Але, йдучи за Ним, ми маємо пам'ятати про межі. Бо якщо відхилитися, то можна й впасти. Тобто тут нас також підстерігає небезпека. І про цю небезпеку ми повинні знати.

Що таке грань? Грань — рубіж, межа, край чого-небудь. Бути на грані — означає бути в небезпеці. І я спробую окреслити такі грані, наводячи як позитивні, так і негативні приклади. А Біблія каже, що негативні приклади — це «приклади нам, щоб ми пожадливі на зле не були, як були пожадливі й вони» (1Кор.10:6), а позитивні приклади дані нам для того, щоб ми могли наслідувати їх: «Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Боже; і, дивлячися на кінець їхнього життя, переймайте їхню віру» (Євр.13:7).

Грані служіння

Служитель — це передусім покликана людина. Зазвичай в структурах і організаціях основні характеристики лідера такі: здібний, талановитий, діяльний. Але Церква — це не організація чи структура. Її лідер повинен бути покликаний Самим Господом. Ця людина повинна бути правильно поставлена на служіння. Це не може бути самозванець, який сам себе кимось вважає. Дуже важливим є питання часу — коли людина виконує служіння. Біблія каже нам про те, що можна служителя поставити невчасно. Наприклад, у ній є застереження, що служителем не має бути людина з новонавернених. Хоча нині часто ми стикаємося з іншим моментом, коли надто зволікаємо й не даємо можливості служителеві увійти у своє служіння вчасно. Служитель повинен мати бачення, яким чином йому рухатися. Звісно, напрямок у нас один, але

методи при цьому можемо обирати самі. І Біблія каже, що пресвітер має бути тверезим. Це не стільки пов'язано з вживанням алкоголю, як із умінням людини орієнтуватися в часі, у якому вона живе.

І ще одним дуже важливим моментом є розуміння, доки ти повинен виконувати своє служіння. Людина не вічна, тому кожен служитель повинен своєчасно передати служіння іншим людям, підготувавши їх до цього.

Духовна «естафета»

Служіння кожного з нас у часовому вимірі виглядає так: прийняти — пройти — передати. Це своєрідна естафета. Її суть розкрита в Другому посланні апостола Павла до Тимофія, 2:2: «А що чув ти від мене при багатьох свідках, те передай вірним людям, що будуть спроможні й інших навчити». Кожен із нас має свій час, коли ми повинні докласти максимум зусиль. І дуже важливо вміти зорієнтуватися, щоб зуміти перейняти те, що робили попередники, продовжити цю працю й передати її наступникам.

Дуже часто буває важко передати служіння, бо в нього людина вклала 30-40 найкращих років свого життя. Заради цього багато чим жертвувала, навіть таким цінним, як, наприклад, сім'я. І от коли служитель змушений передати те, у що вкладав усі свої сили, він залишається ні з чим. Одні люди в той час будували бізнес, інші — родинні стосунки або приділяли час якимось іншим своїм уподобанням, а служитель думав лише про церкву. Тому ми повинні зважити на цю проблему й вибудувати для себе стратегію того, як, перебуваючи на служінні, розвивати інші сфери свого життя. Звісно, за самовіддану працю буде нагорода від Господа. Проте ми не можемо залишати цих людей після того, як вони передадуть служіння іншим. Церква повинна турбуватися про них, як вони багато років турбувалися про Церкву.

Разом з тим нам, сучасним служителям, дуже важливо дивитися вперед, на те, хто буде після нас, хто буде через декілька років служити поруч із нами. Може їм нині ще лише 15-20 років, але ми повинні вміти розгледіти в них майбутнього пастора чи єпископа, євангеліста чи учителя. Погляньте на Павла. Коли він став на служіння, йому було трохи більше 40 років. І він став залучати молодших людей — спочатку Марка, потім Тимофія. Що цікаво, Павло не ставився до цих людей, як Ілля до Єлисея, тобто вони не просто плаща за ним носили й воду подавали. Вони виконували відповідальну працю, хоча Тимофієві в той час, за певними свідченнями, було лише близько 20 років. Павло таким чином виховував собі заміну.

Разом з тим ми повинні бачити проблеми активних служителів. Якщо ми не будемо вкладати в цих людей, то не буде результативного служіння, тому що служитель буде змушений дбати про те, як прогодувати себе та свою сім'ю. Дуже важливо, щоб служителі, які зараз долають свій відрізок дистанції, були посвячені Церкві, мали слово для неї, мали час для того, щоб розвивати різні служіння, впроваджувати різні методи.

І ще одна дуже важлива думка — ми повинні чітко бачити межі того шляху, яким ідемо, щоб не збочити з нього. Ми повинні гідно пройти свій шлях, передати своє служіння іншим, які понесуть його далі.

Історія царя Саула

Історію царя Саула я б зобразив у вигляді трикутника. У нього був дуже хороший початок, стрімкий підйом. Потім відбувся різкий перелом, після якого життя поступово скочувалося вниз.

Початок служіння Саула був правильним. Він був обраний безпосередньо Богом (див. 1Сам.9:17). Він переживав за долю Ізраїлю (див. 1Сам.9:19). І часто Бог ставить на служіння саме таких людей, які серцем вболівають за народ. Саул займав смиренну позицію щодо самого себе: «Чи ж я не веніяминівець, із найменших Ізраїлевих племен? А рід мій найменший з усіх родів Веніяминового племени» (1Сам.9:21). Разом з тим він був розважливим і не хвалькуватим. Коли після розмови з Самуїлом про царство він зайшов до дядька, то розповів йому про ослиць, а про призначення на царювання не розповів. Саул не рвався до влади, хоча вона була надана йому законно (див. 1Сам.10:21-23).

Отже, настановлення Саула на царювання було законним, легітимним. «І взяв Самуїл посудинку оливи, та й вилляв на його голову, і поцілував його та й сказав: Чи це не помазав тебе Господь над спадком Своїм на володаря? (І будеш ти царювати над народом Господнім, і ти визволиш його від руки ворогів його навколо)» (1Сам.10:1). Було також надприродне підтвердження його покликання на царя (див. 1Сам.10:2-7). Самуїл сказав Саулу про ознаки, які дасть йому Господь, — і все відбулося так, як йому було сказано, що підтверджувало, що ця справа від Господа. В той період життя Саула ми також бачимо явну надприродну зміну його особистості під впливом Святого Духа — «Бог змінив йому серце на інше, а всі ті ознаки прийшли того дня» (1Сам.10:6-9).

Саул був наділений чудовими рисами. Він не ображався на інших, бо, звісно, не всі будуть «за» того чи іншого служителя. І в житті Саула також були такі люди, які казали: «Невже нас спасе отакий?» «І гордували ним, і не принесли йому дара. Та він мовчав» (1Сам.10:27). І коли в нього з'явився шанс відомстити, Саул не зробив цього. Це сталося після того, як військо Саула перемогло ворогів, і деякі люди сказали до Самуїла: «Хто той, що запитував: Саул буде царювати над нами? Дайте тих людей, а ми їх повбиваємо!» Та Саул сказав: «Ніхто не буде забитий цього дня, бо Господь сьогодні зробив спасіння серед Ізраїля» (1Сам.11:12-13).

Саул був дуже простим на початку свого царювання. Він і далі пас свої стада (див. 1Сам.11:5). Тобто він залишався простим і доступним для свого народу. Але разом із тим він був сповнений Святим Духом (див. 1Сам.11:6). Тобто Саул не звершував служіння так, як йому заманеться. Дух Святий сходив на нього, і це теж дуже потрібно кожному сучасному служителеві.

Цар Саул мудро й відважно управляв народом. Він знав, як заохотити народ, як повести його за собою: «І взяв він пару худобин, і порізав її, і порозсилав по всім Ізраїлевім Краї через послів, говорячи: Хто не вийде за Саулом та за Самуїлом, отак буде зроблено худобі його! І великий

страх спав на людей, і вони повиходили, як один чоловік» (1Сам.11:7). І це дуже важливо для нинішніх служителів, тому що не раз так буває: ми хочемо зробити якусь справу: одні кажуть одне, інші — друге, а ще інші — взагалі проти всього. Але Саулу вдалося підняти весь народ як одного. Він умів згромаджувати людей для боротьби проти ворогів. Він був лідером, і весь народ ішов за ним (1Сам.13:3-7).

Він умів розумно розподіляти народ і ставити його на правильні місця: «І вибрав собі Саул три тисячі з Ізраїля, дві тисячі були з Саулом у Міхмаші та на горі Бет-Елу, а тисяча були з Йонатаном у Веніяминовій Ґів'ї. А решту народу відпустив він кожного до наметів своїх» (1Сам.13:2). Він розумів, скільки людей йому потрібно для виконання справи, а решту не томив, відпустив відпочити.

Здавалося б, ідеальний лідер. І, напевно, було б краще, якби після всього цього Саул помер і був похований з пошаною. І ми мали б чудовий приклад лідерства на сторінках Писання. Тоді, напевно, всі б казали: «Який це чоловік був! Скільки б ще він міг зробити для Господа, для діла Божого!» Але життя Саула продовжилося. І в ньому був ще й інший період, який почався тоді, коли цар переступив дозволену межу.

Перехід недозволеної межі

Що ж стало переломним моментом у житті царя Саула? Коли відбувся надлом — і все пішло по низхідній? «І чекав він сім день умовленого часу, що призначив Самуїл, та Самуїл не прийшов до Ґілґалу, і народ став розбігатися від нього. І сказав Саул: «Приведіть до мене призначене на цілопалення та мирні жертви. І він приніс цілопалення». І сталося, як скінчив він приносити цілопалення, то ось приходить Самуїл. І вийшов Саул, щоб зустріти його, щоб привітати його. І сказав Самуїл: «Що ти зробив?» А Саул відказав: «Бо я бачив, що народ розбігається від мене, а ти не прийшов на умовлений час тих днів. А филистимляни зібралися в Міхмаші. І я сказав: «Тепер филистимляни зійдуть до мене до Ґілґалу, а Господнього лиця я ще не вблагав». І я вирішив, і приніс цілопалення!» (1Сам.13:8-12).

Нам зі сторони легко аналізувати й критикувати. Але Саул справді опинився в складній ситуації. З одного боку — вороги, з іншого — нетерплячий народ. Йому було сказано чекати, але той, хто сказав це, порушив домовленість. І цар не те, що не чекав. Він сім днів терпеливо вижидав Самуїла. Але загроза його життю й життю тих, хто був із ним, ставала дедалі більшою. На мою думку, проблема була передусім не в тому, що Саул приніс цілопалення, а в його фразі: «І я вирішив». Це був переломний момент у його служінні.

Ми часто в житті теж змушені приймати різні рішення. Але завжди слід пам'ятати, що над нами є Бог. І якщо ми робимо не так, як Він хоче, стикатимемося з поразками. Навіть якщо наші рішення не сходилися з Божими лише в певних деталях. Поразка до Саула прийшла тоді, коли він не зробив заклятим усього, що повелів Господь. Оправдовуючись, він каже Самуїлові, який докорив йому: «Та я послухався Господнього голосу, і пішов дорогою, якою послав був мене Господь, і привів я Аґаґа, царя амаликського, а Амалика зробив закляттям. А народ узяв зо здобичі худобу дрібну та худобу велику, як початок закляття, щоб приносити в жертву Господеві, Богові твоєму, в Ґілґалі» (1Сам.15:20-21). Коли власне «я» Саула стало вищим від авторитету Божого голосу, у його житті почалося падіння: «І сказав Самуїл: «Чи жадання Господа цілопалень та жертов таке, як послух Господньому голосу? Таж послух ліпший від жертви, покірливість краща від баранячого лою! Бо непокірливість — як гріх ворожбитства, а свавільство — як провина та служба бовванам. Через те, що ти відкинув Господні слова, то Він відкинув тебе, щоб не був ти царем» (1Сам.15:22-23).

Симптоми падіння в служінні

На прикладі царя Саула ми можемо простежити, як проявляється падіння.

Передусім Саул стає інертним у служінні. «А Саул сидів на кінці згір'я під гранатовим деревом» під час війни. Ця інертність призводить до того, що лідерство беруть на себе молодші, зокрема, син Саула став шукати способу перемогти филистимлян.

Падіння Саула проявляється в тому, що він перестає володіти ситуацією й не знає, що відбувається в його стані (див. 1Сам.14:17).

Він не шукає повної відповіді від Господа, а діє відповідно до ситуації. «І сказав Саул до Ахійї: «Принеси Божого ковчега!» Бо Божий ковчег був того дня з Ізраїлевими синами. І сталося, коли Саул говорив до священика, то замішання в филистимському таборі все більшало та ширилось. І сказав Саул до священика: «Спини свою руку!» (1Сам.14:18-19). Бог є, від нього ніхто не відмовляється, але Він стає другорядним у вирішенні проблеми.

Не маючи керівництва від Бога, Саул приймає нерозумні рішення, які зовні виглядають правильними (іноді такі рішення можуть видаватися святими й побожними), проте вони шкодять народу. Пам'ятаєте, як він наклав клятву на народ. Тут війна, люди борються, повинні бути одягнені, нагодовані. А цар проголошує прокляття на того, хто спробує хліба до вечора (див. 1Сам.14:24). Ніби побожне рішення, проте невчасне й недоречне.

Через такі рішення народ працює менш ефективно. Йонатан, дорікаючи батькові, каже: «А що, коли б народ сьогодні справді був їв зо здобичі своїх ворогів, що знайшов? Чи тепер не збільшилася б поразка филистимлян?» (1Сам.14:30). І це призводить до справедливого обурення на царя від його найближчого оточення. Так само й у наших церквах. Коли служитель йде донизу, церква починає втрачати.

Ще одна ознака падіння — те, що інші люди радять людині шукати Божого керівництва, але вона йде самостійно. Так було в житті Саула: «І сказав Саул: «Зійдімо вночі за филистимлянами, та й винищуймо їх аж до ранкового світла, і не полишімо між ними нікого». А вони сказали: «Роби все, що добре в очах твоїх». А священик сказав: «Приступімо тут до Бога!» (1Сам.14:36). Цар вже готовий діяти, та священик спиняє його й закликає звернутися до Господа. Проте Господь не відповідає на молитву Саула. І це дуже

серйозна проблема. Не завжди відсутність відповіді є симптомом нашого падіння, проте в ту мить слід замислитися, чи правильно ми рухаємося.

Саул же починає шукати винного й приймає безглузді й несправедливі рішення. Він готовий був убити свого сина, який спас Ізраїля, за те, що той спробував меду. Потім звинувачує інших за їхні помилки, навіть не допускаючи думки, що неправий він сам. Пригадуєте, як Саул стомив народ, який, дорвавшись до їжі, їсть із кров'ю. І Саул одразу ж виніс вирок: «Зрадили ви!» Хоча немало винним у цьому був він сам (див. 1Сам.14:31-33).

Ці звинувачення призводять до того, що люди перестають слухатися царя й приймають власні мудрі рішення. Це проявилося й у питанні щодо Йонатана. Народ наполіг, що безглуздо вбивати його, і спонукав царя зберегти життя синові.

І якщо люди вже не слухають свого лідера, а приймають самі рішення, і ці рішення більш мудрі, як рішення лідера, то це ознака, яка повинна змусити лідера задуматися, що не так у його служінні.

Наступний момент, що вказує на падіння, — втрата орієнтації в питанні виконання Божої волі. Самуїл докоряє цареві, що той порушив Божу волю, але він не погоджується з цим і намагається переконати пророка, що виконав усе, що звелів йому Бог.

ВАЛААМ

Із циклу «Спокуси пророків»

Далеко летіла слава,
Мовляв, з Валаамом — Бог.
Прийшли посланці Моава
Заводити діалог.

Виходив пророк з намету,
Потягувавсь на ходу...
Давно зрозумів прикмету:
Верблюди привозять мзду!

«Яка термінова справа,
Звела вас так рано в путь?»
«Вітання тобі з Моава,
Пророче, здоровий будь!»

Світанок промінням крапав,
Робив золотим пісок.
Слуга-бедуїн неквапом
З верблюда знімав мішок...

Що думав ти, Валааме,
Коли підійшли вони,
І раптом за балачками
Промовили: «Прокляни!»

Чи мав ти моральний кодекс,
Чи відав Господній страх,
Чи тільки винагорода
Блищала в твоїх очах?

Невже ти всерйоз, за плату,
В сумління узявши в борг,
Наважився обіцяти:
«Спитаю, що скаже Бог»?

Чи душу пекла тривога,
Чи гризла нутро, коли
Ти йшов на прийом до Бога
За дозволом для хули?!

Пророк, а не знав простого:
Господь — зупиняє зло!
Ти, бач, перевів, небого,
Служіння у ремесло...

* * *

Вернулись ні з чим вельможі...
З безсилля мовчав Балак:
«В очах віщуна, я, схоже,
Не цар, а якийсь простак!»

Збирають пророку скоро
Новий золотий «корван».
І тягнеться до Петору
Нав'ючений караван.

«Оракуле, Валааме,
Вітає тебе Балак!
Шанує тебе дарами,
І просить сказати так:

«Я дам тобі все — якої б
Не вигадав ти ціни.
Погодься ж піти зі мною!
Одне тільки: «Прокляни!»

Пророк подивився скоса
На милий душі хабар:
«Якби ж все було так просто,
Як каже моавський цар...

Та навіть якби він злотом
Засипав ущерть мій дім —
Без дозволу Саваота
Не зможу піти за ним!»

А Бог же не деспот, годі!
Він право дає завжди
Чинити в своїй свободі:
«Ну, хочеш іти, то йди!»

* * *

Як серце пророка — криця,
А вухо — глуха стіна,
Бог легше навчить ослицю,
Аби прорекла вона!

Іди, користуйся з шани,
Виходь на Бемот-Баал,
Та знай: меркантильні плани
Приносять сумний фінал!

То — Божий народ! Даремно
Біснуються вороги!
Прокляти благословенних —
Нікому не до снаги...

Виходь не виходь на гори,
Принось не принось бички —
Прокляття застрягне в горлі,
Все станеться навпаки!

І притчею во язицех
Майбутнім усім родам —
Лишилась стара ослиця
Й корисливий Валаам.

Тому то відомий досі
Й підступний Ціппорів син,
Що думав, неначе гроші
Впливають на Божий чин.

* * *

У світі — ніщо не ново
Сьогодні також бува —
Коли додає до Слова
Людина свої слова.

Пророкові час мовчати,
Та шана земних владик,
Дарунки, чини, зарплата —
Розв'яжуть йому язик!

Отут вже усі пророки
Показують справжній лик —
Де муж із відкритим оком,
Де відьма, де чарівник.

Дмитро ДОВБУШ

Так буває і в нашому житті, тому треба бути пильним, щоб, уважаючи себе правим перед Богом, не схибити з прямого шляху.

Не завжди шлях падіння буде характеризуватися негативними моментами. Людина й далі рухатиметься, діятиме. Ці дії матимуть навіть певний успіх (див. 1Сам.14:47). Перебуваючи в неправильному стані, Саул навіть переживав сповнення Святим Духом: «…І злинув Божий Дух також на нього, і він усе пророкував, аж поки не прийшов у Найот у Рамі» (1Сам.19:23). І це не раз ми мали змогу бачити в наших служіннях, коли люди, які були вже в гріху, могли переживати Божу благодать і діяти в ній. Тому ніколи не треба говорити: «Та мене ж Бог благословляє, моє служіння процвітає, я сповнююся Духом Святим», якщо знаєш, що твоє життя не відповідає Божій святості. Це не вбереже від краху й падіння, і в певний момент все одно виявиться, ким ти є насправді.

Людина, яка стоїть на шляху падіння, більше турбується про свій імідж, ніж про те, що скаже Господь. Вона кається про людське око, а не перед Богом. Виправдовує свої дії, звинувачуючи інших. Яскравий приклад цього Саулові слова: «Прогрішився я! Але вшануй й мене перед старшими мого народу та перед Ізраїлем, і вернися зо мною, а я поклонюся Господеві, Богові твоєму» (1Сам.15:30).

І зрештою Саул акцентує на собі, робить собі пам'ятники. «Моє прізвище тут повинне бути, мене не забудьте згадати» або «Про мене не сказали, як то образливо!» Відповідно, така людина не може терпіти появи нових лідерів, особливо тих, які мають перевагу над нею. Ставлення Саула до Давида — яскравий приклад цього. Якщо нас дратує хтось, хто кращий від нас, то ми також стаємо на територію Саула. Поки Давид вбиває Голіафа — все чудово. Спас Ізраїля — чудесно. Цар хоче винагородити його. Але тільки-но жіночки заспівали славу Давидові, усе добре, зроблене цим юнаком, забулося. Заздрість проникла в серце царя.

Людина, яка рухається вниз, принижує тих лідерів, яких сама раніше піднімала. Вона веде політичну гру щодо так званих опонентів. Хай же збереже нас від цього Господь. Накопичивши в собі злобу й образу щодо Давида, Саул став уникати його. Якщо у вашому житті є такі люди, яких намагаєтеся уникати, і відчуваєте, що з ними вам важко розмовляти, можливо, причиною цього є ненависть та страх. Це свідчить про те, що ви рухаєтеся по низхідній. Якщо не з'ясувати цього питання в самому собі й з цією людиною, то може виникнути бажання, як і в Саула, певним чином розправитися з нею — спочатку наодинці, а потім і прилюдно. Така людина наговорює на іншу, збирає на неї компромат, виставляє в недоброму світлі. Усе це дуже небезпечні моменти, які проявилися в житті Саула. І треба бути пильним, щоб не допустити цього в наше життя — і щоб не стали страждати зовсім непричетні до цього люди. У випадку з Саулом, страждають священики, які підтримали Давида. «І підійшов ідумеянин Доеґ, та й ударив священиків, і вбив того дня вісімдесят і п'ять чоловіка, що носять лляного ефода».

Усе це призводить до того, що проти Саула формується команда ображених. Й перш ніж аналізувати церкву й те, що в ній є опозиція, слід зауважити, чи служитель там не Саул. Бо якщо служитель Саул, то опозиція обов'язково буде. Ця опозиція зібралася довкола Давида — того, хто став наступним царем. Тому наявність опозиції — це не завжди неправильно (хоча й може бути неправильно), і до кожної ситуації слід підходити індивідуально.

І ще один цікавий та парадоксальний момент. Саул має розуміння щодо покликання Давида, у певні моменти навіть просить вибачення, але продовжує боротьбу проти нього (див. 1Сам.23:17; 24-21).

Фінальний акорд падіння — людина робить те, проти чого сама виступала. Саул, який вигнав зі свого краю ворожбитів, згодом сам звернувся до ворожки (див. 1Сам.28:3-7). Ми теж не раз бачили, що людина, яка воювала з тим чи іншим гріхом, зрештою й сама виявлялася залежною від нього. Може, це був ще один крок вниз — і тому саме так усе й закінчилося.

Висновки для нас

Отже, з цієї історії випливає передусім те, що не слід робити акценту на своєму «я», в особистісному розумінні, а не в розумінні достоїнства влади, якою наділив нас Бог. Уміймо розділяти, де моє «я», а де влада, дана Богом, щоб розуміти, де говорю я, а де говорить через мене Він. Коли ти говориш від себе, то треба бути дуже пильним, а коли говорить Бог через тебе, то за це не треба просити вибачення.

Не вдаваймося до стратегічного прорахування «політичних» кроків, а до пошуку керівництва від Господа в розумінні волі Божої. Ми — церква, а не партія. Ми — народ Божий, а не організація. Звісно, ми повинні планувати, думати, але вміти відрізняти політичні розрахунки від Божого керівництва.

Уникаймо боротьби проти інакодумців. Вміймо просити вибачення перед людьми. Якщо нам важко сказати людині «вибач», то замислімося, чи не рухаємося ми донизу? Служителю це не має бути важким. Писання каже, що повинні бути різні думки, щоб виявилися вмілі. А ми чомусь цього дуже боїмося.

Небезпечно, коли надається перевага релігійним порядкам, а не збудуванню людей, коли нас більше цікавить картинка: гарне зібрання, гарне приміщення, авторитет перед владою й т. ін. Але це зовнішній бік. І часто ми можемо настільки захопитися зовнішнім, що втрачаємо з поля зору внутрішній стан людей. Ми ж покликані будувати людей і приводити їх у міру повного Христового зросту.

Не шукаймо винних, не збираймо довкола себе невдоволених. Уміймо визнавати помилки, а не шукати тих, на кого можна було б перекласти вину, бо це ознака того, що ми рухаємося неправильно.

І останнє — не тримаймося за посаду, коли ефект діяльності вже втрачено. Саул тримався, але не втримався. Тому аналізуймо своє служіння, запитуймо Господа, чи ми там, де Він нас хоче бачити. І не тримаймося за те місце, з якого Бог нас уже змістив, бо це прямий шлях до повного краху.

Початок 90-х років минулого століття характеризується масовими євангелізаціями. Луцьк, проповідує Вальдемар Сардачук

П'ятидесятницька ідентичність

Коли вчені підходять до п'ятидесятництва з точки зору генези (походження), у них є декілька теорій, які я пропоную розглядати не як протилежності, а як такі, що доповнюють одна одну. Перша — ***історико-теологічна***, яка стверджує про те, що інтенсивність духовних дарувань залежить від рівня розробки вчення. Якщо говорити просто, то в тій чи інші місцевій церкві практикують саме те, про що вчать з-за кафедри. Поки в першому столітті учні вчили про Святий Дух, і Його прояви були в житті Церкви. З третього століття Отці Церкви починають вчити, що не треба шукати особливої ознаки хрещення Святим Духом. Єдиною ознакою людини, яка прийняла Святий Дух, є вдосконалення. А ще згодом у східній церкві почнуть вчити про те, що злиття Святого Духа відбувається в момент водного хрещення дитини. Тоді людина миропомазується і отримує Духа Святого. І коли змінюється вчення, змінюється практика. І вже починаючи з 3-4 століття ми не бачимо того, щоб люди масово говорили мовами. І в середньовічний період церква входила з такою позицією: є люди, які говорять мовами. Це особливі святі. І не треба очікувати того, що цей дар доступний усім. Це винятковий досвід виняткових людей, допоки ті були угодні офіційній церкві. Тому тисяча років Середньовічної епохи не цікаві історикам, які досліджують розширення П'ятидесятниці. Відомою постаттю того часу був Франциск Асизький. Бог діяв через нього, він молився за хворих, які отримували зцілення. Разом зі своєю командною він пройшов усю північ Італії й південь Франції, проповідуючи Боже Слово, виганяючи демонів, але його сприймали як святого доти, доки він не став критикувати тогочасну церкву, хоча, чесно кажучи, по-справжньому він її не критикував. Церква на той час була у кризовому стані, папа Інокентій III організовував хрестові походи, на Латеранському соборі було прийнято безліч неєвангельських рішень. І якби Франциск говорив про все це прямо, то його пророча місія, його святість та й уся його діяльність на тому б закінчилися. Хочу сказати, що й у сучасному православ'ї є випадки говоріння мовами. І це не забороняється, а навіть вважається певним рівнем святості, при умові, що ви визнаєте увесь інший корпус православної догматики. Якщо ж ви почнете критикувати або викривати певні недоліки, то із категорії святого одразу ж перейдете в категорію інакомислячого.

Завдяки Реформації, як стверджують прихильники історико-теологічної теорії, відновилося вчення про спасіння вірою, про святість життя і зрештою вчення про хрещення Святим Духом. І коли про це почали вчити, люди почали прагнути цього — і, відповідно, отримувати.

Чому ми сьогодні не так багато бачимо надприродніх речей? Будь-

Продовження, початок у "Благовіснику" №1, 2018

мо відвертими: ми не багато вчимо про це. І, можливо, згідно з цією концепцією, ми повинні повернутися до цих текстів і проповідувати про це, щоб показати актуальність цього і спонукати людей шукати проявів Духа у своєму житті.

Друга концепція іменується ***суспільною концепцією***. Вона розглядає п'ятидесятнитво як суспільний рух. Напередодні виникнення п'ятидесятницького руху як деномінації в Америці було декілька протистоянь. Ключовим із них було расове протистояння. Також за свої права активно боролися жінки. І п'ятидесятницька церква на той час стала першою церквою в США, де і афро-американці, й англосакси, і жінки, і чоловіки створили гармонійну систему стосунків. Як згодом напише один історик: «Лінія кольору шкіри була змита кров'ю Ісуса Христа». Завдяки духовним переживанням, які отримували усі люди, що з вірою прагнули цього, були стерті відмінності між расами, нерівність між соціальним походженням і т. ін.. І в цьому сенсі п'ятидесятництво зіграло дуже потужну суспільну роль. Ранній п'ятидесятницький рух — це переважно рух з низів, які відчули себе гармонійно, в мирі з собою та світом, що їх оточує. Те ж саме із жінками та дітьми, які були рівноправними учасниками служінь у ранніх п'ятидесятницьких церквах. Я переглядав наші протоколи ранніх п'ятидесятницьких з'їздів. Їхніми учасниками були також жінки та діти. І на тих зібраннях лунали пророцтва через дітей, жінки там служили, тому що була віра в те, що Дух Святий може проговорити через дитину, може використати жінку. І ще на Азуза-стріт почали говорити, що критерієм для служіння є не стать, а покликання. Уявляєте, який радикальний принцип! Особливо у той час. І в цьому сенсі суспільна концепція стверджує, що п'ятидесятництво — це форма соціального протесту проти расової та іншої дискримінації, що розвинулася в кінці 19 на початку 20 століття. І відкидати цього повністю не слід, тому що саме це дозволило п'ятидесятництву швидко поширитися в низах.

Наступна концепція, яка називається ***соціокультурною***, тісно пов'язана із суспільною. Вона стверджує, що ранні п'ятидесятники — це не просто люди з низів. Це обмежені в соціальному та культурному плані люди, яким п'ятидесятництво компенсувало недоліки соціального та політичного становища. Цього не могли зробити історичні церкви, де людина не могла відчути себе індивідуумом в повному сенсі цього слова. Там усі мають робити все: усі мають хреститися, всі разом поклонитися, разом підійти до вівтаря, разом повторити певні слова. А тут — бідна людина приходить, а їй кажуть, що вона священство царське. Вона не має засобів для існування, а їй кажуть, що вона має скарби на небі. Вона вважає себе ні на що не здатною, а їй кажуть: «У нас стільки роботи. Ти нам дуже потрібен. Берися до справи!»

І це виклик для нас. Більшість із нас прийшли в церкву не від хорошого життя. Але у наших стосунках з Богом зрілість настає тоді, коли ми від споживацьких стосунків приходимо до стосунків, які базуються на пізнанні та виконанні Його волі. Тоді, коли ми починаємо служити Богові не тому, що нам щось від Нього треба, а тому, що Він Бог. Але часто людям подобається Христос як Спаситель, але не подобається як Господь. Христос-Спаситель є для людей засобом порятунку. А от, говорячи Христос-Господь, ми визнаємо Його владу і повинні стати під Його правила, під Його Слово. Тому хочу сказати вам: нині настає час жити не просто по милості Божій, а й по Його волі. І це непросто. Звісно, нам завжди треба буде Божа милість.

Справді, п'ятидесятництво компенсує своїм послідовникам їхні недоліки, але його розвиток буде повноцінним лише тоді, коли люди будуть спроможні перейти від споживацьких інтересів у стосунках з Богом до стосунків, які базуються на Його бажаннях.

Ще одна дуже цікава концепція називається ***місіональною концепцією***. Її прихильники стверджують, що у 19 столітті була гостра місіонерська криза. Відбувається спад місіонерського руху, починається протистояння між країнами перед першою світовою війною. І п'ятидесятництво виникає як спроба відродити пристрасне місіонерське бачення для людей початку 20 століття. Ранні п'ятидестяники вважають, що є саме тим джерелом, завдяки якому Бог змотивує багатьох людей, багато церков згадати своє місіонерське призначення на цій землі, тому що Христос скоро прийде.

І з цією пов'язана ще одна концепція, яка зветься ***органічною*** і стверджує, що п'ятидесятництво — це рух оновлення християнства, покликаний відродити зразок першоапостольської церкви. І тут виникає один момент: чим більше існує церква, тим більше вона втрачає свою першочергову мету і концентрується на самозбереженні.

Церква Христова виникла, щоб являти Христа світу Христа. І зростала вона, ведена Великим Дорученням — йти по всьому світові й спасати усіх людей. Але настав час, коли Церква втратила це. Вона стала егоцентричною, сфокусованою на собі. Саме тому виникла необхідність в реформації.

Взагалі кожна місцева церква у своєму розвитку проходить три етапи. Перший етап — місія. Це той етап, завдяки якому вона виникла. В той час церква орієнтується на майбутнє, керується баченням, фокусується на суспільстві і зростає через навернення.

Зрештою настає момент, коли церква досягає 20-25 років і починає входити в період інституціоналізації (процес визначення і закріплення соціальних норм, правил, статусів і ролей, приведення їх в систему — прим. ред.). І на цьому етапі інституційного розвитку церкви вона орієнтується на нинішні потреби, керується не баченням, а програмою, фокусується на собі і зростає за рахунок переходу з інших громад, тому що багатьом цікаво бути членом такої громади, яка задовольняє потреби своїх по вірі.

Але зрештою така тенденція призводить до того, що церква стає на шлях виживання. Тоді вона згадує минуле, керована структурою, без якої багато подібних церков вже б припинили своє існування. У такій церкві кожен член фокусується на собі, люди живуть своїм життям, а не життям церкви. І ще однією її

особливістю є відсутність зросту або зріст через дітонародження. Але ці діти народжуються на етапі кризи церкви, і вони не бачили її розквіту, а лише чують розповіді про це. І тут виникає проблема.

Зрештою постає правомірне питання: чи може громада з етапу виживання перейти на етап місії? Це непросто. Історія кожної окремо взятої місцевої церкви тимчасова. Жодна з них не проіснувала з першоапостольських часів і аж дотепер. А християнство живе. Це звучить трохи сумно, але, як свідчить історія: у кожної місцевої громади є певний період для існування, коли вона повинна виконувати своє призначення — посилати місіонерів, служити благословенням для інших. Потім настає момент, коли інші церкви переймають ту естафету, а ця церква переходить у стан інституціоналізації, а згодом і вимирання. Так було і з церквою на Азуза-стріт, яка дала життя тисячам церков, але у 1931 році ця громада духовно збанкрутувала і з часом померла.

Отже, п'ятидесятництво у своїй генезі неоднозначне. Тут є ідеологія, історико-теологічна концепція, тут є суспільні причини, які стимулювали його зріст, тут є соціокультурний та місійний виміри. І тут є органіка — спроба повернутися до справжнього, автентичного стану першоапостольської громади.

Проте, завершуючи, я хотів би звернути увагу на наше п'ятидесятництво в контексті його генези. У нас є декілька ліній, які окреслюють походження п'ятидесятницької церкви: одні кажуть, що вона була завезена. Часто нам кажуть, що ми «американська віра», що ми не маємо нічого спільного з місцевим контекстом. Ми не самобутні для української культури, а нас просто привезли «в чемодані» зі Сполучених штатів. Даючи відповідь на такі закиди, я кажу: «Якби ми були штучно привезеними, то чи змогли б настільки прижитися в історичному контексті, що нині кількість євангельських громад розширилася до десяти тисяч. І це на територіях, де їх ніколи не було». І люди розуміють, що має бути якесь підґрунтя для цього. Має бути щось інше.

Є думка про те, що цей рух є автохтонним (місцевим, корінним). Тобто п'ятидесятництво — це результат самобутніх духовних пошуків в середовищі містичного православного інакомислення, підживлений проповідями реемігрантів. Ця концепція стверджує, що на нас захід не вплинув. Ми православні, які говорять мовами. Звісно, в дечому ми стали схожі на західних п'ятидесятників, але продовжуємо мислити, як люди, які живуть на наших землях. Звичайно ж, ця концепція має свої переваги, але має й недоліки.

І ще одна концепція, яка зараз дуже інтенсивно розробляється, — це євангельська концепція. Особливо вона прослідковується, коли ми говоримо про воронаєвський рух. Гортаючи сторінки баптистських, а також євангельських (так званих прохановських) видань початку 20 століття, ми виявляємо там безліч статей, присвячених темі Святого Духа. Це свідчить про те, що на той час ця тема була дуже актуальна. Та коли в Україну повертається Іван Воронаєв і починає проповідувати про хрещення Святим Духом, ці люди відмовляються від цього досвіду. Хоча самі вони своїми статтями, своїми семінарами, своїми молитвами приготували все для поширення цього вчення, але коли пробудження прийшло, вони від нього відсторонилися.

Щось відбувалося й у масштабах світу. Такі люди, як Муді, Торей своїм вченням розбурхали цей духовний пошук, але коли прийшли ці духовні переживання, вони почали відмовлятися від цього, кажучи, що не це мали на увазі, коли проповідували. Вони все це підготували, вони зорали це поле, але потім відмежувалися від цього. Тобто історія свідчить, що ті, хто готує пробудження, зазвичай у нього не входять, бо вони вже намалювали власну картину. І коли те, що вони намалювали, не збігається з дійсністю, це стає проблемою.

Наприклад, Лютер із Цвінглі були очільниками Реформації. Світська влада хотіла їх поєднати, щоб Реформація рухалася одним потоком. У місті Мальбург у 1529 році ці два великих реформатори зустрілися. Перед ними було 15 питань, в яких треба було дійти певної згоди. Три тижні вони спілкувалися, дискутували. Зрештою в 14 питаннях вони зійшлися, а в п'ятнадцятому питанні, котре містило шість пунктів, вони зійшлися в п'яти з цих пунктів. Один аспект, який стосувався певних елементів причастя, розділив цих двох мужів. Лютер казав, що хліб і вино — це тіло Христове. На що Цвінглі заперечував: «Але ж Христос казав, що Він є двері», хоча насправді він не двері. Це сказано образно, як і у випадку з причастям, коли хліб і вино лише вказують на тіло й кров, а не є ними. Таким чином стосунки між цими двома християнами не склалися. Лютер сказав на прощання: «Я б хотів бути з тобою на небі, але тебе там не буде. Бо ти не згоден зі мною у цьому пункті». Лютер був людиною Середньовіччя, а тоді люди мислили так: «Якщо ти зі мною не згодний в одному, то не згоден зі мною в усьому».

Так само на початку 20 століття. Люди підготували пробудження, багато зробили для того, але не зійшлися в якихось незначних деталях. Звісно, я як історик хочу зазначити, що були й крайнощі в п'ятидесятницькому русі. Були проблеми з надмірною екстатичністю, бракувало вчення і, напевно, це налякало тих, хто готував оце пробудження. Але вже згодом теологи скажуть: «Ми не можемо Духа Святого класифікувати, типологізувати чи періодизувати». Ми можемо створити якесь вчення, якусь систему, якусь таблицю, але Дух Святий все одно нас дивує, тому що Він виходить за межі будь-якої таблиці, схеми чи класифікації. І ми не можемо втиснути Його в якісь раціональні концепти, сконструювати Його роботу і сказати, що Він діє лише в тих межах, які ми окреслили, і ніяк по-іншому. Дух Святий не діє так, як ми уявляємо й розуміємо. І хоча це іноді лякає нас, Він діє так, як вважає за потрібне.

Михайло МОКІЄНКО
(молодший)

Продовження буде

Свідчення

По милості «Бога білих людей»

Мені 41 рік. Я народився в Узбекистані, в сім'ї традиційних мусульман. Був допитливим, з дитинства задавав собі запитання: навіщо я живу? Що очікує людей після смерті? Невже ми є тільки біологічною масою? Я не міг у це повірити…

Я старший з трьох синів у сім'ї й ніс відповідальність за братів. Коли ми бешкетували, то я отримував покарання більше всіх. Я був навчений бабусею декільком ісламським молитвам і молився, щоб Аллах допоміг мені уникнути покарання. Але ці молитви мені не допомагали. Побачив по телевізору, як відправляють службу в православній церкві, де священик згадував ім'я Ісуса, а мене з дитинства вчили, що Ісус — Бог білих людей. Але я все ж таки вирішив спробувати звернутися саме до Ісуса: може хоч «Бог білих людей» допоможе? Для мене тоді всякі засоби були прийнятними, тільки б уникнути прочуханки. Я запам'ятав фразу молитви православного священика, так і молився перед дверима квартири, де ми проживали: «Господи Ісусе, помилуй мене!» І осявав себе хресним знаменням. На моє здивування, після такого мого наївного звернення до Ісуса мене батьки не карали. Я думав, що може це справа випадку, але потім знову переконувався, що молитва до «Бога білих людей» працює. У мене таким чином з'явилася довіра до Ісуса. Але я нікому про це не говорив…

Я займався музикою і спортом. Наш юнацький музичний колектив був дуже відомим в Узбекистані, ми їздили з виступами в інші міста. Одного разу, повернувшись з поїздки, я швиденько пішов на спортивне тренування, дав посилене навантаження, через що у мене з'явився різкий біль в області нирки. Мене оперували, видалили з нирки камені, але лікарі зробили помилку, в мій організм потрапила інфекція. Я продовжував хворіти, ходив з трубочкою, висока температура не спадала. Так промучився місяць. Нарешті мене вирішили відправити літаком до Москви. Там лікарі сказали, що ми запізнилися на два тижні, якби раніше, то вони б врятували мою нирку. У підсумку мені видалили одну нирку.

Лікарі порекомендували моїм батькам негайно змінити клімат нашого проживання. Через те, що Аральське море висохло, екосистема порушена, багато місцевих жителів стали хворіти на сечокам'яну хворобу. В Україні хворіють на щитоподібну залозу, а в Узбекистані — на сечокам'яну хворобу.

Переїзд до України

Дружина мого дядька Єва родом з України, її сестра Люба тоді жила на Полтавщині (де економічно було більш-менш нормально), і ми всі вирішили переїжджати за місцем проживання сестри. Відтак, у 1990 році наші сім'ї (наша і дядька Ахмада) переїхали в Україну. Це було сильним випробуванням і стресом для нас. Після великого міста Самарканда ми опинилися в маленькому брудному селі. Мій батько, коли, наприклад, не міг витягнути чобіт з калюжі, часто виказував мені, що покинув батьківщину через мене.

Але по милості «Бога білих людей» ми пройшли адаптаційний період, прижилися на Полтавщині. Я відразу купив дві православні ікони і вивчив молитву «Отче наш». Таємно молився, бо мій батько вважав себе мусульманином і не уявляв, що хтось з його роду стане християнином, нехай навіть формально. Я говорив йому: ну який ти мусульманин? Куриш, самогонку женеш, всіляко грішиш... Але він тримався за свою приналежність до ісламу, як єдину нитку, що зв'язувала його з батьківщиною.

Я ж тоді звертався до Ісуса, як більшість сучасних українців: як до рятівної палички. По суті я хотів, щоб Ісус служив мені і виконував усі мої бажання. Насправді я не був тоді віруючим, Бог не перебував Духом Святим у моєму серці, тому я відчував таку щемливу сердечну порожнечу, що мені подеколи ставало дуже важко. Я шукав, чим би заповнити порожнечу душі, звертався до всіляких східних релігій, які в 90-ті роки, як гриби після дощу, рясно проростали. Але біль і порожнеча залишалися…

Моє покаяння

Одного разу з Рівненщини в наше село приїхали дівчата полоти буряки. Ми, юнаки, природно, пішли

знайомитися з ними. У клубі ввечері їх не знайшли, пішли до них у гуртожиток. Зустріч з цими дівчатами докорінно змінила моє життя. Ми почули, як вони співають християнські пісні. Ці дівчата стали свідчити нам, трьом друзям, про живого Бога в особі Ісуса Христа. Я нічого спочатку не розумів, але побачив у їхніх очах те, що шукав. На найближчу неділю дівчата запросили нас на богослужіння в дім молитви християн-баптистів, в Кременчук. Я переживав, щоб мені не потрапити в якусь секту. Саме тоді розповсюджувалося так зване «біле братство». Але у мене була довіра до цих дівчат. Тоді для мене стало новиною, що на землі (і в Україні) є значно більше інших християнських церков і конфесій, крім православної церкви. Мені сподобалося служіння в церкві християн-баптистів. Вже на другу неділю я сам виявив бажання їхати до Кременчука. Дух Святий мене сильно торкався. Щось неймовірне творилося в моєму серці. Коли був заклик до покаяння, я вийшов до вівтаря і покаявся, усвідомивши себе грішником. Коли хор співав пісню, що знайшлася загублена вівця, я просто ридма плакав, не соромлячись своїх сліз.

Гоніння за віру в Христа

Батьки не знали про зміни, що сталися зі мною, але скоро все побачили. Мене вважали слабкою ланкою, інвалідом, тому дивилися крізь пальці на мої захоплення, але коли мої брати також прийняли вірою Ісуса Христа, батько розлютився не на жарт. Він став для нас, як фараон для євреїв, коли вони були в Єгипті. Батько вважав, що ми зрадили віру батьків. Але ж я надбав живу віру в живого Бога Ісуса Христа, не формальну, яку мають багато українців. Вони хоч і вважають себе християнами (як мій батько вважав себе мусульманином), але по суті такими не є. Бог білих людей став моїм Богом назавжди! Ісус Христос — Спаситель для всіх народів! Я готовий був винести всі знущання батька, але не допускав навіть думки, щоб відректися від надбаної віри (на чому наполягав батько). Це не було якимось захопленням чи грою в релігію, а стало сенсом мого життя. Ісус — живий! Він воскрес!

З цими думками я проводжав на поїзд уже не просто дівчат, а сестер за спільною вірою, вони на прощання заспівали нам пісню, що якщо не зустрінемося тут з нами, то на Небесах. Нехай їх Господь рясно благословить у всіх їхніх дорогах. Вони посіяли Слово Боже в наших серцях, у результаті чого незабаром покаялися не тільки мої брати, а й тітка Єва і дядько Ахмад. З цих людей сформувалася ревна команда християн, яка молилася за моїх батьків.

Покаяння мого батька

За свого батька я молився сім років! Він усі ці роки всіляко перешкоджав моїй вірі в Ісуса Христа, навіть з ножем кидався на мене. Але Бог вів його до покаяння. Він його змусив покаятися за молитвою праведників. Батько навіть не міг вдома гнати самогон, кричав на нас, звинувачував, що це ми так зробили, що він не може цього робити в нашому домі. Він ходив до сусідів гнати самогон.

Бог через наше життя (і навіть буденні господарські справи) багато раз показував нашому батьку, що Він живий і реальний. Але батько продовжував противитися провидінню Божому. І сталася трагедія: у віці 50-ти років він потрапив в аварію, виїхавши на великій швидкості на зустрічну смугу. Дивом залишився живим. Я впевнений, що тільки по заступницькій молитві він залишився живий, тому що основний удар в аварії припав саме на нього. Чоловік, що сидів з ним поруч, загинув відразу. І в лікарні, в реанімації, мій батько звернувся до Ісуса! Він бачив видіння, ангелів. Не тільки його тіло, а й серце було скрушене. Він нарешті визнав свої гріхи та прийняв вірою Ісуса Христа на моїх очах. Після цього він помер. Ми його ховали по-християнськи. Мама після смерті батька також покаялася і стала служити Ісусу.

Служіння місіонера

Закінчилися суперечки, гоніння, наше життя впорядкувалося. Усі родичі, за кого ми молилися, покаялися, я заспокоївся, став звичайним теплим парафіянином церкви християн віри євангельської в Кременчуці. Але завжди хотів щось змінити, бо розумів, що життя швидко минає, треба трудитися для Бога не час від часу, а постійно. У 2013 році поїхав на заробітки до Києва. Знайшов там хорошу роботу (працював начальником котельні), став членом церкви «Сілоам», де мене висвятили на диякона. Одного разу ми проїжджали місто Жашків, і старший пресвітер запропонував мені переїхати туди на місіонерське служіння. Саме служіння місіонера дає можливість цілком присвятити своє щоденне життя на служіння Господу. Мій розум противився цьому, бо у мене вже сім'я, добра посада і заробіток. До речі, я одружився з християнкою зі свого народу в 2007 році, спеціально для цього їздив в Самарканд.

Я молився і просив ведення від Духа Святого. І Бог мені сказав, що Він йде в Жашків, і я тоді сказав: «Я йду за Тобою!» В Жашків моя сім'я переїхала в 2015 році. Нелегко, навіть важко буває нам тут, але немає більшого привілею, ніж служити воскреслому Христу. Навіть було на нас гоніння, коли несправедливо звинуватили в тім, у чому ми не були винні. Але потім всі жителі зрозуміли, що ми невинні і таки робимо добру справу. Ми постійно вчимося служити Богові і людям.

Нематжон БАГІРОВ

Підготував Геннадій Андросов

Гелен Келлер: найяскравіша зірка щастя й оптимізму

Поверніться обличчям до світла, і ви не зможете бачити тіні.
Гелен Келлер

Гелен Адамс Келлер народилася 27 червня 1880 року в Таскамбії, штат Алабама. У перші півтора року життя вона була звичайною здоровою дитиною, поки у віці 19 місяців її не вразила хвороба, яку лікарі охарактеризували як «гостру закупорку судин шлунка й головного мозку». Хвороба тривала недовго, проте позбавила Гелен слуху й зору. До семи років дівчинка вигадала більше 60 різних знаків, щоб спілкуватися з сім'єю.

У 1886 її мати Кейт Келлер, натхнена прикладом успішного навчання сліпоглухої Лори Бріджман, який описав Чарльз Діккенс у своїх «Американських записках», вирушила в Балтімор до лікаря, що спеціалізувався на проблемах сліпоглухих. Він познайомив її зі знаменитим ученим Олександром Беллом, який у той час працював із глухими дітьми. Белл порадив батькам Гелен зв’язатися зі Школою Перкінса для сліпих у Бостоні, штат Массачусетс, у якій раніше навчалася Бріджман. Школа виділила для Гелен учителя Енн Салліван, якій тоді було всього 20 років і яка сама страждала на розлад зору. Їхня зустріч започаткувала період спільної праці завдовжки 49 років.

Спочатку Енн було дуже важко достукатися до дівчинки, щоб пояснити їй сутність всього, що її оточувало. Проте вона не здавалася, а крок за кроком виробляла методику роботи з дівчинкою. Салліван зажадала в батька, щоб Гелен ізолювали від решти членів сім’ї в маленькому будинку в саду. Її першим завданням було донести поняття про дисципліну неслухняній Гелен.

Дівчинка довго не могла зіставити знаків, які Енн малювала на її руці, з предметами, які їх оточували. Прорив у спілкуванні трапився, коли Енн стала обливати руку дівчинки водою й писати на ній слово «вода». Гелен раптом зрозуміла, що особливі дотики Енн до її руки означають поняття «вода». Після цього вона буквально замучила Салліван, вимагаючи все нових і нових назв для позначення предметів, що оточували її.

У 1890 році, коли Гелен Келлер виповнилося 10 років, їй розповіли історію про сліпоглуху дівчинку з Норвегії Рагнільд Каат (Ragnhild Kaata), яка змогла навчитися говорити. Натхнена її прикладом, під керівництвом Салліван Гелен навчилася осмислено думати й говорити за методом Тадоми: торкаючись до губ людини, що говорить, вона відчувала їхню вібрацію, у той час як Салліван позначала букви на її долоні. Гелен також навчилася читати по-англійськи, по-французьки, по-німецьки, по-грецьки й по-латині за методом Брайля.

У 1888 році Гелен стала відвідувати заняття в Школі Перкінса для сліпих. У 1894 — Гелен і Енн переїхали в Нью-Йорк, де стали відвідувати Школу Райта-Хьюмасон для глухих. У 1898 році вони повернулися до Массачусетсу, де Гелен вступила в Кембриджську школу для дівчат і незабаром у 1900 — отримала дозвіл на вступ у Коледж Редкліфф. За чотири роки до того, у травні 1896 року, Марк Твен і Генрі Роджерс (бізнесмен і філантроп) побачили шістнадцятирічну Келлер вперше в Нью-Йорку, в будинку письменника-редактора Лоуренса Гуттена. У 1900 році Марк Твен, шанувальник здібностей і обдарованості Гелен, звернувся в листі до дружини свого друга Еміль Роджерс. Твен відгукувався про Гелен як про «дивовижну дитину» й висловив надію, що їй не доведеться залишити навчання унаслідок бідності. Він закликав Еміль поговорити з Генрі, нагадати йому про те перше враження, яке Гелен

справила на них обох чотири роки тому, а також поговорити з іншими главами «Стандард Ойл» (Роджерс був співвласником, віце-президентом і головою виконавчого комітету компанії) про те, що можна зробити для міс Келлер. Генрі Роджерс відреагував дуже щедро. Він і його дружина оплатили здобуття вищої освіти для Гелен в Редкліффі. Вони навіть підтримували Гелен багато років після того щомісячною стипендією. Те, що Гелен була вдячна, очевидно з посвяти її книги «Світ, у якому я живу», у якій сказано: «Генрі Роджерсу, моєму Дорогому Другу Багатьох Років». На вкладці особистого примірника самих Роджерсів вона написала «Місіс Роджерс, найкращим, що є у світі, в якому я живу, є доброта друзів, як Ви і містер Роджерс».

1904 року у 24-річному віці Гелен із відзнакою закінчила Редкліфф, ставши першою сліпоглухою людиною, яка здобула вищу освіту.

Незважаючи на те, що Келлер не могла писати самостійно, вона автор семи книг. Архіви Гелен містять близько 475 промов і есе, які вона писала на теми віри, запобігання сліпоти, народжуваності, зростання фашизму в Європі й атомної енергії. Гелен набирала тексти шрифтом Брайля, а потім передруковувала їх на друкарській машинці.

Ідеї Гелен знайшли втілення в роботі Американської Асоціації Сліпих (American Foundation for the Blind (AFB). Гелен зацікавилася діяльністю організації в 1921 році й пропрацювала в ній понад 40 років. Результати її роботи — створення місцевих комітетів, реабілітаційних центрів і доступність освіти для людей із порушенням зору.

Вона виступала як миротворець, підтримуючи неучасть США в Першій світовій війні, як борець за права людей, захищаючи права робітників та відстоюючи права жінок. Гелен стала одним із перших членів та одним із засновників Американського союзу захисту громадянських свобод «American Braille Press». У 1946 році ця організація розширила свої повноваження й перетворилася в міжнародну організацію «The American Foundation for Overseas Blind» (нині «Helen Keller International»). Тоді ж Гелен була присвоєна посада радника з міжнародних відносин. За сім турне, які вона здійснила в період із 1946 по 1957 рік, Гелен встигла відвідати 35 країн на усіх континентах. Вона працювала зі світовими лідерами Уїнстоном Черчиллем, Джавахарлалу Неру і Голдою Меїр. Серед її знайомих були Елеонор Рузвельт, Альберт Ейнштейн, Емма Голдман, Чарлі Чаплін, Джон Кеннеді, Генрі Форд, Франклін Рузвельт і багато інших.

У 1961 році Келлер перенесла кілька інсультів і провела решту життя в себе вдома, у Коннектикуті. Ще за життя вона була удостоєна безлічі нагород за свої досягнення, серед яких медаль за видатні досягнення імені Теодора Рузвельта в 1936 році, медаль Президента за свободу в 1964 році й обрання в жіночий Зал Слави в 1965 році.

Гелен Келлер померла вві сні 1 червня 1968 року, за декілька тижнів до свого 88-річчя. Життєвий шлях Гелен Келлер показав, що для завоювання світу силою думки відсутність зору й слуху не є непереборною перешкодою.

Її книга «Історія мого життя» була перекладена 50 мовами й лягла в основу фільму «Та, що створила чудо». На жаль, твори відомої американки донедавна не були перекладені українською. Лише у 2017 році частина її есе «Оптимізм» вийшла друком в альманаху «Осоння» Волинського осередку спілки християнських письменників України. Автор перекладу — волинська письменниця й перекладач Наталія Добжанська-Найт, яка, вражена біографією та глибиною творів Гелен Келлер, загорілася бажанням поділитися з українцями оптимізмом сліпоглухої жінки, яку у свій час називали «найяскравішою зіркою щастя й оптимізму» й «восьмим чудом світу».

Підготувала О. Міцевська

Практика оптимізму

Випробування будь-якої віри — її практичний ефект у житті. Якщо правда, що оптимізм спонукає світ рухатися вперед, а песимізм затримує, тоді сповідувати песимістичну філософію — небезпечно…

Варто песимізму хоча б раз опанувати розумом — і тоді все життя стає шкереберть, усе марнота й ловлення вітру. Для людини немає способу зцілитися від особистісного чи суспільного безладу, хіба що в забутті або знищенні. «Нумо їсти, пити й веселитися, — каже песиміст, — бо завтра помремо». Якби я дивилася на власне життя з позиції песиміста, я б розпалася на шматочки. Я б марно шукала світла, яке не торкається моїх очей, чи музики, яка не дзвенить у моїх вухах. Я б день і ніч благала — і ніколи б не була задоволена. Я б сиділа окремо від усіх, у жахливій самотності, жертва страху та відчаю. Але через те, що я вважаю своїм обов'язком — перед собою та іншими — бути щасливою, то я уникаю муки гіршої, аніж будь-яка фізична нестача.

Хто посміє дозволити цій нездатності до надії чи всякого добра кинути тінь на мужність тих, хто несе свої тягарі неначебто привілеї? Оптиміст не може відпасти, не може спіткнутися, бо він знає, що його невдача перешкодить ближньому триматися. Через це він безстрашно стоятиме на своєму місці й пам'ятатиме про обов'язок мовчання. Кожному серцю досить власної печалі. Він візьме в руки залізні лещата обставин і використає їх як інструменти, щоб зламати перешкоди на своєму шляху. Він працюватиме так, неначебто від нього самого залежить утвердження Царства Небесного на землі.

Ми бачили, що філософи світу — проповідники Слова — були оптимістами; такими ж є і люди дії та досягнень — Виконавці Слова. Доктор Хауї знайшов шлях до душі Лори

Брайтман, бо почав із віри, що йому це вдасться. Англійські юристи казали колись, що глухо-сліпі люди — дурні в очах закону. Дивіться ж, що робить оптиміст. Він заперечує холодну юридичну аксіому; він дивиться поза межі безрадісної нечутливої плоті... бачить ув'язнену людську душу й спокійно та рішуче рушає в напрямку її звільнення. Його зусилля — переможні. Він створює розум із нерозуму й доводить закону, що глухо-сліпий — дієздатна людська істота.

Коли Хауї запропонував навчити незрячих читати, він зіткнувся з песимізмом, що сміявся над його наївністю. Якби він не вірив, що людська душа — могутніша за незнання, яке накладає на неї окови, якби він не був оптимістом, то він би не перетворив пальці незрячих на нові інструменти. Ніякий песиміст ніколи не відкривав таємниці зірок, не плавав до нових земель, яких немає на карті, не відкривав нові небеса людському духові.

…Коли доктор Сегвін оголосив точку зору, що людей зі слабким розумом можна навчити, люди знову сміялися й у своїй самовдоволеній мудрості твердили, що він сам не кращий за недоумкуватого. Проте благородний оптиміст вистояв, і мало-помалу неохочі вірити песимісти побачили, що той, із кого вони насміхалися, став одним зі світових філантропів. Тож оптиміст вірить, пробує і досягає. Він завжди знаходиться на сонячному місці. Одного дня щось чудове й невимовне сходить і світить на нього, і він приймає його. Його душа зустрічає споріднене й співає радісний марш назустріч кожному новому відкриттю, кожній свіжій перемозі над труднощами, кожному додатку до людського знання й щастя…

Кожен оптиміст іде в ногу з прогресом і підганяє його, у той час як кожен песиміст триматиме світ у застої. Наслідки песимізму в житті нації такі самі, як у житті особистості. Песимізм убиває інстинкт, який спонукає людину боротися з бідністю, неосвіченістю та злочинністю, і висушує всі фонтани радості на світі. У своїй уяві я покидаю країну, яка підносить мужність бідних, і відвідую Індію — пекло фаталізму, де триста мільйонів людських істот, яких важко назвати мужами, поглинутих у неосвіченість та біду, кидають себе ще в глибшу яму. Чому вони такі? Тому що протягом тисяч років вони були жертвами власної філософії, яка вчить їх, що люди — як трава, а трава в'яне, і немає більше нічого зеленого на землі. Вони сидять у тіні й дозволяють обставинам, які б мали опанувати, тримати себе в лещатах, аж поки перестануть бути Людьми, а лише змушені танцювати й вітатися, як маріонетки у виставі. За якусь часину приходить смерть і жене їх геть до могили, а їхнє місце займають інші маріонетки з іншими картонними пристрастями й бажаннями, — і шоу триває століттями.

Поїдьте в Індію — і ви побачите, як цивілізація розвивається, коли нації бракує віри в прогрес і вона схиляється перед богами темряви. Під впливом брахманізму геній та прагнення до кращого стали придушеними. Немає нікого, хто б став другом бідних чи захистив сироту й удову. Хворі лежать недоглянуті. Сліпі не знають, як бачити, глухі не знають, як чути, і вони полишені при дорозі вмирати. В Індії — гріх вчити сліпих і глухих, бо їхнє страждання вважається карою за гріхи в попередньому стані існування. Якби я народилася посеред цих фаталістичних доктрин, то б усе ще перебувала в темряві й моє життя було б пустелею, по якій би ніякий караван думки не пройшов би між моїм духом і зовнішнім світом.

Індуси вірять у витривалість, але не в опір; через це їх підкорювали чужинці. Їхня історія повторює історію Вавилону. Народ здалеку прийшов скоро й швидко, і жоден не спіткнувся, ні спав, ні дрімав, він приніс на землю спустошення, і в людей відібрав їжу й запаси: усі запаси хліба й усі запаси води. І ні можновладець, ні воїн, ні суддя, ні пророк, ні мудрець, ні сила древніх не визволили їх. Направду, горе — спадок тих, хто ходить сумний та понурий по цій сяючій землі, яка солодить душу, а вони сліпі до її краси та глухі до її музики, а також тих, хто називає зло добром, а добро злом, ставить темряву на місце світла й світло на місце темряви…

Оптимізм — це віра, яка веде до досягнення; нічого не можна зробити без надії. Коли наші прабатьки заклали основи американської держави, що надавало їм сили виконати завдання, як не бачення вільної общини? Супроти холодного, негостинного неба, через білу засніжену пустелю, де зачаївся дикун, проблискувала райдуга обіцянки, до якої вони звертали обличчя з вірою, яка вирівнює гори й заповнює долини, вибудовує мости над річками й несе цивілізацію до найдальших границь землі. Хоча піонери не могли будувати відповідно до єврейського ідеалу, який вони бачили, однак вони дали форму всьому, що найбільш довговічне й витривале сьогодні в нашій країні. Вони принесли в глушину думаючий розум, друковану книгу, глибоко вкорінене бажання до самоврядування, а також англійське загальне право, яке однаково судить короля й підлеглого, — закон, на якому базується вся структура нашого суспільства.

Важливо, що засади цього закону оптимістичні. У латинських країнах суд виступає з песимістичним упередженням. Ув'язнений вважається винним, поки не доведуть його невинність. В Англії та Сполучених Штатах існує оптимістична презумпція, що обвинувачуваний — невинний, аж поки заперечити це не стане неможливим. За нашої системи, кажуть, виправдовують багатьох злочинців; але це безсумнівно краще, ніж мали б страждати багато невинних. Песиміст волає: «У людині немає добра, воно в ній не затримується! Усе йде через постійні втрати до кінцевого хаосу. Якщо й була колись думка про щось добре, вона безсила, і світ прямує до руїни». Але ж, дивіться, закон двох найбільш тверезомислячих законослухняних націй на землі передбачає добре в людині й вимагає доказу поганого.

Оптимізм — віра, яка веде до досягнення. Пророки світу були добрі серцем, інакше їхні прапори стояли б самі в полі й нікому було їх захищати. Світ слухає сильного чоловіка, Лінкольна, який не спіткнеться в час сумніву, біди чи нужди. У далечині він бачить успіх, і з натужною надією, сподіваючись супроти безнадії, він надихає націю. Упродовж ночі

відчаю він каже: «Усе добре», — і тисячі знаходять спокій у його впевненості. Коли така людина осуджує й вказує на ваду, нація слухається, і слова ортора потрапляють до вух людей; але вухо стає нечутливим до плачу, звичного для Єремії.

Нашим газетам слід пам'ятати це. Преса — трибуна сучасного світу, і багато залежить від проповідників, які займають місце за нею. Якщо протест преси проти неправедних заходів на користь, тоді протягом 99 днів слово проповідника має бути життєрадісним і бадьорим, щоб на сотий день голос осуду міг мати у сто разів більшу силу. Таким був шлях Лінкольна. Пророк не без честі, якщо він не песиміст. Екстатичні пророцтва Ісаї зробили набагато більше, щоб повернути вигнанців Ізраїля до своїх домівок, ніж зробив плач Єремії, щоб визволити їх із рук лиходіїв.

Навіть у день Різдва чи згадують люди, що Христос прийшов як пророк добра? Його радісний оптимізм — як вода для спраглих вуст, і найвищий виразник цього — вісім блаженств. Протягом дев'ятнадцяти століть християни споглядали Його сяючий лик і відчували, що все разом вийде на добро. І святий Павло теж учив віри, яка дивиться за межі найважчого в нескінченний горизонт небес, де у світлі досконалого розуміння губляться всі обмеження. Якщо ти народився незрячим, шукай скарбів темряви. Вони більш коштовні ніж офірне золото. Ці скарби — любов і добро, і правда, і надія, і їхня вартість вища за рубіни й сапфіри.

Ісус промовляє і Павло проголошує послання миру й послання розуму, віру в Ідею — а не в речі, у любов — не в завоювання. Оптиміст — це той, хто бачить, що дії людей не керуються ескадронами чи арміями, а моральною силою, що завоювання Олександра й Наполеона менш тривалі, ніж мовчазне опанування світу Ньютоном, Галілеєм і святим Августином. Ідеї потужніші від вогню й меча. Вони безшумно поширюються землями, і людство виходить і пожинає багатий урожай завдяки Богові; але досягнення воїна — як наметове містечко: «сьогодні — табір, завтра — усе знищене й щезає, лишається кілька ям і куп соломи». Такою була Добра Звістка Ісуса дві тисячі років тому. Різдво — свято оптимізму.

Хоча і є велике зло, яке ще не покорилося, і оптиміст не сліпий щодо цього, все ж він повний надії. Зневіра не має місця в його кредо, бо він вірить у нетлінну праведність Бога та гідність людини. Історія записує тріумфальне сходження людини. Кожна зупинка в її прогресі — лише пауза перед могутнім стрибком уперед. Час теж не розлагоджений. Якщо справді деякі з храмів, у яких ми поклонялися Богові, упали, ми на цих святих місцях побудували нові — ще вищі й святіші, ніж ті, що розсипалися. Якщо ми втратили якісь із героїчних фізичних якостей наших пращурів, ми замінили їх духовною шляхетністю, яка відхиляє гнів і перев'язує рани переможених. Усі минулі досягнення людини — і наші: більше того, її мрії стали нашою явною реальністю. У цьому наша надія й упевнена віра.

Як я стою у світлі щирого й справдешнього оптимізму, моя уява «малює ще більш славетні тріумфи на хмарі-завісі майбуття». Серед лютої боротьби й шуму систем і сил, які змагаються між собою, я бачу, як повільно виринає яскравіша духовна ера — ера, у якій не буде ні Англії, ні Франції, ні Німеччини, ні Америки, ні цього чи іншого народу, але одна родина — людська раса; один закон — мир; одна потреба — гармонія; один засіб існування — праця; один наглядач — Бог.

Якби я спробувала заново сформулювати кредо оптиміста, я б сказала щось на зразок: «Я вірю в Бога, вірю в людину, вірю в силу духа. Я вірю, що святий обов'язок — заохочувати та підтримувати себе та інших; стримувати язика від будь-якого нещасливого слова супроти Божого світу, бо ніяка людина не має права скаржитися на Вселенну, яку Бог зробив доброю та яку тисячі людей прагнули робити доброю. Я вірю, що ми повинні діяти так, щоб більше й більше наближати час, коли жодна людина не житиме зручно й невимушено, поки інша людина страждає». Ось постулати моєї віри, і все ж є ще один, від якого залежить усе, — нести цю віру понад кожною бурею, яка її затоплює, і зробити її принципом у нещасті та недузі. Оптимізм — це гармонія між духом людини й Духом Божим, Який виявляє Його діла добрими.

17-річна Гелен Келлер читає по губах Енн Салліван

1903 рік

Переклала з англійської
Наталія Добжанська-Найт

Дмитро Коваль: «КДБ старався проникнути в осередки церковного керівництва»

Коли в редакцію потрапила книга «Християни віри євангельської Володимирецького району Рівненської області: становлення та розвиток», ми зрозуміли, що мусимо поспілкуватися з її автором. Тому запросили Дмитра Коваля приїхати в Луцьк і розповісти про свій дослідницький досвід.

Дмитро Коваль (народився 1989 року) живе у Вараші, разом із дружиною Оленою виховує двох дітей. У місцевій церкві виконує служіння диякона. Працює на атомній станції на посаді старшого майстра релейного захисту та автоматики. Має освіту електрика (профтехучилище в м. Вараш), інженера-електроніка (Київський політехнічний інститут), бакалавра богослов'я (Львівська богословська семінарія). Навчається на магістерській програмі Євангельської теологічної семінарії в м. Київ.

— Розкажи про себе. Як так трапилося, що ти став вивчати історію християн віри євангельської?

— Ну, до цього був довгий шлях... Дуже часто, коли заходила мова про спірні питання в церкві, доводилося чути: «А раніше такого не було». І виникло бажання самому розібратися — а як було? Один із рушіїв — саме прагнення довести опонентам, що реальність набагато різноманітніша.

Наступне: коли читав історію п'ятидесятників Кременця, Львова, Дніпродзержинська, у мене виник інтерес — а як у нас було? Це був другий рушій, щоб досліджувати й шукати.

— Як же вдається, пишучи таке серйозне історичне дослідження, ще й працювати?

— Досі 10 років я працював по змінах. Така робота дозволяла працювати й над дослідженням. Іноді випадав вільний час у період чергування. Напевно, сторінок 200 було перекладено, зверстано на роботі. А в основному працював над книгою в нічний час — з 3 години ночі до 7 ранку. Якось читав про життя монахів і Жана Кальвіна, то вони вставали о 3 годині ночі. З часом це ввійшло в звичку. І справді, якщо лягти спати о 21-й, то о 3-й людина прокидається й нормально себе почуває, щоб працювати цілий день. За такою системою я жив, поки писав книгу.

— Книга — це серйозний результат. Як ти йшов до цього? Чи мав якісь публікації, статті?

— Ні. Єдина доповідь стосовно взаємодії церкви й держави була надрукована в збірнику «П'ятидесятництво в Західній Україні: історія і сучасність». Це матеріали конференції.

Я завжди цікавився наукою. У шкільні роки мріяв стати істориком-археологом. Пізніше переключився на фізику. Але у вільний від роботи час простіше вивчати історію, бо це не потребує лабораторії, ресурсів — аби були ручка й зошит (сміється).

Тому працював над самоосвітою, читав історичну літературу, консультувався у фахівців.

— Чи були люди, які підштовхнули тебе до історичних досліджень?

— Найбільше, напевно, Михайло Мокієнко. Коли я взявся писати першу статтю, навіть не знав, чи з того щось вийде. Але він побачив у мені потенціал — і це переросло у співпрацю. Він мене постійно мотивував. Також Ольга Підлужна, яка більше року співпрацювала зі мною як редактор книги.

Дуже позитивно до цієї справи ставилася церква — зокрема пресвітери, диякони. Особливо, коли їхав до архіву, багато хто з нетерпінням чекав, які документи я знайду. Мені було це приємно, і я відчував важливість місії, яку виконую. Така зацікавленість людей теж мотивувала до праці.

Більше того, церква повністю спонсорувала мої поїздки й витрати. Загалом проект коштував приблизно 300 000 грн. Робота тривала три роки. Поїздки в Білорусь, Рівне, Луцьк, Київ, проживання, харчування… На все це виділяли кошти з церковної каси. Скільки я просив, стільки й давали.

Ще одне — мені повністю довіряли. У процес дослідження ніхто не втручався. Адже нерідко буває й так: хто дає кошти, той замовляє, що і як писати. Був момент, коли потрібно було дійти до кінцевих висновків щодо оприлюднення документів КДБ. Я поїхав до Віктора Боришкевича (тогочасний старший пресвітер УЦХВЄ Рівненщини — прим. ред.), описав ситуацію, розповів про власне бачення. Він запитав: «Що від мене потрібно?» Я сказав: «Коли вийде книга, люди, можливо, заперечуватимуть, казатимуть, що я щось не так написав. Чи згідні ви, якщо так буде, сказати, що я незалежний історик, це моя особиста думка, яка має право на існування. І переслідувати мене не будете» (сміється). Він погодився й пообіцяв, що жодних церковних репресій не буде. Для мене було важливо, щоб він визнав незалежність наукового дослідження. За що я йому дуже вдячний. Свобода висловлювати власні думки — це дуже велике сприяння.

— А щодо чого саме у тебе були такі побоювання?

— Найбільше — щодо оприлюднення прізвищ агентів, які співпрацювали з владою. Хоча була вироблена максимально мирна методика: я хотів показати, що вони це робили не для того, щоб зрадити одновірців, а для того, щоб сприяти виживанню церкви. У цьому світлі й подавалися прізвища, власне, частина прізвищ…

— А чому тільки частина?

— Тому що щодо деяких немає можливості перевірити дані. До речі, документи далі 1970-го року досі не розсекречені. Це можна зробити, але потрібна впливова людина, яка могла б цей процес зрушити з місця.

— Чи були в ході дослідження виявлені імена людей, які співпрацювали з владою не з примусу, а свідомо?

— Власне, вони всі це робили свідомо. Якщо ви маєте на увазі тих, хто робив це задля наживи, то таких були одиниці. У книзі є така ремарка: «В опрацьованих документах лише один раз згадується про те, що спецслужби скористалися любов'ю до грошей однієї людини, і за допомогою цього витягували з неї інформацію». Єдиний випадок. Щодо усіх інших — близько сотні людей — самі спецслужби пишуть: «Хоча вони і співпрацюють з нами, та ми впливу на них не маємо, вони ведуть свою лінію й користуються нашими стосунками для того, щоб будувати церкву».

— І це справді так було?

— Так. Мені здається, що я зміг у книзі відобразити цей факт. Є документи Комітету держбезпеки, який заявляє, що всі єпископи ВРЄХБ — їхні агенти, що власне сама ВРЄХБ є їхнім дітищем. Але вже в документах 4-5 років потому вони самі пишуть: «Хоча вся верхівка в наших руках, але вони нічого не роблять, доки ми їх не змусимо. І навіть не роблять того, до чого змушуємо. Вони підпільно ведуть усю ту церковну активність, яку ми їм забороняємо вести». Я зробив для себе висновок, що єпископи спочатку змушені були домовитися, бо інакше не давали реєстрації. Але надалі зайняли таку позицію: «Ми не будемо до кінця їм розкривати обставин церковного життя, бо й вони не розкривають нам цілей секретної співпраці». І, користуючись цією співпрацею, вони робили, по суті, все, що їм забороняли.

Такий приклад. Спецслужби звітують про те, що у Львів повернувся з ув'язнення один п'ятидесятник. Звернувся в місцевий Комітет держ-

безпеки, записався агентом, отримав гроші. Потім звернувся в залізничне відділення держбезпеки, записався агентом, отримав гроші. І так по всіх відділеннях! Зібрав гроші, прийшов до церкви, розповів, хто за ким стежить, про всі методи роботи КДБ — і пішов у підпілля. І вони пишуть: «Де нам тепер знайти цього пройдисвіта?» (Сміється). У КДБ писали: «Ми маємо справу з дуже законспірованим суб'єктом, у якого є своя система шифрування, система зв'язкових, нелегальні типографії…» Цілий список. І продовжують: «Вони цього навчилися ще з тюрем царської Росії, вони детально вивчили нашу роботу, вони все вміють». Тому КДБ дуже старалися проникнути в осередки керівництва. Особливо нереєстрованих п'ятидесятників.

— Чи є факти, коли в церкву засилалися спеціально підготовлені служителі?

— Є факти, що готувалися такі люди. Але вони засилалися як рядові члени. Можливо, вони могли става-

ти зрештою служителями, цю лінію не прослідковано. Але самі спецслужби в 1960-х роках дійшли висновку, що цей метод неефективний. Це зафіксовано в документах: «Більше не використовувати практики залучення мирян як спецагентів в церкві. Краще завербувати такого члена, який потенційно швидко може бути обраним на керівну посаду». Таким чином вони змінили стратегію через те, що не мали успіху.

— Давно йде мова про розсекречені документи, згідно з якими влада цілеспрямовано намагалася маргіналізувати церковне середовище. Для цього впроваджувалася заборона на музику, здобуття освіти тощо. У деякий церквах досі помітні відголоски цього. Чи проходили через твої руки такі матеріали і чи є вони десь опубліковані?

— Так, вони є і в моїй книзі. Зокрема, т. зв. циркулярні листи, які розсилалися ВРЄХБ. Ієрархія така: ВРЄХБ перебувала в тісній співпраці з державними службами. Це був свідомий вибір, інакше їх би не існувало. Відповідно, Комітет держбезпеки намагався влаштувати внутрішнє життя ВРЄХБ так, як йому було вигідно. А вигідно було, щоб віруючі виглядали відсталими неосвіченими людьми без будь-якої культури. Точніше, їм так казали: «Не може бути жодної церковної культури, якщо хочете культури, то йдіть у світські бібліотеки, клуби, кіно й т. ін.» І розсилали циркулярні листи приблизно такого змісту: «Нам стало відомо, що в церквах практикують декламацію віршів, спів дуетом, квартетом, використання музичних інструментів… Це не побожно! Припиніть цю практику, інакше наслідки будуть важкі, і ви знаєте які».

Але центральні баптистські церкви — у Києві, Донецьку, Москві — вели повноцінне життя. Там була можливість і грати, і співати, і будувати власну культуру. А всі ці заборони стосувалися більше периферії. Один із пресвітерів нашого району писав у листі уповноваженому: «Чому така несправедливість? Я їздив у Донецьк, там усе зовсім по-іншому, там молодь приходить на зібрання… Чому в нас це заборонено?» Тобто в громадах, куди приїжджали іноземці, давали більше свободи. Можливо, це робилося «для вітрини».

— І вони мусили не з власної волі впроваджувати в церквах такі правила?

— Наскільки я знаю, так. Хоча не всі пресвітери й зачитували такі листи у своїх церквах, проте церковне життя все ж спрямовували відповідним чином. І з часом це переросло в церковний світогляд. Люди стали пояснювати речі, яких не практикували в їхній церкві, біблійними категоріями.

— Отже, сучасні заборони в церквах витікають ще з тих часів?

— Вплив держави через церковну структуру — це одна з причин. А друга причина в тому, що служителі, які розбудовували церкву, після війни були усунуті, вислані. На їхньому місці лишилися молоді. І саме вони потім приймали постанови про довжину спідниць, рукавів і т. ін. Це описує у своїй книзі Олександр Гула.

— Цікаво, чому молоді люди за таке взялися?

— Вони були дуже «ревними». Навіть давали обітницю безшлюбності. Намагалися все звести до чітких правил. Є й третя причина. Михайло Мокієнко розповідав, коли його дід повернувся з ув'язнення, молодь використовувала в служінні музичні інструменти. І він сказав: «Я страждав, а ви тут розважаєтеся під музику?» З тих пір музика в тій громаді не в пошані.

На мене самого вплинув такий світогляд: «Краще бути віруючим прибиральником, ніж професором-атеїстом». Чомусь не казали: «Краще бути віруючим професором, ніж прибиральником-атеїстом». Я виріс у християнській сім'ї і щиро так вірив. Пам'ятаю, як важко було себе перебороти, щоб піти навчатися в університет. Хоча до 1939 року в шмідтівських церквах до цього всього ставилися нормально. Вони не билися лобами в другорядні питання, а легко їх вирішували. Тільки в маргінальних групах це ставилося на рівень спасіння.

— З якими особливостями й труднощами доводилося стикатися

Біблійні курси у селі Стара Човниця, 1930-ті роки

під час вивчення церковної історії?

— Почну з труднощів. Більшість церков майже не зберегли власної історії. Частково тут, звичайно, влада постаралася — вилучила нашу історію і зберігає у своїх спецсховищах. Конкретно я працював зі справою по учасниках з'їзду в Дніпродзержинську 1948 року. Раніше була доступна лише текстова частина, а тепер дозволили працювати також із вилученими документами та особистими речами. Наприклад, збереглися фотографії, які дозволяють відновити вигляд християн 1948 року, який відрізняється від того, який був після 1948 року.

З іншого боку, у віруючих виробився такий світогляд: краще нічого не зберігати, бо можуть вилучити. А те, що й зберігалося, часто губилося через необачність. Наприклад, у нашому районі був, як мінімум, один конспект із Гданської біблійної школи, де навчався Семен Москалик. Але він пропав. Оце було найважче — віднайти первинні документи.

Коли йшла мова про історію до польських часів, то в церковному середовищі ходило багато переказів. Їх не можна було однозначно відкинути, але й багато було неправдоподібного. Хоча ці перекази походили від авторитетних людей, та вони привнесли те, чого не могли знати. Їм просто ніхто не міг заперечити, і ці історії вжилися в церковну свідомість. Тому ще однією трудністю було — обґрунтовувати, чому ті чи інші «факти» не достовірні. А допомогли в цьому документи 1920-х рр., знайдені в Бресті. Вже проти них ніхто не міг заперечити. Тепер деяким громадам навіть доведеться змінити певні усталені дати (наприклад, рік будівництва дому молитви) відповідно до інформації, знайденої в документах.

— Чи вдалося в ході роботі над книгою зробити відкриття, які можна назвати сенсаційними, несподіваними?

— Були, у кількох періодах. Першим несподіваним відкриттям стало те, що всі п'ятидесятники Володимирецького району спочатку були баптистами, тобто всі церкви, утворені до 1926 року. Я цього не знав, і ця інформація не була поширена. Друге — те, що не всі п'ятидесятники належали до союзу Г. Шмідта. Це поширене уявлення. Але виявляється, що існувала опозиція, яка належала до центру в Кременці. Між цими двома союзами були немалі протиріччя. Такі, що й із кафедри знімали один одного.

Найкраще це можна проілюструвати на прикладі Мойсея Мурзи, який згаданий у книзі Володимира Франчука. Йому приписується те, що він був співробітником Юхима Стрєлки і, ймовірно, був на з'їзді 1956 року в Харкові. Цю ж думку переймає Василь Боєчко і вже вказує, що не ймовірно, а точно. Але з кримінальної справи Мойсея Мурзи виходить, що він Юхима Стрєлки не знав взагалі й належав до нереєстрованих (нешмідтівських) п'ятидесятників.

— Наскільки відомо, з'їзд 1929 року в Човниці об'єднав церкви Волині й Тернопільщини, що належали до центру в Кременці.

— Це загальнопоширена думка, але, згідно з документами з Бреста й Варшави, вона помилкова. 1929 року, перш ніж у Човниці відбулося об'єднання, були консультації в Кременці. І частина кременецького союзу не захотіла йти в російськомовний інтернаціональний союз. І після з'їзду в Човниці все ще існував центр у Кременці, який не належав до Г. Шмідта. Вони мали свій статут, свої з'їзди й навіть того ж 1929 року паралельно подавали свої окремі документи на реєстрацію. У книзі є фото їхнього оргкомітету.

Ще одна невідома досі сторінка стосується періоду після 1948 року. Коли засудили учасників з'їзду в Дніпродзержинську, у Рівненській області існував тимчасовий центр керування всім п'ятидесятницьким рухом — т. зв. Місіонерський центр. Була попередня домовленість, хто прийме на себе керівництво, якщо учасників з'їзду ув'язнять. Так і сталося.

Оркестр церкви с. Степань

— Твоя книга базується суто на документах чи також на усних свідченнях?

— Я дійшов висновку, що потрібно виходити з документів, свідченнями можна тільки підтверджувати документи. Пам'ять людей дуже вибіркова. Більш цінними є записи й фотографії. Сьогодні, коли не лишилося людей, які жили до Польщі, ми не можемо відновлювати історію за свідченнями. Взагалі, я вважаю, що можна приймати до уваги свідчення, якщо людині не більше 60 років і свідчення стосується останніх 30 років її життя. Людина запам'ятовує здебільшого моменти, які змінили її життя, а рутинну інформацію забуває. Деякі документи я підтверджу-

вав свідченнями 1970-их років. Але це історії людей, які пережили знущання в школі, військкоматі… Тому ці події врізалися в їхню пам'ять, дехто навіть мав записи.

— Дуже вразили фотографії в книзі. Де вдалося дістати такі якісні й рідкісні фото?

— По всіх усюдах (сміється). Усіх, кого знав, просив — дослідників і з України, і з Білорусі… Вони дали частину фотографій до 1930-х років. Решта — були надані архівом Асамблей Божих у Спрінгфілді. Усі місіонери, які тут працювали, відправляли туди звіти. У них дуже багато фотоматеріалу. І вони в обмін на книгу погодилися безкоштовно надіслати фото (у звичайному порядку одне фото коштує 30$). Ще інші — збирав по людях, по архівах.

— А з чого почалося написання книги?

— Почалося з того, що назрівав ювілей — 20-річчя дому молитви. І я з Віталієм Котком взявся збирати історію церкви. Щось ми познаходили, але дуже мало. Потім у нас відкрилася філія Львівської богословської семінарії — і приїхав викладати М. Мокієнко. Він жив у мене вдома, тож я показав свої напрацювання. Тоді він мене запросив на історичну конференцію у Львів. І так пішла праця в цьому напрямку.

— Чи плануєш працювати в цьому напрямку далі? Які плани на майбутнє?

— Є декілька планів. Поперше — зробити енциклопедію про всіх п'ятидесятників України. Якщо збереться колектив, це буде реально зробити. Бо треба в архівах попрацювати добряче. Саме зараз у нас є можливість відновити біографії служителів — де жив, працював, фотографії, обставини служіння… Тобто заповнити всі білі плями. Невідомо, чи довго ще буде така можливість.

І ще є бажання зробити мультфільм для дітей про п'ятидесятників. Діти, молодь не знають історії. Й інакше, як через відео, до них історію не донести. Книгу вони читати не будуть.

— У відсотковому співвідношенні, яких ресурсів найбільше не вистачає під час таких досліджень — коштів, кадрів тощо?

— Кадрів. Фінанси можна знайти. Якщо поставити мету, можна навіть із власного бюджету виділити. Але сам нічого не зробиш. Ось зараз для роботи над енциклопедією якраз найбільше не вистачає, щоб у кожному районному центрі була людина, або ж — одна людина на зарплаті союзу, яка проїхала би по всіх обласних центрах, по управліннях СБУ, скопіювала би всі кримінальні справи (що є абсолютно безкоштовно) й акумулювала би цей ресурс. Кадри зараз вирішують усе.

— Як, на твою думку, залучити людей до такої наукової роботи?

— Залучити людей можна на тому етапі, коли в них самих є інтерес до певної справи. Починати потрібно ще з підлітків. Має бути хоча б така стратегія: припустимо, є старшокласник, який горить історією — церква може оплатити його навчання за умови, що він потім працюватиме над церковними проектами. У нас такої системи немає, бачення такого немає. Церква має поставити собі запитання: чи потрібні нам такі спеціалісти, які будуть через 20 років писати наукові праці з біблеїстики, давньогрецької, давньоєврейської… Щоб розвиватися, а не тільки відтворювати чиїсь думки. Якщо потрібні, то їх потрібно навчити й працевлаштувати. Можливо, доведеться потіснити когось. Але сьогодні швидше вкладаються кошти в каміння, ніж у книги, за якими будуть учитися через багато років. Інші конфесії, які років 30 тому передбачили потреби часу й послали своїх людей навчатися на Захід, сьогодні збирають плоди. Викладаючи в семінарії, я бачу, що є здібні люди, але їм потрібно запропонувати відповідні умови праці.

— Останнє запитання — на тему номера. Працюючи над таким великим проектом як написання книги, очевидно, необхідне чітке планування часу, самодисципліна, відповідальне ставлення до роботи. Чи користувався ти якоюсь методикою? Чи, може, у тебе така вроджена педантичність?

— Можливо, це й вроджена риса. Коли беруся за якусь справу, то завжди хочу зробити її краще за попередників, принаймні, не гірше. Напевно, це наша сімейна риса — максималізм. Звідси виходить і самодисципліна — якщо людина хоче зробити діло, яке для неї важливе, вона докладе максимум зусиль. Якщо ж справа для неї неважлива, то, як не дисциплінуй, — усе марно.

У моєму випадку, усе було сконцентровано на внутрішньому бажанні — я дуже хотів, щоб ця книга була! Це було потрібно перш за все для мене самого — те, на що я міг би опертися в подальшому служінні. Це мною й рухало.

Розмовляли:
Юрій Вавринюк, Дмитро Довбуш, Ольга Міцевська

Я не раз чув, як служителів просять: «Поділися своїм баченням, як ти маєш далі вести народ». І буває досить складно відповісти, як ми далі йтимемо за Господом і вестимемо за собою інших. Проте кожен із нас має потребу в реальному баченні. У Книзі приповістей Соломонових, 29:18, сказано: «Без пророчих видінь люд розбещений, коли ж стереже він Закона — блаженний». Я не хочу говорити сьогодні про бачення як дар Святого Духа, але хочу говорити про те бачення, яке отримує кожна людина, яку Бог кличе до служіння, щоб розуміти, що їй далі робити.

Наведу один приклад. Приблизно 400 років тому корабель «Мейфлавер» переплив через океан з Англії до Америки. Це були так звані пілігрими, які за свою віру були переслідувані в Англії і тепер шукали нових можливостей для сповідування своїх християнських цінностей, своєї віри. Коли вони прибули на північний схід Америки, то за перший рік створили план міста, у якому мали жити, і стали втілювати його в життя. У наступному році вони обрали адміністрацію міста, яка ще через рік представила план будівництва дороги на п’ять миль на захід. Це була, фактично, пустинна територія, тому люди обурилися й навіть пропонували притягти до відповідальності міську адміністрацію за неефективне використання коштів, а згодом оголосили їй імпічмент. Люди вважали, що ця ідея не перспективна — для чого вкладати кошти в дорогу в нікуди. Ці люди пропливли тисячі миль на захід у пошуках кращої долі, потім влаштувалися на новому місці, сформувалися як суспільне середовище. І на тому їхнє бачення закінчилося. У них його не було навіть і на п’ять миль. Як тільки вони відчули себе комфортно на новому місці, їхнє просування вперед, їхній розвиток закінчився — і прийшли до кризи.

Коли в нашому служінні, у нашій праці ми втрачаємо бачення

Здатність бачити наперед

того, що ми маємо робити завтра, у ньому виникають труднощі. Й іноді через це ми втрачаємо досвідчених служителів, які багато років могли вести народ, маючи бачення, а втративши його, перестали рухатися вперед, що призвело до кризи.

Що ж таке бачення? Здатність бачити наперед, бачити те, чого ще немає, але яке стане реальністю. Це картина майбутнього, яка запалює серце.

Пригадуєте дванадцятьох розвідників, які повернулися до Мойсея. Десять із них сказали: «Ми далі йти не можемо, вертаймося назад. А Мойсея каміння побити треба. Бо в цій землі сини Енакові, людивелетні, ми як сарана в їхніх очах». Але я хочу прочитати про двох людей, які мали бачення: «А Ісус, син Навинів, та Калев, син Єфуннеїв, із тих, що розвідували той Край, пороздирали одежу свою, та й сказали до всієї громади Ізраїлевих синів, говорячи: «Той Край, що перейшли ми по ньому, щоб розвідати його, Край той дуже-дуже хороший! Якщо Господь уподобає Собі нас, то впровадить нас до того Краю, і дасть його нам, Край, який тече молоком та медом. Тільки не бунтуйтесь проти Господа, і не бійтеся народу того Краю, бо вони хліб для нас! Їхня тінь відійшла від них, а з нами Господь, не бійтеся їх!» (4М.14:6-9).

Одні люди порівнювали синів Енакових із собою й бачили себе мізерними перед ними. Але двоє людей порівнювали синів Енакових із Богом і казали: «Хто вони такі, якщо з нами Бог?!» Зауважте: усі мали певне бачення, але двоє з них мали правильне бачення й змальовували картину, яка запалює серця й мотивує до руху вперед.

Істинне бачення — це щось більше, ніж ми самі. Це здатність дивитися на все очима Божими. Як, де отримати таке бачення? Це питання не раз постає в нашому житті та служінні, особливо коли ми починаємо щось робити. Через Єремію Бог сказав до людей: «Бо Я знаю ті думки, які думаю про вас, говорить Господь, думки спокою, а не на зло, щоб дати вам будучність та надію» (Єр.29:11). Бог, Який веде нас, має бачення для нас. Ми не сліпі кошенята, яким самотужки треба знайти шлях. Ісус сказав, що Він — дорога, правда й життя. І хто йтиме за Ним, не буде посоромлений. Бо лише Бог має перспективу й знає майбутнє кожного з нас і всієї Церкви в цілому.

Для того, щоб отримувати це бачення, ми повинні будувати особисті стосунки з Ним. Хочу трохи розповісти про своє життя. Я ріс дуже хворобливою дитиною (був восьмою дитиною в сім'ї), часто травмувався й не раз чув недобрі прогнози щодо свого майбутнього. Коли нашого батька засудили за віру, а мені було дев'ять місяців, учителі казали моїм старшим братам: «Та вимруть ці діти, як голодні щенята». Потім, коли я підріс, то часто отримував вивихи й переломи. І ось одного разу підслухав розмову батьків: «Куди ж нам відправити того Віктора? Ким же він може стати?» Мої старші брати на той час уже працювали хто водієм, хто будівельником. А я не міг працювати фізично. І мої батьки не мали жодного бачення щодо мого подальшого життя. Але коли Бог дає нам життя — знає, для чого; і коли кличе нас до Себе — Він має бачення щодо нас. Навіть наші батьки можуть не мати цього бачення, а у Бога воно є. Ми не продукт випадку, ми — продукт страждання Сина Божого Ісуса Христа. І, платячи ціну за нас, Він мав бачення щодо нас.

Для того, щоб отримати бачення, треба бути вірним поклику. Тобто треба знати, до чого покликав Господь, і рухатися в цьому напрямку. Дуже важливо робити головне, а не термінове. Коли ми приїхали до Америки, дружина запитала мене: «Ти знову відкриватимеш церкву?» Я відповів, що ні — з мене досить. Але згодом я відчув, що в цьому є потреба, що я покликаний саме для цього. Я тримався того, до чого мене Бог покликав, і вдячний Господу, що він благословляє нашу вірність. Дев'ятнадцять років тому наша церква починалася з семи сімей, а тепер у нас 524 члени церкви. Чи все завжди було легко? Ні! Але якщо ти вірний у тому, до чого Бог тебе кличе, Він благословляє, дає бачення, спрямовує.

Ще один момент, який дуже важливий для отримання бачення, — триматися Слова Божого. Бог не сказав нам самим вигадувати, що ми маємо робити. Ісус дав нам Євангелію, яка є силою Божою на спасіння кожному, хто вірує. Це дуже сильна зброя. І коли ми використовуємо її, проявляється Божа сила. Яке наше головне завдання за Євангелією? Це Велике доручення Христове — йти по цілому світові й проповідувати людям, тому що мета приходу Христа — знайти й спасти те, що загинуло. І коли Христос живе в нас і діє через нас, ми маємо здатність поширювати Євангелію й приводити людей до спасіння.

Робіть так, як відкриває вам Господь. Він ніколи не ховає Своїх намірів від тих, хто служить Йому й виконує Його волю. І якщо ми не маємо слова від Бога і Його спрямування — це не в Богові проблема, а в нас самих. Можливо, ми десь відійшли від свого призначення, від свого завдання. Бог хоче говорити до нас, хоче давати відкриття, хоче давати нам бачення. У певний час я мав певні боріння щодо будівництва дому молитви, вагався, чи доречно це саме в той час. І одного разу до нас у церкву приїхав Джордж Давидюк і, проповідуючи, якось несподівано зазначив: «А, до речі, Вікторе, я відчуваю, що ви повинні будувати дім молитви». Я щиро подякував Богові, бо це було реальне підтвердження для мене. Джордж поїхав, а я став далі вагатися: А де ж візьмемо фінанси?» І Господь вночі проговорив до мене: «Я дам фінанси!» Коли я оголосив це в церкві (а в нас на той час ще й борг був), двадцять людей сказали, що також мають розум Христів і бачать, що ми не потягнемо цього. Вони вийшли з церкви. Але за рік і вісім місяців ми закінчили будову, для якої Бог дав нам три мільйони двісті тисяч доларів. Це чудо Господнє!

Бог говорить до нас, дає відповіді на наші питання, Він дає нам бачення й відповідає за Своє слово. Але якщо ми хочемо мати це бачення від Бога, то повинні триматися Божого відкриття та Його слова і йти за Ним. Уявіть собі ситуацію: усю ніч рибалки-професіонали ловили рибу, але нічого не впіймали. А тут приходить якийсь тесля й ка-

же: «Закиньте сітку праворуч від себе!» У серці рибалок був сумнів, але вони вчинили за словом Христовим — і побачили неймовірне чудо. Коли Бог дає слово, хай навіть воно не вписується в рамки нашої логіки, ми повинні діяти так, як Він каже. І це обов'язково спрацює і дасть нам змогу бачити більш широко.

Щоб мати бачення, як рухатися далі, дуже важливо робити те, що може ваша рука. Іноді, оцінюючи свої можливості, ми кажемо: «Я не можу цього робити, бо в мене немає того чи іншого». Але ми забуваємо, що Той, Хто в нас, більший від того, хто у світі. І Господь, Якому ми служимо, має все й може все. Тому хай віра наша буде не в те, чого немає, а в Того, Хто сказав: «Я не залишу тебе!»

І цей же Бог хоче відкривати нам шлях, давати бачення. Але кожне бачення потребує від нас сміливості. Коли Бог сказав Мойсеєві вивести Ізраїль із Єгипту, той знаходить різні відмовки. Але Бог каже: «Неважливо, ким є ти, Мойсею. Я з тобою!» І зрештою Мойсей став великим лідером Божого народу. І коли Бог ставить Ісуса Навина на чолі Свого народу, люди не вірять, що він зможе повести так, як його попередник. Проте Бог каже Ісусові: «Будь сильний та відважний!»

Тому не рівняйте себе з кимось. Дивіться на Бога й будьте сильними та відважними в Ньому. Як багато ми втрачаємо, коли боїмося. Прийшовши в обітовану землю, Калев попросив в Ісуса Навина собі в спадщину гору, де жили велетні. І він прогнав звідти трьох велетнів, і це тоді, коли йому було вже 85 років.

Люди можуть по-різному думати й говорити про нас, давати різні поради. Але найважливішим є те, що Бог думає про нас. Тому будьмо відважними, йдучи за Господом і виконуючи Його справу, до якої Він покликав вас. І завжди будьте готові до кроку віри. Щоб прийняти бачення від Бога й реалізувати його, потрібна віра. Без віри Богові догодити неможливо.

Дуже важливо також зазначити: мати бачення — не означає відірватися від Тіла Христового й рухатися самотужки. Служитель повинен захопити цим баченням народ і згуртувати довкола нього, щоб кожен знайшов своє місце в ньому. Пригадуєте, коли Божий народ воював з Амаликом, Мойсей молився з піднятими вгору руками, а Хур та Аарон підтримували йому руки. Так само й тепер бачення дається для того , щоб привести Тіло Христове до єдності.

Усі ми різні, у нас різні дарування, різні покликання, але ми працюємо на одне ім'я — найвеличніше ім'я — ім'я Ісуса. Звісно, Бог використає різних людей, він ставить людей на чолі Свого народу, але ми працюємо лише ради слави імені Ісуса Христа.

І ще один уважливий момент: щоб мати бачення й змогу реалізувати його, треба платити ціну. Найбільш яскравим прикладом цього є Сам Бог, Який так полюбив світ, що віддав Сина Свого єдинородженого ради спасіння людей. Ми часто повинні жертвувати особистим комфортом, власними інтересами. Мойсей, маючи бачення від Бога, відрікся від права бути сином дочки фараонової, бо вболівав за долю свого народу. «Він хотів краще страждати з народом Божим, аніж мати дочасну гріховну потіху. Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скарби єгипетські, бо він озирався на Божу нагороду» (Євр.11:25-26). Тому не соромтеся наруги Христової. Йдучи за Богом, ми не будемо популярними в цьому світі. Я щиро бажаю, щоб у вашому житті було все найкраще, але з досвіду знаю, що слідування за баченням, даним від Бога, не приносить особливої популярності, частіше навпаки — багато критики. Не будьте рабами людської думки, не соромтеся говорити непопулярні речі, якщо це велить вам Бог. Звісно, ми служимо людям, ми ведемо людей, але ми раби нашого Господа й повинні виконувати Його волю, ідучи за тим баченням, яке Він нам дає.

Віктор ПРОХОР,
пастор, суперінтендат
Слов'янського об'єднання
Асамблей Божих США

«Господи, якщо Ти є...» — мабуть, саме такими словами починаються молитви мільйонів нецерковних людей. Ідея такої молитви — виклик і умова-прохання, щоб Бог довів Своє існування.

Якщо Бог відповів на молитву — Він є, і Він є Бог. Якщо не відповів — або не Бог, або взагалі Його нема.

Насправді ж такий метод богопізнання не працює. Саме те, що Бог НЕ відповідає іноді на мою молитву, є найкращим доказом, що Бог є Богом. Бо якби Він робив усе, що я скажу, то богом був би я, а Він був би якимсь джином.

Можете уявити собі, що батьки ніколи й ні в чому не відмовляють своїм дітям? Страшна картина. Тільки погані батьки можуть так робити.

Але ми любимо дітей. Ми розуміємо, що вони не все знають і розуміють. Ми не хочемо, щоб вони зазнали шкоди, але бажаємо дати їм найкраще.

Якби Бог виконував усі наші прохання, Він не був би особою, а просто Силою, яку треба навчитися викликати й правильно спрямовувати.

Звісно, у реальному житті ми можемо розриватися на частини від несправедливості, бажання щось отримати чи досягти своєї цілі. Так само, як і діти розриваються від плачу в супермаркеті чи біля кіоску з морозивом. Хтось може сказати: «Не треба порівнювати дитинство зі справжнім життям!» Зауважу, що дитинство не менш справжнє, ніж дорослість, і емоції такі ж, навіть часом гостріші.

Ми всього не знаємо й не розуміємо. Але основне, про що не треба забувати, і що дійсно має значення, то це три простих слова — БОГ Є ЛЮБОВ.

Олег ПАВЛІЩУК

Третя Всеукраїнська Хода на захист прав дітей та сімей зібрала близько 10 тисяч учасників

Цього року Всеукраїнська Хода на захист прав дітей та сімей зібрала близько 10 тисяч людей — це приблизно втричі більше, як минулого року.

Люди прийшли, щоб підтримати ініціативу ВРЦіРО та заявити про необхідність системної реформи державної сімейної політики.

Вранці 2 червня свято розпочалося концертом і розвагами для дітей на Софійській площі, а об 11-й учасники колонами рушили від Софійської через Майдан Незалежності до Верховної Ради.

Цього разу Хода відбувалася під гаслом: «Щаслива родина — здорова Україна!»

Спеціально до цього дня було надруковано інформаційні флаєри, у яких організатори ґрунтовно виклали свою позицію щодо проблем державної сімейної політики та своє бачення її вирішення. Зокрема, учасники Ходи пропонують об'єднати зусилля влади й громадськості для підготовки молоді до подружнього життя й відповідального батьківства, що має стати ключем до вирішення демографічної кризи та популяризації усиновлення сиріт, реагування на проблематику абортів і домашнього насильства.

Участь у Ході взяли глави та повноважні представники різних церков та об'єднань. Старший єпископ УЦХВЄ Михайло Паночко, звертаючись до учасників у прямому ефірі радіо «Марія», відзначив: «Ця мирна хода спрямована проти того, що сьогодні стає проти сім'ї. І якщо ми зараз будемо інертні, то в майбутньому дуже постраждаємо. Тому я щиро вдячний усім, хто прийшов на цю акцію», — підкреслив старший єпископ.

Тисячі християн об'єдналися в молитві за Україну в столичному Палаці Спорту

2 червня 2018 року в Палаці Спорту м. Києва більше як 8 тисяч християн України об'єдналися в загальнонаціональній Молитві за країну. До цього заходу приєдналися тисячі місцевих церков у різних населених пунктах усіх областей України.

Протягом трьох годин близько 20 священнослужителів звершували молитви зі сцени.

«У молитовну чашу потрапляють тисячі молитов за різні сфери нашого життя. Ми маємо усвідомити, що йде духовна війна, і я прошу серйозно поставитися до сьогоднішньої події, — підкреслив старший єпископ Михайло Паночко. — Біблія стверджує, що дім (або держава) будується мудрістю і розумом ставиться міцно. Мудрість — це правильна розумна поведінка: втікати від зла й творити добро. Мудрість — це боятися Бога, любити й прощати. Проблеми в Україні здебільшого пов'язані з немудрою поведінкою політиків і нас із вами. І наша з вами молитва: Боже, дай мудрості!»

Глави церков також молилися за впровадження християнських цінностей, за зупинення військової агресії, за дітей та молодь України, за зміцнення інституту сім'ї, за зцілення та прощення, за чесних політиків та виведення України з кризи, за припинення поширення неправди в ЗМІ.

Також під час заходу лунали виступи об'єднаних хорів та різних музичних колективів, у тому числі й дитячих.

Пряму трансляцію з перекладом на англійську мову дивилися в Україні та в усьому світі.

Нагадаємо, що вже третій рік поспіль віряни євангельських та традиційних церков проводять спільне Молитовне зібрання.

Ідею започаткувати Національний день молитви за Україну запропонував міжнародний проповідник із Великобританії Девід Хасавей. Він стверджує, що такого єднання між релігіями немає в жодній країні. «Я закликав націю молитися за вирішення війни на сході — цього не можуть зробити політики й військові, але я вірю, що Бог може», — наголосив він.

Додамо, Національний день молитви за Україну ввійшов до переліку офіційних заходів 2018 року в рамках святкування Року Слова Божого в країні. Тому в кінці програми бажаючі мали нагоду взяти участь у створенні рукописної Біблії. Цей історичний документ планують внести до національного реєстру рекордів України.

Перша конференція українських місіонерів в Іспанії відбулася в місті Аліканте

29-31 березня в м. Аліканте, у приміщенні Церкви «Боже Спасіння» відбулася перша конференція місіонерів Іспанії, яка зібрала понад 65 учасників, які приїхали з усіх куточків Іспанії, України та Чехії. Це були не лише місіонери, але й ті, хто підтримує та вболіває за це служіння.

Першого дня привітальне слово виголосив відповідальний за служіння в Іспанії Ярослав Демко.

До слова був запрошений і Ростислав Шкіндер – директор місіонерської школи «Ковчег Спасіння», що в м. Києві. Власне, близько двох десятків молодих місіонерів приїхали в Іспанію саме з України. Серед інших поважних гостей на конференції були присутні Василь Євчик – заступник начальствуючого єпископа ХВЄ Росії, Андрій Ходорчук – учитель Біблії.

В Іспанії лише легально проживає приблизно 100 тисяч українців, є 10 церков християн віри євангельської, ще п'ять у процесі відкриття.

Емігрантам, так само й іспанцям, потрібно доносити Євангелію, і українські місіонери взялися за цю благородну справу.

Звітно-виборна конференція Української Церкви Християн Віри Євангельської

16-18 травня 2018 року в м. Києві (церква «Благодать») відбулася звітно-виборна конференція Української Церкви Християн Віри Євангельської. Відкриваючи її, перший заступник старшого єпископа Микола Синюк звернув увагу на вірш із Писання, який став гаслом конференції – «Ідіть за Мною» (Мт.4:19). Цими словами звернувся Ісус Христос до своїх учнів, обіцяючи зробити їх «ловцями людей».

Старший єпископ Михайло Паночко, вітаючи учасників конференції, висловив упевненість, що Господь особливо благословить конференцію.

З привітаннями до церкви звернулися представники депутатського корпусу Іван Крулько та Олег Березюк, Міністр культури Юрій Марченко та глави п'ятидесятницьких об'єднань із різних країн світу, зокрема Віктор Прохор (США), Василе Лівіу (Румунія), Уско Катто (Фінлфндія), Бернард Коккер (Великобританія), Пауль Верн (Швеція) і Пелле Хорнмарк – голова Європейського братства п'ятидесятників.

Другого дня після теплих вітань та настанови від єпископа з Румунії Арделіана Мойсе розпочалася звітна частина. Про роботу за рік та за звітний термін (чотири роки) розповідали старший єпископ УЦХВЄ Михайло Паночко, заступник старшого єпископа Микола Синюк та регіональні заступники: єпископи Олександр Бабійчук, Юрій Веремій, Михайло Мокієнко, Анатолій Козачок та Михайло Близнюк. Після перерви звітували керівники відділів братерства.

Опісля розпочалася виборна частина. Делегати звітно-виборної конференції проголосували за нового голову. Ним у черговий раз обрано єпископа Михайла Паночка. За результатами таємного голосування за його кандидатуру віддали голоси 72% делегатів. Посаду голови Союзу він очолюватиме вже вшосте, будучи обраним ще в 1998 році та переобраним кожні наступні чотири роки. Михайло Степанович подякував за довіру, зауваживши: «Для мене найважливіше не посада, а те, що Господь скаже. Я не хотів би високих нагород, але одне – почути «добрий раб» від Господа».

Першим заступником старшого єпископа терміном на рік обрано пастора церкви «Філадельфія» з м. Києва Анатолія Козачка. До цього цю посаду впродовж багатьох років займав Микола Синюк, який з 1989 року незмінно очолює місію «Голос надії». Хоч Микола Петрович і залишив посаду першого заступника старшого єпископа, але й далі продовжуватиме працю на ниві Господній, зокрема як завідувач місіонерського відділу УЦХВЄ.

Також варто зазначити, що відбулися зміни в молодіжному відділі. Богдан Левицький зняв із себе повноваження його керівника, а тому звершувати надалі це служіння в братерстві УЦХВЄ доручили Івану Білику зі Львова.

Старший єпископ Рівненської області Олександр Коток був обраний заступником Михайла Паночка по північно-західному регіону, а також увійшов у Правління та Комітет УЦХВЄ.

Відбулися зміни й в інших структурних підрозділах Церкви. Зокрема, пастор церкви «Божого спасіння» з м. Рівне Віталій Зозуля був обраний головою ревізійної комісії. Керівником служіння християн-підприємців обрали Романа Зінчука.

Звітно-виборна

конференція

Української Церкви
Християн Віри Євангельської

16-18 травня 2018 року, м. Київ, церква "Благодать"

Звітно-виборна конференція
УЦХВЄ

м. Київ, церква "Благодать"
16-18 травня 2018 року